

ใบรับรองวิทยานิพนธ์
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (ปฐมวัยศึกษา)

ปริญญา

ปฐมวัยศึกษา

การศึกษา

สาขา

ภาควิชา

เรื่อง เพลงกล่อมเด็กพื้นบ้านอีสาน: คุณค่าต่อการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย

Thai E – San Traditional Lullaby Songs: Value on Child Rearing

นามผู้วิจัย นางสาวฟ้าสวย ตรีโษษฐ์

ได้พิจารณาเห็นชอบโดย

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

(รองศาสตราจารย์ปัทมาวดี เล่ห์มงคล, Ph.D.)

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

(อาจารย์อรพรรณ บุตรกัตัญญ, ค.ศ.)

หัวหน้าภาควิชา

(อาจารย์สิทธิกร สุมาลี, ศษ.ด.)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์รับรองแล้ว

(รองศาสตราจารย์กัญญา ชีระกุล, D.Agr.)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

วันที่ _____ เดือน _____ พ.ศ. _____

วิทยานิพนธ์

เรื่อง

เพลงกล่อมเด็กพื้นบ้านอีสาน: คุณค่าต่อการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย

Thai E – San Traditional Lullaby Songs: Value on Child Rearing

โดย

นางสาวฟ้าสวย ตรีโษษฐ์

เสนอ

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

เพื่อความสมบูรณ์แห่งปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (ปฐมวัยศึกษา)

พ.ศ. 2556

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ฟ้าสวย ตรีโอบฐ์ 2556: เพลงกล่อมเด็กพื้นบ้านอีสาน: คุณค่าต่อการอบรมเลี้ยงดูเด็ก
ปฐมวัย ปรินญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (ปฐมวัยศึกษา) สาขาวิชาปฐมวัยศึกษา ภาควิชา
การศึกษา อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก: รองศาสตราจารย์ปัทมาวดี เล่ห์มงคล,
Ph.D. 102 หน้า

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อรวบรวมเพลงกล่อมเด็กอีสานที่คุณค่าต่อการอบรม
เลี้ยงดูเด็กปฐมวัย ศึกษาเนื้อหาของเพลงกล่อมเด็กพื้นบ้านอีสาน คุณค่าเพลงกล่อมเด็กพื้นบ้าน
อีสานตามแนวทางการอบรมเลี้ยงดูของคนอีสานของผู้เฒ่าผู้แก่ การเลือกผู้ให้ข้อมูลใช้เทคนิคการ
เลือกแบบเจาะจง จำนวน 15 คน เป็นผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญเรื่องเพลงกล่อมเด็กพื้นบ้านอีสาน
จำนวน 3 คน หญิงที่มีประสบการณ์ในการใช้เพลงกล่อมเด็กพื้นบ้านอีสาน จำนวน 8 คน และ
ผู้ปกครองเด็กปฐมวัย จำนวน 4 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา คือ แบบสัมภาษณ์เชิงลึก การเก็บ
ข้อมูลใช้วิธีการสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่ม การสังเกตแบบมีส่วนร่วมและการสังเกตแบบไม่มี
ส่วนร่วม

ผลการวิจัยพบว่า เพลงกล่อมเด็กพื้นบ้านอีสานที่รวบรวมมาได้จากการศึกษาจากเอกสาร
และจากการสัมภาษณ์ มีทั้งหมด 16 เพลง แต่ละเพลงสะท้อนให้เห็นคุณค่าการอบรมเลี้ยงดูเด็ก
ปฐมวัยด้านร่างกาย ได้แก่ การรับประทานอาหารที่มีประโยชน์ คุณค่าด้านจิตใจทั้งทางบวกและ
ทางลบ ได้แก่ การขู่ การให้รางวัล การให้ความรัก ความอบอุ่น การดูแลความปลอดภัย และด้าน
คุณธรรม จริยธรรม ได้แก่ การเชื่อฟังพ่อแม่ การเป็นคนว่านอนสอนง่าย

ลายมือชื่อนิสิต

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

Fasuary Treeod 2013: Thai E – San Traditional Lullaby Songs: Value on Child Rearing. Master of Education (Early Childhood Education), Major Field: Early Childhood Education, Department of Education. Thesis Advisor: Associate Professor Pattamavadi Lehmongkol, Ph.D. 102 pages.

The main goal of this research were to collect the Thai E – San traditional lullaby songs which were considered as highly valuable to the childcare in Thai E -San context and to study in the content of the songs (meanings). The participants were chosen by purposive sampling technigue, which could be classified into 3 groups as follow: Thai E - San lullaby song specialists, the Thai E - San women who had experienced in child rearing and singing thai E – San lullaby song, and parent with young children. In-depth interview, informal interview, focus group discussion, participant observation and non-participant observation were research methology. Data was analyzed by content analysis.

The final results illustrated that the Lullaby songs which were gathered from the secondary resources in forms of documents and primary resources; by interviews, there were totally 16 songs, each song could reflect the value of child care in three main aspects; 1) Health care in the way of good nutrition. 2) Psychology and emotions both of positive and negative sides such as reward, love, motherly touch, warm and security as well as punishment. 3) Morality such as how to be obedient to their parents.

Student's signature

Thesis Advisor's signature

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เล่มนี้สำเร็จลุล่วงมาได้ด้วยความกรุณาของผู้ให้ข้อมูลในการศึกษาค้นคว้า
ทุกท่าน และความช่วยเหลือเป็นอย่างดียิ่งจาก รองศาสตราจารย์ ดร. ปัทมาวดี เล่ห์มงคล ประธาน
กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก และอาจารย์ ดร. อรพรรณ บุตรกัตัญญู กรรมการที่ปรึกษา
วิทยานิพนธ์ ขอขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วสันต์ ทองไทย ที่กรุณาให้คำปรึกษา
ข้อคิดเห็น และข้อเสนอแนะต่างๆ ซึ่งเป็นประโยชน์ในการทำวิทยานิพนธ์ รวมทั้งช่วยตรวจสอบ
แนะนำ แก้ไขข้อบกพร่อง และยังสนับสนุนให้กำลังใจมาโดยตลอด งานวิทยานิพนธ์สำเร็จลุล่วง
ไปด้วยดี ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างยิ่ง

สุดท้ายนี้ขอขอบคุณพ่อแม่ แม่ ญาติพี่น้อง และเพื่อน ที่คอยให้กำลังใจ ห่วงใยและให้ความรัก
ความอบอุ่น ขอขอบคุณเพื่อนสนิทที่คอยตักเตือน และกราบขอบพระคุณผู้ให้ข้อมูลคนสำคัญ
ผู้ปกครอง ผู้แต่งผู้แต่งที่ร้องเพลงกล่อมเด็กได้อย่างไพเราะซึ่งใจเป็นอย่างยิ่ง ขอขอบคุณกำลังใจจาก
เพื่อนสาขาวิชาปฐมวศึกษาศาสตร์ที่คอยช่วยเหลือในความสำเร็จครั้งนี้

ฟ้าสวย ตรีโษษฐ์

กุมภาพันธ์ 2556

สารบัญ

หน้า

สารบัญตาราง	(3)
สารบัญภาพ	(4)
บทที่ 1 บทนำ	1
ความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	3
ขอบเขตการวิจัย	3
ประโยชน์ที่ได้รับ	4
นิยามศัพท์เฉพาะ	4
บทที่ 2 การตรวจเอกสาร	5
ความรู้ทั่วไปของจังหวัดร้อยเอ็ด	6
การอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย	12
เพลงกล่อมเด็กพื้นบ้านอีสาน	26
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	32
กรอบแนวคิดในการวิจัย	33
บทที่ 3 วิธีการวิจัย	35
การเลือกกลุ่มเป้าหมาย	35
การเลือกพื้นที่ในการเก็บข้อมูล	36
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	37
วิธีการเก็บข้อมูล	38
อุปกรณ์ในการเก็บข้อมูล	39
การสร้างเครื่องมือและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	39
การเก็บรวบรวมข้อมูล	40
การตรวจสอบและการวิเคราะห์ข้อมูล	40
การนำเสนอรายงาน	41

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลการวิจัยและข้อวิจารณ์	42
ผลการวิจัย	42
ข้อวิจารณ์	57
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ	63
สรุปผลการวิจัย	63
ข้อเสนอแนะ	67
เอกสารและสิ่งอ้างอิง	69
ภาคผนวก	74
ภาคผนวก ก หนังสือขอความร่วมมือในการทำวิทยานิพนธ์	75
ภาคผนวก ข แบบสัมภาษณ์ผู้ที่มีความเชี่ยวชาญเพลงกล่อมเด็กอีสาน	79
ภาคผนวก ค แบบสัมภาษณ์ผู้ใช้สัมภาษณ์หญิงที่มีประสบการณ์ในการ เลี้ยงดูอบรมเด็กปฐมวัยโดยใช้เพลงกล่อมเด็กอีสาน	81
ภาคผนวก ง แบบสัมภาษณ์ผู้ใช้สัมภาษณ์ผู้ปกครองเด็กปฐมวัย	83
ภาคผนวก จ ประวัติผู้ให้ข้อมูลที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญเพลงกล่อมเด็ก อีสาน	85
ภาคผนวก ฉ ประวัติหญิงที่มีประสบการณ์ในการใช้เพลงกล่อมเด็กอีสาน	89
ภาคผนวก ช ประวัติผู้ปกครองที่ให้ข้อมูลการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย	98
ประวัติการศึกษาและการทำงาน	102

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	เพลงกล่อมเด็กอีสานจากการรวบรวมจากเอกสาร	42
2	เพลงกล่อมเด็กอีสานที่ได้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์	44

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
1	กรอบแนวคิดการวิจัย	34
ภาพผนวกที่		
1	นางฉวีวรรณ ดำเนิน ศิลปินแห่งชาติ พ.ศ.2536 สาขาศิลปการแสดง (หมอลำ)	86
2	การสัมภาษณ์นางกฤษณา วรรณสุทธิ แม่เพลงพื้นบ้านอีสาน	87
3	นางรัญจวน ดวงไข่มพร ครูเพลงสอนหมอลำ	88
4	นางกุล ศรีสุรา	90
5	นางทองดี บุญแสง	91
6	นางสุนนทรา พิณีการ	92
7	นางบุญเหลือ อุบลเลิศ	93
8	นางสังวาล แสงสว่าง	94
9	นางสาวท วิไลลักษณ์	95
10	นางราศี ฤทธิ์น้ำคำ	96
11	นางพานพิศ บุตรพรม	97

สารบัญญภาพ (ต่อ)

ภาพผนวกที่		หน้า
12	นางจันทบุรี พิณีการ ผู้ให้ข้อมูลการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย	99
13	นางจีรวัฒน์ อมรชาติ ผู้ให้ข้อมูลด้านการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย	100
14	นางอภิชญา วิไลลักษณ์	101

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญของปัญหา

เด็กเป็นทรัพยากรสำคัญที่มีค่าที่สุดของประเทศชาติ เด็กเป็นสิ่งที่รักและเป็นความหวังของพ่อแม่ เป็นอนาคตของครอบครัว ของชุมชน และของประเทศชาติ ความหวังของประเทศจึงขึ้นอยู่กับคุณภาพของเด็กที่จะเจริญเติบโตเป็นประชากรที่ดีในอนาคตข้างหน้า สิ่งสำคัญพื้นฐานในการเสริมสร้างให้เด็กมีคุณภาพดีได้นั้น คือ การอบรมเลี้ยงดูเด็ก ด้วยความรัก ความเข้าใจ ความอบอุ่น พร้อมทั้งตอบสนองความต้องการทางกายและใจของเด็ก เพื่อให้เด็กเกิดความรู้สึกอบอุ่น มั่นคง ปลอดภัย เพราะสิ่งเหล่านี้เป็นพื้นฐานบุคลิกภาพที่สมบูรณ์ในชีวิตและเจริญเติบโตต่อไปอย่างมีคุณภาพ (วราภรณ์ รักรวิชัย, 2540)

ปัจจุบันการอบรมเลี้ยงดูเด็กจะแตกต่างจากในอดีตมาก ทั้งนี้เนื่องจากปัจจัยหลายประการ ลักษณะของสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป ท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงดังกล่าวเยาวชนในปัจจุบันมีศักยภาพเพิ่มมากขึ้น แต่อย่างไรก็ตามหากมองลงไปให้ลึกพบว่า ความมีศักยภาพนั้นเป็นผลสืบเนื่องจากการอบรมเลี้ยงดูเด็กในขั้นตอนแรก ซึ่งเป็นรากเหง้าจากแนวคิดค่านิยม และพื้นฐานองค์ความรู้ของคนในสมัยก่อน โดยเฉพาะค่านิยม ภูมิปัญญาของท้องถิ่นนั้น ถือว่ามีส่วนสำคัญอย่างยิ่งในการอบรมเลี้ยงดูเด็ก (เยี่ยมลักษณ์ อุคการ และคณะ, 2547)

เพลงกล่อมเด็กอีสานนั้นเป็นการอบรมเลี้ยงดูเด็กในรูปแบบหนึ่งที่สะท้อนให้เห็นว่าสังคมไทยเป็นสังคมที่แม่กับลูกมีความสัมพันธ์กันอย่างลึกซึ้ง เนื้อหาเพลงแสดงให้เห็นถึงความรัก ความเอื้ออาทร ห่วงใยทะนุถนอมที่แม่มีต่อลูก ซึ่งให้เห็นว่าสังคมไทยให้ความสำคัญในเรื่องจิตใจของเด็กมาก โดยยามนอนก็ขับกล่อมอย่างอ่อนโยน เพลงบางเพลงผู้หญิงไม่ได้มีหน้าที่เลี้ยงดูลูกเท่านั้น (ศิริพร ฐิตะฐาน, 2534) ในสังคมอีสานเป็นสังคมเกษตรกรรม แม่มีหน้าที่ดูแลลูกโดยตรง เมื่อกล่อมลูกนอนแล้ว แม่ก็จะไปทำไร่นา ดังนั้นเนื้อหาของเพลงจึงสะท้อนสภาพชีวิตของชาวบ้าน ขนบธรรมเนียมประเพณี ความเชื่อ โดยเฉพาะเพลงกล่อมเด็กอีสานแสดงให้เห็นว่าชาวอีสานมีความผูกพันกับครอบครัว (เอี่ยมพร กิจวิวัฒน์กุล, 2528)

เพลงกล่อมเด็กอีสานสะท้อนให้เห็นด้านวัฒนธรรมความเป็นอยู่ และแนวทางการหล่อหลอมเยาวชนของคนอีสาน ซึ่งในเนื้อหาของเพลงกล่อมเด็กสะท้อนภาพชีวิตประจำวันของคนในสังคมเกษตรกรรมที่มีชีวิตเรียบง่าย ผูกพันกับสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ และความศรัทธาในพระพุทธศาสนา นอกจากนี้ยังพบว่าสังคมอีสานได้แบ่งหน้าที่ของชายหญิงไว้อย่างชัดเจน และพบแนวทางการหล่อหลอมบุคลิกลักษณะของเยาวชนให้เป็นคนอ่อนน้อม ยอมรับกฎระเบียบของสังคม และเป็นคนดีบนพื้นฐานของพุทธศาสนา (สุนีย์ เลี้ยวเพ็ญวงศ์ และคณะ, 2545)

สภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปตามกระแสโลกาภิวัตน์ และการไหลบ่าของข้อมูลสารสนเทศยุคปัจจุบัน ทำให้เพลงกล่อมเด็กดั้งเดิมซึ่งเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นค่อยๆ เลือนหายไปจากสังคมไทย จากงานวิจัยเรื่อง “ความเชื่อและค่านิยมในการอบรมเลี้ยงดูเด็กไทยพื้นที่ 4 ภาคของประเทศไทย” พบว่าเพลงกล่อมเด็กได้หายไปจากกระบวนการเลี้ยงดูเด็กไทย โดยอาจพบหลงเหลือบ้างในบางภูมิภาค แต่เนื้อร้องก็ผิดเพี้ยนไปมาก (สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย, 2548) จากสถานการณ์ที่เกิดขึ้นอาจกล่าวได้ว่าแนวโน้มของผู้ที่ร้องเพลงกล่อมเด็ก หรือใช้เพลงกล่อมเด็กเป็นเครื่องมือในการเลี้ยงดูบุตรมีอัตราลดลงกว่าในสมัยก่อนมาก ทั้งนี้อาจมาจากปัจจัยภายนอก เช่น พ่อแม่ไม่มีเวลาเลี้ยงดูบุตรคนรุ่นปัจจุบัน ไม่คุ้นเคยกับเนื้อร้องเพลงกล่อมเด็กแบบดั้งเดิม ตลอดจนความเจริญก้าวหน้าของเทคโนโลยีและสารสนเทศ เป็นต้น จึงทำให้น่าวิตกว่าหากไม่มีการสืบทอดเพลงกล่อมเด็กไปสู่เด็กและคนรุ่นหนุ่มสาวในปัจจุบันแล้ว คนในรุ่นลูกหลานต่อไปอาจไม่รู้จักรูปแบบเพลงกล่อมเด็กแบบดั้งเดิมเลยก็เป็นได้

การศึกษาบทเพลงกล่อมเด็กอีสานที่มีคุณค่าต่อการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย ตำบลในเมืองอำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด จึงมีความสำคัญอย่างมากในการให้คนท้องถิ่นได้มองเห็นวิถีชีวิตของคนอีสาน แนวทางการอบรม การสั่งสอน การปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ให้กับเด็กปฐมวัย และให้เห็นคุณค่าของบทเพลงกล่อมเด็กอีสาน ที่สามารถนำไปถ่ายทอดขับกล่อมบุตรหลาน ตลอดจนเป็นแนวทางการหล่อหลอมเด็กปฐมวัยที่สะท้อนอยู่ในเพลงกล่อมเด็กอีสานเพื่อความเข้าใจซึ่งกัน และกันระหว่างคนต่างยุค ต่างถิ่น และเพื่อความภาคภูมิใจในภูมิปัญญาของบรรพบุรุษ อันนำไปสู่การอนุรักษ์และฟื้นฟูมรดกทางวัฒนธรรมในฐานะเป็นสื่อกลางเพื่อถ่ายทอดมิติทางสังคมให้สามารถดำรงอยู่สืบไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อรวบรวมเพลงกล่อมเด็กอีสานพื้นบ้านที่มีคุณค่าต่อการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย
2. เพื่อศึกษาเนื้อหาของเพลงกล่อมเด็กอีสานพื้นบ้านที่มีคุณค่าต่อการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย

ขอบเขตการวิจัย

ขอบเขตด้านกลุ่มเป้าหมาย คือ หญิงที่มีประสบการณ์การเลี้ยงดูเด็กและเคยร้องเพลงกล่อมเด็ก มีถิ่น-กำเนิดในจังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 8 คน ผู้ปกครองเด็กปฐมวัยจำนวน 4 คน และผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญในเรื่องเพลงกล่อมเด็กอีสานที่ใช้ในการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยที่มีถิ่นกำเนิดอยู่ในจังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 3 คน

ขอบเขตด้านเนื้อหา ได้แก่ ความสำคัญของเพลงกล่อมเด็กอีสาน การอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยตามเนื้อหาของเพลงกล่อมเด็กอีสาน

ขอบเขตด้านระยะเวลา เวลาที่ใช้ในการค้นคว้าวิจัยตั้งแต่เดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2555 ถึงเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2556

วิธีการศึกษา ศึกษาและรวบรวมข้อมูลในเอกสารและหนังสือที่เกี่ยวข้องกับเพลงกล่อมเด็กพื้นบ้านอีสานที่มีคุณค่าต่อการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย และเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลในพื้นที่จังหวัดร้อยเอ็ด โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบเชิงลึก และใช้วิธีการสังเกตแบบมีส่วนร่วม และการสนทนากลุ่ม

ประโยชน์ที่ได้รับ

ประโยชน์ที่จะได้รับจากการศึกษาค้นคว้า จากงานวิจัยเรื่องเพลงกล่อมเด็กอีสานที่มีคุณค่าต่อการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย มีดังต่อไปนี้

1. ทำให้เกิดความเข้าใจการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยภูมิหลังของคนอีสาน วิถีชีวิต ความเชื่อ ที่มีคุณค่าผ่านบทเพลงกล่อมเด็กอีสาน
2. เป็นข้อมูลในการอนุรักษ์บทเพลงกล่อมเด็กอีสานที่คุณค่าต่อการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยไว้ให้คนรุ่นหลังได้ศึกษาต่อไป

นิยามศัพท์เฉพาะ

การอบรมเลี้ยงดู หมายถึง วิธีการอบรมเลี้ยงดูเด็กของคนสมัยก่อนและคนรุ่นใหม่ที่แสดงให้เห็นการปฏิบัติต่อเด็กถึงลักษณะ และวิธีการต่างๆที่ใช้ในการเลี้ยงดูเด็ก อบรมสั่งสอนเด็กที่ได้รวมทั้งการปฏิบัติตัวของผู้เลี้ยงดูเด็ก และสิ่งแวดล้อมต่างๆที่เด็กมีปฏิสัมพันธ์ด้วยเพื่อให้เด็กมีบุคลิกภาพที่เหมาะสมตามวัย

เพลงกล่อมเด็กอีสาน หมายถึง บทเพลงที่ใช้ขับกล่อมให้เด็กนอนหลับ รู้สึกผ่อนคลาย โดยใช้ภาษาอีสานในการขับร้อง และมีลักษณะเป็นบทกลอน ที่สอดคล้องเนื้อหาในการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย

เด็กปฐมวัย หมายถึง เด็กที่อายุตั้งแต่แรกเกิดจนถึง 6 ขวบ ที่อยู่ในพื้นที่จังหวัดร้อยเอ็ด

คุณค่าต่อการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย หมายถึง คุณค่าด้านจิตใจทั้งทางบวกและทางลบ ได้แก่ การชู้ การให้รางวัล การดูแลเรื่องความปลอดภัย การให้ความรัก ความอบอุ่น การให้ความเพิกเฉย คุณค่าทางด้านร่างกาย ได้แก่ การรับประทานอาหารที่มีประโยชน์ และคุณค่าทางด้านคุณธรรม จริยธรรม ได้แก่ การอบรมสั่งสอนให้เป็นคนว่านอนสอนง่าย การสั่งสอนให้เด็กเชื่อฟัง พ่อและแม่

บทที่ 2

การตรวจเอกสาร

ในการวิจัยเรื่อง เพลงกล่อมเด็กพื้นบ้านอีสานที่มีคุณค่าต่อการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้า เอกสารเกี่ยวกับแนวคิดทฤษฎี หลักการ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องตามลำดับ ดังนี้

1. ความรู้ทั่วไปของจังหวัดร้อยเอ็ด
 - 1.1 ประวัติจังหวัดร้อยเอ็ด
 - 1.2 ขอบเขตพื้นที่จังหวัดร้อยเอ็ด
 - 1.3 การปกครองของจังหวัดร้อยเอ็ด
 - 1.4 วัฒนธรรมพื้นฐานของจังหวัดร้อยเอ็ด
 - 1.5 ภูมิปัญญาด้านภาษาและวรรณกรรม
 - 1.6 วิถีชีวิตของคนในจังหวัดร้อยเอ็ด
2. การอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย
 - 2.1 ความสำคัญของการอบรมเลี้ยงดูเด็ก
 - 2.2 ความหมายของการอบรมเลี้ยงดูเด็ก
 - 2.3 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการอบรมเลี้ยงดู
 - 2.4 บทบาทของพ่อแม่ในการอบรมเลี้ยงดูเด็ก
 - 2.5 รูปแบบการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย
3. เพลงกล่อมเด็กพื้นบ้านอีสาน
 - 3.1 ประวัติความเป็นมาของเพลงกล่อมเด็กพื้นบ้านอีสาน
 - 3.2 ที่มาเพลงกล่อมเด็กพื้นบ้านอีสาน
 - 3.3 ประเภทของเพลงกล่อมเด็กพื้นบ้านอีสาน
 - 3.4 ความหมายของเพลงกล่อมเด็กพื้นบ้านอีสาน
 - 3.5 ลักษณะของเพลงกล่อมเด็กพื้นบ้านอีสาน
 - 3.6 คุณค่าเพลงกล่อมเด็กพื้นบ้านอีสาน
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
5. กรอบแนวคิดในการวิจัย

ความรู้ทั่วไปของจังหวัดร้อยเอ็ด

ผู้วิจัยศึกษาเอกสารเรื่องราวสำคัญของจังหวัดร้อยเอ็ด เนื่องจากขอบเขตพื้นที่ภาคสนามในการทำวิจัย อยู่ในพื้นที่จังหวัดร้อยเอ็ดตามรายละเอียดดังนี้

ประวัติจังหวัดร้อยเอ็ด

จังหวัดร้อยเอ็ดเป็นจังหวัดที่มีเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ที่น่าสนใจเป็นอย่างยิ่ง ทั้งเรื่องราวของผู้คนที่มีวิถีชีวิต ขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรม ความเชื่อ ที่ถูกถ่ายทอดมาจากคนรุ่นหลัง เพื่อให้คนในสังคมปัจจุบัน ได้ถือปฏิบัติสืบทอดต่อกันมา นอกจากนั้นแล้วการถ่ายทอดทางภูมิปัญญาท้องถิ่น ที่บ่งบอกถึงความเป็นมา และบ่งชี้ให้เห็นสติปัญญาของคนอีสานไว้อย่างชัดเจน ดังที่ปรากฏในนิทานพื้นบ้าน กลอนลำพญา เพลงหมอลำ รวมไปถึงเพลงกล่อมเด็กอีสาน ภูมิปัญญาอีสานเหล่านี้สะท้อนให้เห็นถึงที่มาของจังหวัดร้อยเอ็ดจากหนังสือที่ชื่อว่า ประวัติจังหวัดร้อยเอ็ดของ กระทรวงพาณิชย์ (2545) ที่กล่าวไว้ว่า

ประวัติศาสตร์ของเมืองร้อยเอ็ดเริ่มปรากฏขึ้นในราวสมัยกรุงศรีอยุธยาตอนปลาย โดยมีเจ้าลาวจากนครจำปาศักดิ์ได้เดินทางมาตั้งบ้านเรือนในบริเวณที่เป็นอำเภอสุวรรณภูมิในปัจจุบัน ต่อมาได้มาพึ่งพระบรมโพธิสมภารสมเด็จพระบรมราชาที่ 3 แห่งกรุงศรีอยุธยา ในสมัยสมเด็จพระเจ้ากรุงธนบุรี ได้ย้ายเมืองใหม่มาตั้งที่บริเวณเมืองร้อยเอ็ดปัจจุบัน ส่วนเมืองสุวรรณภูมิเดิมก็ยังคงมีอยู่ในสมัยสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 3 เจ้าอนุวงศ์เวียงจันทน์คิดกบฏต่อกรุงเทพมหานคร ได้ยกทัพเข้ามาตีหัวเมืองรายทางจนถึงนครราชสีมา แต่ก็ถูกทัพไทยตีแตกพ่ายไปในที่สุด

นอกจากหลักฐานทางประวัติศาสตร์แล้ว ยังพบหลักฐานทางโบราณคดีแสดงการอยู่อาศัยของคนมาตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์เช่นกันและรวมทั้งเคยเป็นดินแดนที่อยู่ในเขตอิทธิพลของอาณาจักรขอมโบราณ เพราะพบโบราณสถานแบบขอมหลายแห่ง เช่น กู่พระโกนา อำเภอสุวรรณภูมิ กู่กาสิงห์ อำเภอเกษตรวิสัย ปรางค์กู่ อำเภอธวัชบุรี เป็นต้น

ขอบเขตพื้นที่จังหวัดร้อยเอ็ด

จากประวัติความเป็นมาของจังหวัดร้อยเอ็ด มีหลักฐานที่แสดงเรื่องราวทางประวัติศาสตร์หลายแห่งอาจเป็นไปได้ว่าจังหวัดร้อยเอ็ดนั้นมีขอบเขตที่ติดกับจังหวัดอื่นที่อยู่ใกล้เคียงกันทำให้เกิดการถ่ายทอดทางวัฒนธรรม ดังที่ กระทรวงพาณิชย์ (2545) ได้เขียนขอบเขตพื้นที่ในจังหวัดร้อยเอ็ด ไว้ดังนี้

1. ทิศเหนือ ติดต่อกับอำเภอกมลาไสย อำเภอกุฉินารายณ์ อำเภอร่องคำ จังหวัด กาฬสินธุ์ และอำเภอคำชะอี จังหวัดมุกดาหาร
2. ทิศใต้ ติดต่อกับอำเภอรัตนบุรี จังหวัดสุรินทร์ และอำเภอรามัญไพร จังหวัดศรีสะเกษ
3. ทิศตะวันออก ติดต่อกับอำเภอเมือง อำเภอเลิงนกทา อำเภอกุดชุม จังหวัดยโสธร
4. ทิศตะวันตก ติดต่อกับอำเภอเมือง อำเภอวาปีปทุม และอำเภอพยัคฆภูมิ จังหวัดมหาสารคาม

การปกครองของจังหวัดร้อยเอ็ด

ร้อยเอ็ด มีเนื้อที่ 8,299.4 ตร.กม. และแบ่งการปกครองออกเป็น 17 อำเภอ และ 2 กิ่งอำเภอ อำเภอเมืองร้อยเอ็ด อำเภอเกษตรวิสัย อำเภอปทุมรัตน์ อำเภोजตุรพักตรพิมาน อำเภอธวัชบุรี อำเภอพนมไพร อำเภอโพนทอง อำเภอเสลภูมิ อำเภอสุวรรณภูมิ อำเภออาจสามารถ อำเภอหนองพอก อำเภอเมือง-สรวง อำเภอโพธิ์ชัย อำเภอโพนทราย อำเภอเมยวดี อำเภอศรีสมเด็จ อำเภอจังหาร กิ่งอำเภอเชียงขวัญ และกิ่งอำเภอหนองฮี (กระทรวงพาณิชย์, 2545)

วัฒนธรรมพื้นฐานของจังหวัดร้อยเอ็ด

ประเพณีในจังหวัดร้อยเอ็ดนั้นได้จัดขึ้นเนื่องในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนาเป็นส่วนใหญ่ตามที่กระทรวงพาณิชย์ (2545) แบ่งไว้ดังนี้

1. ประเพณีบุญข้าวจี่ ของดีเมืองโพธิ์ชัย

บุญข้าวจี่เป็นงานบุญประจำเทศกาลของชาวอีสาน เป็นการทำบุญตามฮีต 12 (ฮีต หมายถึง จารีตประเพณี) ซึ่งกำหนดทำบุญในวันขึ้น 1 ค่ำ เดือน 3 บุญข้าวจี่นี้ นับเป็นงานบุญพิเศษเทียบเท่าบุญพะเหวด และบุญกฐิน และมีความเชื่อว่า หากบ้านใดไม่ทำบุญข้าวจี่ อาจทำให้เกิดความเดือดร้อนในหมู่บ้านได้ ภายในงานมีกิจกรรมที่สำคัญคือ การประกวดข้าวจี่ยักษ์ ประกวดของดีเมืองโพธิ์ชัย อันได้แก่ ผ้าไหม หมอนขิด ผ้าขาวม้า การแสดงฟ้อน เชิงกระจับปี่ ขว่ สถานที่จัดงาน บริเวณสนามหน้าที่ว่าการอำเภอโพธิ์ชัย

2. งานประเพณีกินข้าวปุ้นบุญพะเหวด

เริ่มจัดขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2534 และจะจัดเป็นประจำทุกปี ในวันที่ 1-2 มีนาคมของทุกปี ณ บริเวณสวนสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอฯ และบึงพลาญชัย บุญพะเหวด หรือทางภาคกลางเรียกว่าบุญมหาชาติ นิยมจัดในช่วงเดือนสี่ เป็นงานบุญที่พระเทศน์มหาเวสสันดรชาดก เรียกการเทศน์นี้ว่า เทศน์มหาชาติ มีการแห่ขบวนพะเหวด 13 ขบวน ตามกัณฑ์เทศน์มหาชาติ จากอำเภอและหน่วยงานต่างๆ บริเวณรอบบึงพลาญชัย ด้านในก็จัดเป็นร้านข้าวปุ้น (ขนมจีน) ไว้คอยบริการฟรีสำหรับผู้ร่วมงาน

3. งานแข่งขันเรือยาวประเพณี

ได้จัดขึ้นเป็นประจำทุกปีในช่วงฤดูน้ำหลาก คือช่วงเทศกาลออกพรรษา หรือช่วงประมาณวันที่ 15-31 ตุลาคม ของทุกปี ที่ตำบลเมืองบัว อำเภอเกษตรวิสัย โดยเรือที่มาร่วมแข่งขันส่วนหนึ่งก็จะเป็นเรือของจังหวัดร้อยเอ็ด และอีกส่วนก็เดินทางมาจากจังหวัดใกล้เคียง เช่น กาฬสินธุ์ มหาสารคาม ศรีสะเกษ และนครราชสีมา

4. ประเพณีแห่เทียนพรรษา

จัดขึ้นในวันอาสาฬหบูชาของทุกปี ณ บริเวณสวนสมเด็จพระศรีนครินทร์โดยขบวนแห่ต้นเทียนแต่ละวัดซึ่งได้รับการตกแต่งอย่างสวยงามด้วยดอกไม้สีสวยสด และสาวงามจะเคลื่อนขบวนจากคุ้มต่างๆ ผ่านตลาดไปยังบริเวณหน้าศาลาจตุรมุข ในบริเวณสวนสมเด็จพระศรีนครินทร์ เพื่อร่วมประกวดต้นเทียนและขบวนแห่ต้นเทียน โดยมีการรำเชิงแบบอีสานประกอบ

5. ประเพณีบุญบั้งไฟ

มีขบวนแห่บั้งไฟซึ่งจัดอย่างสวยงาม แสดงถึงประเพณีและวัฒนธรรมพื้นบ้าน โดยเฉพาะที่อำเภอพนมไพร และอำเภอสวรรคภูมิ มีขบวนแห่ที่จัดอย่างยิ่งใหญ่ ไม่แพ้ระดับจังหวัด ประชาชนภายในจังหวัดและจังหวัดข้างเคียงได้เดินทางมาชมเป็นจำนวนมาก จัดตามอำเภอต่างๆ ภายในจังหวัด ช่วงเดือนหกถึงเดือนเจ็ด

ภูมิปัญญาด้านภาษาและวรรณกรรม

จังหวัดร้อยเอ็ดใช้ภาษาถิ่นติดต่อสื่อสารในชีวิตประจำวันทั้งภาษาพูดและภาษาเขียนคล้ายกับจังหวัดอื่นๆ ในภาคอีสาน แตกต่างกันเฉพาะ สำเนียงการพูด ส่วนภาษาเขียนมีตัวอักษรขอม ตัวอักษรธรรม อักษรไทยน้อยใช้ในอดีต จนถึงสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าอยู่หัวได้ใช้อักษรไทยเป็นภาษาราชการ จึงทำให้ภาษาเขียนดั้งเดิมลดความสำคัญลง ส่วนภาษาพูดยังใช้ภาษาถิ่นอีสานจนถึงปัจจุบัน และในปัจจุบันมีผู้เรียนภาษาขอม อักษรธรรม และอักษรไทยน้อย จนสามารถอ่าน ออก เขียนได้ และสร้างวรรณกรรมด้วยภาษาดังกล่าวให้คนรุ่นหลังได้ศึกษาตามที่กระทรวงพาณิชย์ (2545) แบ่งออกไว้ดังนี้

1. การใช้ภาษาเขียน ในจังหวัดร้อยเอ็ด มีบุคคลที่มีความสามารถในการใช้อักษรขอม อักษรธรรม อักษรไทย และอักษรเขียงจนสามารถอ่านออกและเขียนได้จำนวนหลายคน เช่น ร้อยตำรวจเอกเหลี่ยม วัฒนราช พระอาจารย์สมสิทธิ์ เจ้าอาวาสวัดป่าสักคาราม ใช้เวลาว่างจากกิจนิมนต์ ในการจารธรรมหลักคำสอนในพุทธศาสนาเป็นอักษรธรรมลงในใบลานไว้จำนวนมาก

1.1 ภูมิปัญญาการใช้อักษรขอมในจังหวัดร้อยเอ็ด มีดังต่อไปนี้

1.1.1 นายอาคม ประกอบผล และนางอรุณ ได้เรียบเรียงหนังสือผูก เรื่อง ชนกะสันตะเป็นอักษรธรรมแล้วขยายคำอ่านเป็นสำเนียงอีสาน โดยจารในกระดาษสมุดจำนวน 5 ผูก

1.1.2 พระอาจารย์สมสิทธิ์ เจ้าอาวาสวัดป่าสักคาราม อำเภอเสลภูมิ จะจารหลักธรรมไว้ในใบลาน วรรณกรรมท้องถิ่น เรื่อง เสียวสวาด

1.2 ภูมิปัญญาในการใช้ตัวอักษรไทยน้อยในจังหวัดร้อยเอ็ด

อักษรไทยน้อยเป็นตัวอักษรที่คนร้อยเอ็ดใช้ในการเขียน และสื่อสารกันมาแต่โบราณ อักษรไทยน้อยที่ใช้ในร้อยเอ็ด ส่วนมากจะใช้ในการจารและเขียนหนังสือก้อมและนิทานเรื่อง ย่าสอนหลาน ของนาย อาคม ประกอบผล

2. การใช้คำพูด ลักษณะเด่นของภาษาอีสานคือคำวิเศษณ์ หรือกลุ่มคำที่มีความหมายกระจ่างชัดให้เห็นภาพพจน์ และขนาดของสิ่งของ คำออกเสียงนี้ถ้าปากน้อยแสดงว่าสิ่งนั้นเล็ก หากอ้าปากกว้างขึ้นแสดงว่าสิ่งนั้นใหญ่ขึ้น ดังตัวอย่าง

จาดลาด หมายถึง ลักษณะแหลมยาว

อ้ามล้ำ หมายถึง ลักษณะกลมมน

ส่วนการใช้ภาษาพูดที่นิยมเป็นวาทศิลป์อันทรงคุณค่าคือการผูกถ้อยคำสำนวนไพเราะคล้องจองกันเป็นลักษณะตั้งแต่เป็นคำพูดโต้ตอบกัน เป็นคติคำสอนตลอดจนการบรรยายเป็นเรื่องราวหรือนิทานสอนใจเรียกว่า **ผญา** โดยรากศัพท์ **ผญา** หมายถึงปัญญาหรือปรัชญาการใช้มีลักษณะเด่นด้านความหมาย ด้านเสียงและด้านโวหารเปรียบเทียบ

ผญามีมีสาระที่เป็นแก่นสาร มีคติคำสอน มีข้อคิดพิจารณาทั้งระดับต้นและระดับลึกที่เป็นนัยแฝงอยู่ ผญาอาจแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท คือ ผญาภาษิต และผญาคำกลอน

ผญาคำกลอนแบ่งออก 3 แบบ คือ

1. กลอนลำ สะท้อนถึงวิถีชีวิตชนบธรรมเนียมประเพณี ศาสนา และความเชื่อ พิธีกรรม สอดแทรกความรู้ด้าน เศรษฐกิจ การเมือง ประวัติศาสตร์ ส่งเสริมให้ประพฤติดีประพฤติชอบ

2. กลอนอ่าน ใช้สำหรับอ่านนิทานชาดก อ่านเพื่อความบันเทิง ในวรรณกรรมอีสาน เช่น มหาชาติคำกลอน สีนทอง เป็นต้น

3. กลอนย่อย การพูดผญาย่อยเป็นการพูดเกี่ยวพาราสิระหว่างหนุ่มสาว เป็นภาษาที่สร้างความพึงพอใจแก่กันและกัน เช่น ความดีใจ สุขใจ เมื่อได้พบเห็น ความรัก ความเห็นใจ เป็นต้น ทั้งภาษาพูดและภาษาเขียนของคนอีสานนั้นได้นำมาสู่การสร้างสรรค์วรรณกรรมพื้นบ้านด้วยภาษาถิ่น ซึ่งมีลักษณะสำคัญดังนี้

1. ใช้ภาษาท้องถิ่นนั้นๆ
2. บันทึกด้วยตัวอักษรที่ใช้ในท้องถิ่น
3. รูปแบบจังหวะลักษณะนิยมในท้องถิ่นนั้น
4. เนื้อหาสาระสอดคล้องกับคตินิยมท้องถิ่น

เพลงกล่อมเด็กอีสาน ถือเป็นภูมิปัญญาของคนอีสานอย่างแท้จริง และเป็นภูมิปัญญาด้านวรรณกรรมมุขปาฐะอย่างหนึ่ง และอยู่ในประเภทของเพลงชาวบ้าน เป็นการใชภาษาอีสานในรูปแบบเพลงเด็ก สร้างความอบอุ่นใจ หลายเพลงบันทึกความผูกพันของพ่อแม่พี่น้องที่มีต่อลูกหลาน

วิถีชีวิตคนในจังหวัดร้อยเอ็ด

กระทรวงพาณิชย์ (2455) ได้แบ่งวิถีชีวิตของคนในจังหวัดร้อยเอ็ดดังนี้

การแต่งกาย

คนในสมัยก่อนนิยมแต่งกายด้วยผ้าซิ่น และมีชื่อเรียกที่แตกต่างกันไปในแต่ละท้องถิ่น แต่ในปัจจุบันการแต่งกายด้วยผ้าซิ่นจะเห็นได้เนื่องในประเพณีสำคัญของท้องถิ่นเท่านั้น เช่นในงานวันบุญพระเวศ งานแห่เทียนเข้าพรรษา เป็นต้น

การกินอยู่

ชาวร้อยเอ็ดเหมือนกับชาวอีสานทั่วไป คือนิยมบริโภคข้าวเหนียวเป็นหลัก ส่วนอาหารที่นิยมเป็นประเภทโปรตีน เช่น ปลา กบ เขียด หรือสัตว์เล็กน้อยที่หาได้ทั่วไป แมลงบางชนิด ก็

สามารถนำมาประกอบอาหาร อาหารที่ชาวร้อยเอ็ดนิยม เช่น ปั่น แจ่ว ตำ ลาบ ซุป อ่อม แกง และการกินนั้นก็ขึ้นกับฤดูกาลด้วย และเครื่องหุงสที่ขาดไม่ได้ นั่นคือ น้ำปลาร้า

กิริยามารยาท

กิริยามารยาทของคนในจังหวัดร้อยเอ็ด ได้รับการอบรมภายใต้คตินิยมแบบอีสาน โดยใช้ข้อห้าม เรียกว่า ขะลำ เป็นการยับยั้งไม่ให้ทำกิริยาที่ไม่เหมาะสม ทั้งชายหญิงจะต้องระมัดระวังไม่ว่าจะเดิน ขึ้น นั่ง นอน หรือแม้แต่ การกิน การพูด การแสดงความเคารพ เช่น

เดินผีเท้าหนักบนเรือน ขะลำ

เดินลากส้นเท้า ขะลำ

ยื่นค้ำหัวผู้ใหญ่ ขะลำ

การศึกษาเอกสารและเรื่องราวประวัติศาสตร์ความเป็นมาของจังหวัดร้อยเอ็ด ทำให้ทราบว่าจังหวัดร้อยเอ็ดเป็นจังหวัดที่มีภูมิหลังยาวนาน และมีความน่าสนใจในการศึกษาข้อมูลภูมิปัญญาชาวบ้านเรื่องเพลงกล่อมเด็กพื้นบ้านอีสาน ซึ่งถือว่าเป็นภูมิปัญญาด้านภาษาและวรรณกรรมพื้นบ้านอย่างหนึ่งของคนจังหวัดร้อยเอ็ด หากมองลึกลงไปความหมายตามเนื้อหาของเพลงเด็กพื้นบ้านอีสานยังบ่งบอกถึงคุณค่าในการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยเอาไว้หลายด้านอีกด้วย จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ได้รวบรวมทฤษฎีที่สอดคล้องกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยเอาไว้ดังนี้

การอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย

ทฤษฎีพัฒนาการทางด้านสังคมของ Erikson ขั้นสร้างความรู้สึกเชื่อถือไว้วางใจ V.S ความรู้สึกไม่เชื่อถือไว้ใจ (Sense of Trust V.S Mistrust)

เป็นปีแรกสุดของชีวิต ทารกนั้นเมื่ออยู่ในครรภ์จะมีความสุขความสบายทุกอย่าง ไม่ว่าจะเป็นเรื่องอาหาร ความร้อนความเย็นหรือความปลอดภัยทุกด้าน แต่เมื่อคลอดออกมาจากครรภ์ ทารกไม่สามารถจะมีความสุขอยู่ได้อย่างเดิม แต่จำเป็นต้องปรับตัวให้เข้ากับโลกใหม่ที่เปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ในการปรับตัวนี้ ถ้ามีแม่ซึ่งเป็นตัวแทนของสังคมคอยช่วยเหลือ เขาก็สร้าง

ความรู้สึกไว้วางใจว่า โลกนี้น่าภิรมย์พอที่จะอาศัยอยู่ต่อไปได้ แต่ถ้าได้รับแต่ส่วนที่เลวร้ายจากสังคม เด็กก็จะสร้างความรู้สึกว่าไม่ปลอดภัย ไม่สามารถจะไว้วางใจใครได้ในโลกนี้ ส่วนความพึงพอใจของเด็กวัดจากความสุขสบายทางกายภาพคือเวลาหิวก็ได้กิน เวลาเปียกก็ได้เปลี่ยน เวลาหนาวก็ได้อุ่น เพราะฉะนั้น แม่เป็นตัวละครที่สำคัญสำหรับเด็กในการสร้างความรู้สึกลไว้วางใจ และเด็กวัดจากการดูแลอบรมเลี้ยงดูของแม่ วัดจากการกระทำของแม่ เป็นที่น่าสังเกตว่าเด็กๆ รับรู้ได้จากการกระทำของแม่ ไม่ใช่ทางคำพูด (เนื่องจากเด็กยังไม่สามารถเข้าใจภาษาได้ จึงมีความรู้สึกไว้เป็นพิเศษต่อกิริยาท่าทาง แม้แต่การอุ้ม ทำการให้นม) มารดาจึงไม่สามารถปิดซ่อนความรู้สึกที่แท้จริงกับบุตรได้ การอบรมเลี้ยงดูนั้นไม่ได้หมายถึงการต้องหาอาหารอย่างดีมาให้หรือต้องมีที่หลับที่นอนราคาแพง คุณสมบัติทางด้านวัตถุเป็นเพียงส่วนหนึ่งเท่านั้น เด็กสนใจวิธีการปฏิบัติต่อกันมากกว่า เช่น ทำทางการอุ้ม การแสดงความรักใคร่ ได้มีการตั้งข้อสังเกต (หรืออาจจะถึงขั้นการวิจัย) ว่า การให้นมทารกนั้นควรจะใช้ท่าอุ้ม มากกว่าที่จะให้ทารกนอนคุดนอนอยู่บนที่นอน เพราะช่วงเวลาในการให้นมนี้จะเป็นเวลาที่แม่ได้มีโอกาสแสดงความรักต่อทารกอย่างเต็มที่ ถ้าไม่สามารถสร้างความรู้สึกลไว้วางใจได้ก็จะเป็นพื้นฐานของการไว้วางใจมั่นใจในโลกนี้ต่อไป ถ้าแม่ทำไม่สำเร็จก็จะตกค้างอยู่ในจิตใจของทารกต่อไปในชีวิตอนาคตของเขา

ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความต้องการขั้นพื้นฐานของมนุษย์

ทฤษฎีของ Maslow มองว่าความต้องการของมนุษย์มีลักษณะเป็นลำดับขั้น จากระดับต่ำสุดไปยังระดับสูงสุด เมื่อความต้องการในระดับหนึ่งได้รับการตอบสนองแล้ว มนุษย์ก็จะมี ความต้องการอื่นในระดับที่สูงขึ้นต่อไป

1. ความต้องการทางร่างกาย (Physiological needs) เป็นความต้องการขั้นพื้นฐานของมนุษย์เพื่อความอยู่รอด เช่น อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย ยารักษาโรค อากาศ น้ำดื่ม การพักผ่อน เป็นต้น
2. ความต้องการความปลอดภัยและมั่นคง (Security or safety needs) เมื่อมนุษย์สามารถตอบสนองความต้องการทางร่างกายได้แล้ว มนุษย์ก็จะเพิ่มความต้องการในระดับที่สูงขึ้นต่อไป เช่น ความต้องการความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ความต้องการความมั่นคงในชีวิตและหน้าที่การงาน

3. ความต้องการความผูกพันหรือการยอมรับ (ความต้องการทางสังคม) (Affiliation or acceptance needs) เป็นความต้องการเป็นส่วนหนึ่งของสังคม ซึ่งเป็นธรรมชาติอย่างหนึ่งของมนุษย์ เช่น ความต้องการให้และได้รับซึ่งความรัก ความต้องการเป็นส่วนหนึ่งของหมู่คณะ ความต้องการได้รับ การยอมรับ การต้องการได้รับความชื่นชมจากผู้อื่น เป็นต้น

4. ความต้องการการยกย่อง (Esteem needs) หรือ ความภาคภูมิใจในตนเอง เป็นความต้องการการได้รับการยกย่อง นับถือ และสถานะจากสังคม เช่น ความต้องการได้รับความเคารพนับถือ ความต้องการมีความรู้ความสามารถ เป็นต้น

5. ความต้องการความสำเร็จในชีวิต (Self-actualization) เป็นความต้องการสูงสุดของแต่ละบุคคล เช่น ความต้องการที่จะทำทุกสิ่งทุกอย่างได้สำเร็จ ความต้องการทำทุกอย่างเพื่อตอบสนองความต้องการของตนเอง เป็นต้น

ทฤษฎีการเรียนรู้ในพื้นที่รอยต่อพัฒนาการ

Vygotsky อธิบายว่า พัฒนาการและการเรียนรู้มีลักษณะที่เอื้อประโยชน์ซึ่งกันและกัน การเรียนรู้นำไปสู่พัฒนาการ สนับสนุนพัฒนาการ หรือผลักดันให้พัฒนาการเป็นไปในระดับที่สูงขึ้น เป็นการขยายระดับพัฒนาการออกไปอย่างไม่มีขีดจำกัด โดยเกิดจากการเรียนรู้มโนทัศน์ 2 ประเภท คือ มโนทัศน์โดยธรรมชาติ (Spontaneous or Everyday Concepts) และ มโนทัศน์ที่เป็นระบบ (Scientific or Schooled Concepts) (Wink & Putney, 2002: 91-94)

มโนทัศน์โดยธรรมชาติ (Spontaneous or Everyday Concepts) เกิดจากการสังเกตหรือจากการรับความรู้สึกลงทางประสาทสัมผัส อันเป็นประสบการณ์ที่เราสร้างขึ้นมาจากเหตุการณ์ในชีวิตประจำวันต่างๆ ไป และได้ถูกนำมาใช้ในลักษณะที่มนุษย์แทบไม่รู้ตัว

มโนทัศน์ที่เป็นระบบ (Scientific or schooled concepts) เป็นมโนทัศน์ที่ได้ถูกพัฒนาขึ้นมา ในลักษณะที่เป็นระบบมากขึ้น มีลักษณะกว้างๆ มีความเป็นนามธรรมมาก และได้ถูกนำมาใช้อย่างมีระเบียบแบบแผนและมีจุดมุ่งหมาย ดังนั้น มโนทัศน์ที่เป็นระบบจึงเปรียบได้กับมโนทัศน์ที่เกิดจากการเรียนในโรงเรียนหรือสถานศึกษา

มโนทัศน์ทั้ง 2 ประเภทนี้ทำงานประสานกัน มโนทัศน์ในชีวิตประจำวันมีความจำเป็นสำหรับเด็กที่จะเป็นจุดเริ่มต้นของการเรียนรู้ เพื่อให้ได้มาซึ่งมโนทัศน์ที่เป็นระบบ มโนทัศน์ที่เป็นระบบจะทำหน้าที่หลอมรวม มโนทัศน์ในชีวิตประจำวัน เพื่อให้เด็กได้นำไปใช้ประกอบการคิดซึ่งก่อให้เกิดการเรียนรู้ที่มากขึ้น รวมทั้งเป็นแนวทางสำหรับการพัฒนาและขยายมโนทัศน์โดยธรรมชาติให้กลายเป็นมโนทัศน์ที่เป็นระบบ การพัฒนาจากความรู้ความเข้าใจจากมโนทัศน์โดยธรรมชาติไปสู่มโนทัศน์ที่เป็นระบบ จะต้องอาศัยสื่อกลางที่มีความหมาย (Mediation) ดังนี้

1. ภาษา (Language)

Vygotsky ได้แสดงทัศนะไว้ว่า ภาษาเกิดขึ้นครั้งแรกเป็นภาษาที่ไม่ได้แสดงถึงความคิด เป็นช่วงระยะเวลาที่ความคิดกับภาษาไม่มีความสัมพันธ์กัน แต่เมื่อเด็กมีพัฒนาการ มากขึ้น ความคิดกับภาษาจะเริ่มมีความสัมพันธ์กันมากขึ้น ความคิดถูกแสดงให้เห็นออกมาผ่านทางภาษา ซึ่งภาษาที่แสดงออกมาจะมีความเป็นเหตุเป็นผลมากขึ้น ก็เป็นผลสืบเนื่องจากการใช้ความคิดที่มากขึ้น (Vygotsky, 1986 citing Dixon-Krauss, 1996) ดังนั้น ภาษาจึงเป็นเครื่องมือในการพัฒนาความคิด และในขณะเดียวกันเราก็พัฒนาภาษาโดยผ่านทางความคิดด้วยเช่นกัน ความสัมพันธ์ที่เอื้อประโยชน์ซึ่งกันและกันนี้ ทำให้เกิดความเชื่อที่ว่าพฤติกรรมทางสังคมซึ่งเกี่ยวข้องกับการใช้ภาษาสามารถนำไปสู่การเพิ่มพัฒนาการทางความคิดได้ และนี่เป็นสิ่งสำคัญ ที่ทำให้ทฤษฎีของไวทสกอสกีมีความแตกต่างไปจากนักจิตวิทยารุ่นเดียวกันกับเขา

เด็กใช้ภาษาในการสื่อสารความคิดระหว่างบุคคล และสื่อสารกับความคิดของตนเองด้วยการพูดกับตนเอง (Inner Speech) ตัวอย่างเช่น เด็กอายุ 4 ขวบ ผู้ซึ่งเพิ่งได้รับจิกซอว์รูปภาพเป็นของขวัญวันเกิด เขาพยายามต่อจิกซอว์แต่ก็ทำไม่สำเร็จ ในขณะที่ต่อชิ้นส่วนก็จะพูดกับตนเองไปพร้อมๆ กัน ราวกับว่ามีคนอื่นร่วมทำงานด้วย จนกระทั่งพ่อเข้ามามีส่วนร่วม พอนั่งข้างๆ เขา และให้คำแนะนำว่าควรจะต้องวางชิ้นส่วนตรงส่วนที่เป็นมุมก่อน ถ้าชิ้นส่วนนั้นมีส่วนที่เป็นสีแดงก็ให้หาชิ้นส่วนอื่นๆ ที่มีสีแดงรวมอยู่ด้วย ถ้าเด็กดูเหมือนว่ากำลังมีความคับข้องใจ พ่อจะแสดงตัวอย่างโดยการต่อชิ้นส่วนสองชิ้นที่เป็นภาพเนื้อเดียวกัน พร้อมทั้งอธิบาย จนกระทั่งเด็กต่อจิกซอว์จนสำเร็จ พ่อให้คำพูดที่ท้าทายให้เขาต่อจิกซอว์ภาพนี้อีกครั้งด้วยตัวของเขาเองตามลำพัง เขาเริ่มต้นด้วยการแบ่งชิ้นส่วนจิกซอว์ออกเป็นกลุ่ม สีเดียวกันก็กองไว้เป็นพวกเดียวกัน จากนั้นพ่อค่อยๆ ถอยหลังออกมาปล่อยให้เด็กทำงานอย่างอิสระมากขึ้นเรื่อยๆ

จากการที่เด็กๆ พุดไปพร้อมๆ กับที่ทำการกิจกรรม ไวก็อตสกีอธิบายว่า เด็กเริ่มต้นจากการสื่อสารกับบุคคลอื่น แล้วกลายมาเป็นการสื่อสารกับความคิดของตนเองโดยการพูดกับตนเอง ต่อมาเมื่อเด็กได้สร้างความรู้และเพิ่มพูนความเข้าใจในสิ่งต่างๆ มากขึ้น เสียงที่เปล่งออกมาจากการพูดกับตนเองจึงค่อยๆ เงียบไป กลายเป็นการสื่อสารภายในกระบวนการคิดของเด็กเท่านั้น ซึ่งขณะที่เด็กกำลังใช้ความคิดแสดงว่าเด็กกำลังสร้างความรู้ความเข้าใจภายในตน (Internalization) ขึ้น อันเป็นการสร้างความหมายใหม่ขึ้นจากภายในตน โดยใช้ความคิดของตนตีความหมายของภาษาหรือปรากฏการณ์ต่างๆ เพื่อให้ความรู้ความเข้าใจของตนเองมีความชัดเจนยิ่งขึ้น (Vygotsky, 1978) จากตัวอย่างที่เด็กต่อจิ๊กซอว์ การที่เด็กพูดออกมาในขณะที่ทำการกิจกรรม จึงเป็นสิ่งที่สะท้อนให้เห็นว่าในขณะนั้นเด็กกำลังคิดอะไรอยู่ในใจ หรือพยายามสร้างความรู้ความเข้าใจให้กับตนเอง ซึ่งไวก็อตสกีอธิบายว่าขณะนั้นเด็กกำลังสร้างพื้นที่รอยต่อพัฒนาการ (Zone of Proximal Development) ขึ้น (Shaffer, 1999)

2. ปฏิสัมพันธ์ทางสังคม (Social Interaction)

ทารกเกิดมาพร้อมกับพื้นฐานทางความคิดความเข้าใจกับสิ่งต่างๆ ในระดับต่ำ (Lower mental functions) คือ มีความใส่ใจ การรู้สึก การรับรู้ ความจำ ที่ไม่ซับซ้อน เนื่องจากขีดจำกัดทางชีวภาพ การมีจินตนาการหรืออารีกระทบการณบางสิ่งบางอย่างให้อยู่ภายในความทรงจำอาจยากเกินกว่าความสามารถของเด็กที่จะสามารถทำได้ แต่การที่เด็กมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม (Social interaction) กับพ่อแม่ ครู และคนอื่นๆ ที่ให้ความเอาใจใส่ ดูแล ช่วยเหลือแก่เด็ก จะช่วยทำให้เด็กได้สร้าง และเด็กสามารถเรียนรู้ได้อย่างไม่มีขีดจำกัดขึ้นอยู่กับบริบททางสังคมที่จะเอื้อให้เด็กเกิดปฏิสัมพันธ์กับบุคคลรอบข้างที่ให้ความช่วยเหลือสนับสนุน ความช่วยเหลือในพื้นที่รอยต่อพัฒนาการนอกจากจะเป็นปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เชี่ยวชาญกับผู้เริ่มฝึกหัด เมื่อผู้เชี่ยวชาญมีความสามารถมากกว่าได้ช่วยเหลือผู้เริ่มฝึกหัด

การช่วยเหลือในพื้นที่รอยต่อพัฒนาการที่ไวก็อตสกีได้อธิบายไว้นั้น ยังกินความหมายที่กว้างและลึกซึ้งยิ่งกว่านี้ โดยขยายความรวมไปถึงการร่วมมือทางสังคมในการทำการกิจกรรมด้วย ซึ่งไม่ใช่เพียงเด็กต้องการผู้ใหญ่ที่คอยให้ความช่วยเหลือเท่านั้น ไวก็อตสกีเชื่อว่าเด็กสามารถเริ่มกิจกรรมในพื้นที่รอยต่อพัฒนาการระดับที่สูงขึ้นได้จากการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมกับเพื่อนๆ หรืออาจจะกับเด็กๆ ที่อยู่ในระดับพัฒนาการที่ต่างกัน หรือแม้กระทั่งกับเพื่อนในจินตนาการ

สำหรับการสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียนนั้น ผู้สอนอาจทำได้หลายอย่าง เช่น ผู้สอนอาจแสดงการพูดเป็นนัยหรือเพียงแค่ออกไป สร้างเงื่อนไขในการเรียนรู้บางอย่างขึ้นมา การถามคำถามนำ การบอกให้ผู้เรียนทบทวนสิ่งที่ได้พูดอธิบายไปแล้ว การถามผู้เรียนว่าเข้าใจอะไรบ้างจากการเรียนรู้เป็นระยะๆ การสาธิตประกอบการอธิบายซึ่งบางงานอาจจะสาธิตบางส่วนหรือบางงานก็อาจจะสาธิตให้เห็นทั้งหมด การจัดสิ่งแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ การฝึกหัดทักษะเฉพาะอย่างที่สำคัญสำหรับผู้เรียนสำหรับการเรียนรู้ เป็นต้น

นอกจากนี้ พฤติกรรมการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมยังรวมไปถึงการโต้ตอบพูดคุยกับบุคคล ซึ่งได้นำเสนอผลงาน หรือแม้กระทั่งขณะที่เด็กกำลังจินตนาการ แล้วกำลังพยายามถ่ายทอดความคิดออกมาเป็นคำพูดเพื่ออธิบายบางสิ่งบางอย่างให้แก่เพื่อนๆ

3. วัฒนธรรม (Culture)

Vygotsky อธิบายว่า เด็กจะปรับเปลี่ยนความคิดความเข้าใจไปตามประสบการณ์ที่ได้รับจากสังคมและวัฒนธรรมของเขา จนกระทั่งสร้างความรู้ขึ้นมา ทำให้เด็กมีกระบวนการทางปัญญาในระดับที่สูงขึ้น (Higher mental functions) ซึ่งแต่ละวัฒนธรรมจะถ่ายทอดลักษณะเฉพาะของความเชื่อและค่านิยมในวัฒนธรรมนั้น ไปสู่เด็กๆ ทำให้เขารู้ว่า เขาคิดอะไร และควรคิดอย่างไรจึงจะเหมาะสม (Shaffer, 1999) เช่น เด็กที่อยู่นอกระบบการศึกษา

แม้ว่าจะไม่สามารถคิดคำนวณตัวเลขด้วยวิธีการที่เป็นขั้นตอนและเป็นระบบเหมือนกับเด็กที่เรียนอยู่ในโรงเรียน แต่เด็กเหล่านั้นก็มีความเข้าใจเกี่ยวกับตัวเลขที่จะต้องใช้ในชีวิตประจำวันในแบบฉบับของเขา รู้จักใช้ตัวเลขในการเจรจาต่อรองหรือการบริหารความเสี่ยง เพื่อให้เขาสามารถเอาตัวรอดจากการถูกคุกคามต่างๆ ได้ ซึ่งเด็กที่เรียนในระบบการศึกษาอาจยังไม่มี ความเข้าใจในเรื่องนี้ดีเท่าเทียมกับเขา นั่นเป็นเพราะเด็กทั้งสองกลุ่มอยู่คนละบริบทเชิงสังคมวัฒนธรรม

4. การเลียนแบบ (Imitation)

Vygotsky อธิบายว่า บทบาทของการเลียนแบบมีความสำคัญต่อการเรียนรู้และพัฒนาการ เช่น ถ้าเด็กกำลังเกิดอุปสรรคในการแก้โจทย์ปัญหาทางคณิตศาสตร์ ครูจึงแก้ปัญหาให้เห็นเป็นตัวอย่างบนกระดานดำ ในขณะที่เด็กอาจจะเลียนแบบวิธีการแก้ปัญหของครู โดยสร้าง

ความเข้าใจขึ้นภายในตนเอง แต่ถ้าครูให้แก้ปัญหาคณิตศาสตร์ที่ยากขึ้น อันเป็นการขยายสิ่งที่เรียนรู้แล้วไปสู่สิ่งที่เรียนรู้ใหม่ เด็กอาจจะยังไม่สามารถเข้าใจได้ในขณะนั้น ครูจึงจำเป็นต้องแก้ปัญหา โจทย์คณิตศาสตร์ลักษณะนี้หลายๆ ครั้ง เพื่อให้เด็กค่อยๆ เลียนแบบวิธีการแก้ปัญหาอย่างค่อยเป็นค่อยไป

5. การชี้แนะหรือการช่วยเหลือ (Guidance or Assistance)

การชี้แนะหรือการช่วยเหลือ เป็นการร่วมมือทางสังคม (Social collaborative) ที่สนับสนุนให้พัฒนาการทางความรู้ความเข้าใจเกิดการเจริญงอกงาม Vygotsky จะเน้นไปที่การมีบุคคลที่มีความเชี่ยวชาญกว่าอาสาที่จะมีส่วนร่วมให้ความช่วยเหลือในสถานการณ์การเรียนรู้โดยให้การดูแลเอาใจใส่และปรับปรุงผู้เรียนที่เริ่มฝึกลับ การจัดเตรียมสิ่งที่จะช่วยสนับสนุนเพื่อให้ผู้เรียนเพิ่มความรู้ความเข้าใจในการแก้ปัญหา ซึ่ง Vygotsky เปรียบเทียบว่าเป็น “นั่งร้าน (Scaffold)” ซึ่งในบริบทที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ หมายถึง “การเสริมต่อการเรียนรู้”

ความสำคัญของการอบรมเลี้ยงดู

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2531) กล่าวว่า การพัฒนากระบวนการทางสติปัญญาของเด็กนั้นอาจกล่าวได้ว่า การอบรมเลี้ยงดูเป็นปัจจัยแวดล้อมที่มีความสำคัญหรือมีอิทธิพลอย่างยิ่งต่อกระบวนการคิดของเด็ก เพราะครอบครัวถือเป็นหน่วยทางสังคมแห่งแรกของเด็ก เด็กได้มีโอกาสใกล้ชิดและได้รับการเรียนรู้การอบรมเลี้ยงดูจากครอบครัว จึงเป็นสิ่งมีความสำคัญ การที่เด็กอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ดีมีความอบอุ่น และการได้รับความเอาใจใส่จากพ่อแม่ย่อมทำให้เด็กมีพัฒนาการทั้งทางร่างกาย จิตใจและอารมณ์ที่เกื้อกูลต่อการพัฒนาการทางสติปัญญาของเด็กและในทางตรงข้าม ในสภาพแวดล้อมของเด็กที่ขาดความอบอุ่นหรือขาดการเลี้ยงดูที่เหมาะสม ย่อมมีผลให้เด็กขาดความเชื่อมั่น และสกัดกั้นต่อพัฒนาการทางสติปัญญา และมีผลต่อกระบวนการคิดและการแก้ปัญหาของเด็กในอนาคต

ศิริกุล อิศรานุรักษ์ (2542) กล่าวว่า ครอบครัวเป็นสิ่งแวดล้อมสิ่งแรก ที่สำคัญต่อการส่งเสริมการเจริญเติบโตและพัฒนาการเด็ก โดยมีภารกิจหลักที่สำคัญ คือ หล่อหลอมความเป็นมนุษย์ด้วยการอบรมเลี้ยงดูให้การศึกษา ให้มีพัฒนาการรอบด้าน ทั้งกาย ใจ อารมณ์ สังคม

สติปัญญา และจิตวิญญาณ มีบุคลิกภาพเหมาะสม ตามวัย ให้เติบโตเป็นคนดีมีคุณธรรม และสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างสันติสุข

ไวรัช เจียมบรรจง (2522) กล่าวถึงความสำคัญของการอบรมเลี้ยงดูว่า พ่อแม่เป็นผู้อบรมสั่งสอนบุตรในระยะเริ่มแรกซึ่งมีอิทธิพลต่อการส่งเสริมพฤติกรรมตามที่คาดหวังและทำลายพฤติกรรมของบุตรอย่างที่ไม่ได้คาดคิดมาก่อนก็ได้

คชา อนันต์ (2526) กล่าวว่า เด็กคือทรัพยากรอันมีค่าของประเทศ ดังนั้นการหล่อหลอมทรัพยากรเด็กนั้นจำเป็นต้องใช้วิธีการที่ถูกต้อง โดยเฉพาะเด็กวัยก่อนเรียนเป็นเด็กที่พื้นสภาพจากการเป็นทารกแล้ว และพร้อมที่จะรับการชี้นำที่ดีที่ถูกต้องพร้อมที่จะรับการพัฒนาทั้งในด้านสติปัญญาบุคลิกภาพ และการปรับตัวเข้ากับสังคมสิ่งแวดล้อม เป็นผู้ที่จะเจริญเติบโตขึ้นมาอย่างเข้มแข็ง และมีอารมณ์มั่นคง สามารถยืนด้วยขาของตนเองได้ด้วย ความเชื่อมั่นและผลบุญปัญหาต่างๆ ได้เป็นอย่างดี การที่จะได้เด็กที่มีลักษณะดังกล่าวจำเป็นต้องมีการอบรมและเลี้ยงดูเด็กที่ถูกต้อง

สรุปได้ว่า การอบรมเลี้ยงดูเด็กมีผลต่อพัฒนาการทุกด้านของเด็กโดยตรง หากเด็กนั้นได้รับการอบรมไปในแนวทางที่ดี เด็กจะเปรียบเสมือนผู้ที่จะมาสร้างสรรค์โลกใบนี้ให้น่าอยู่

ความหมายของการอบรมเลี้ยงดูเด็ก

ได้มีนักการศึกษาและนักทฤษฎีที่มีความรู้ในเรื่องการอบรมเลี้ยงดูได้ให้ความหมายของการอบรมเลี้ยงดูไว้ดังนี้

เพ็ญศรี พิชัยสนธิ (2522) ได้ให้ความหมายของการอบรมเลี้ยงดูไว้สองส่วน ส่วนแรก ความหมายของการอบรม หมายถึง การแนะนำ สั่งสอนและอบรม ฝึกฝน ที่มุ่งให้เด็กประพฤติดี มีระเบียบวินัย รู้จักควบคุมตนเอง มีความรับผิดชอบ เป็นต้น ส่วนที่สองความหมายของการเลี้ยงดู หมายถึง การดูแลเพื่อตอบสนองความต้องการของเด็กทั้งกายและใจ โดยมุ่งให้เด็กมีสุขภาพดี ร่างกายแข็งแรง และใจ โดยมุ่งให้เด็กมีสุขภาพดี ร่างกายแข็งแรงทุกระบบ ไม่มีโรค ไม่มีควมพิการ อารมณ์แจ่มใส สติปัญญาเฉลียวฉลาด และมีความสัมพันธ์อันดีกับผู้อื่น

สุมน อมรวิวัฒน์ และคณะ อ่างในกุศล สุนทรธาตา (2541) ได้สรุปความหมายของการอบรมเลี้ยงดูเด็กว่าหมายถึง ลักษณะวิธีการต่างๆที่ผู้เลี้ยงดูใช้ในการเลี้ยงดูเด็ก ดูแลเด็ก อบรม ตั้งสอนเด็ก และมีปฏิสัมพันธ์กับเด็ก รวมทั้งการปฏิบัติของผู้เลี้ยงดู และความคิดเห็นของผู้ใหญ่เกี่ยวกับเด็ก

Craig, 1979 อ่างใน สมคิด อิศระวัฒน์ (2542) กล่าวว่า การอบรมให้รู้ระเบียบสังคม เป็นกระบวนการที่เด็กจะได้รับวัฒนธรรม และสร้างบุคลิกภาพกับความเป็นตัวของตัวเอง

สรุปได้ว่า การอบรมเลี้ยงดูเด็ก หมายถึง การที่บิดา มารดา หรือบุคคลที่เกี่ยวข้อง ในการเลี้ยงดูเด็ก ปฏิบัติต่อเด็กที่ยังไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้ ให้เจริญเติบโต และมีพัฒนาการทั้งด้านร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคม และสติปัญญา ซึ่งผู้อบรมต้องอบรมด้วยความรัก ความเข้าใจ และปรับวิธีการอบรมเลี้ยงดูเด็กอย่างเหมาะสม ให้เข้ากับสภาพการเปลี่ยนแปลงของสังคม เพื่อให้เด็กเติบโตเป็นคนดี สามารถเผชิญกับสภาพการณ์ของสังคม และอยู่ร่วมกันกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

บทบาทของพ่อแม่ในการอบรมเลี้ยงดู

วราภรณ์ รักวิจัย (2540) ได้กล่าวถึง คุณภาพและประสิทธิภาพของมนุษย์ขึ้นอยู่กับพัฒนาการของแต่ละคนตามวัยต่างๆ โดยเฉพาะบุคคลในวัยทำงานนั้นจะมีคุณภาพและประสิทธิภาพเท่าใดขึ้นอยู่กับการเรียนรู้ การฝึกฝนและประสบการณ์ที่ต่อเนื่องกันตั้งแต่แรกเกิดถึงวัยปัจจุบัน การเรียนรู้ครั้งแรกของมนุษย์ขึ้นอยู่กับเลี้ยงดูของพ่อแม่ โดยถือว่า พ่อแม่คือครูคนแรกของลูก

พ่อแม่มีความสำคัญกับลูกเท่าๆกัน ต่างกันตรงที่การลูกฟังลักษณะบางประการให้ลูก พ่อแม่จึงต้องร่วมมือกันในการอบรมเลี้ยงดู ซึ่งมีความจำเป็นที่ต้องมีทั้งพ่อและแม่

1. ความจำเป็นที่ต้องมีพ่อ

เด็กชายและเด็กหญิง จะต้องเห็นแบบอย่างของผู้ใหญ่ชาย เพื่อจะได้รู้ว่าบทบาทของสามีหรือพ่อเป็นอย่างไรบ้าง เด็กชายจะได้ทราบว่าเมื่อโตขึ้นเขาจะปฏิบัติอย่างไร ลูกชายอยากเคารพนับถือและเลียนแบบพ่อเท่านั้น พ่อจึงต้องเป็นแบบอย่างที่ดีให้ลูกชาย เด็กหญิงจะได้รู้จัก

บทบาทของผู้ชาย และหัดปรับตัวให้เข้ากับบทบาทของผู้ชาย พ่ออาจช่วยปลูกฝังลักษณะทั่วไปของชายให้แก่ลูก ทั้งหญิงและชาย คือ ความเข้มแข็ง บึกบึน พ่อที่สนิทสนมกับลูกชาย มีโอกาสที่จะพูดคุยกันอย่างลูกผู้ชาย ลูกจะไม่กลัว พ่อและไม่อับอายเมื่อเกิดความสงสัยในเรื่องเพศ หรือเรื่องอื่นๆ ก็จะได้ปรึกษาหารือกับพ่อ ความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างลูกผู้ชายกับพ่อ ช่วยให้ลูกได้เรียนรู้วิธีผูกมิตร ไม่ตรีกับชายอื่นที่เขาต้องการสมาคมด้วย เพื่อการทำงานและอื่นๆ และความเข้มแข็ง เป็นหัวหน้าครอบครัว เป็นผู้นำในเรื่องต่างๆ จะช่วยให้ลูกชายเกิดศรัทธาและอยากเลียนแบบ

2. ความจำเป็นที่ต้องมีแม่

แม่ต้องคอยดูแลลูกให้ปฏิบัติตามแบบแผนที่วางไว้ กิน นอน เล่น เรียน พักผ่อนเป็นเวลา จัดหาอาหารที่มีประโยชน์ให้กิน และช่วยปลูกฝังนิสัยการกินที่ดี สอนให้รักษาความสะอาดส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย ให้แต่งกายให้สะอาดประณีตอยู่เสมอ คอยฝึกฝนกิจกรรมารยาทที่งดงามตามความนิยมของวัฒนธรรมไทย เช่น มารยาทในการกิน การแสดงความเคารพผู้ใหญ่ สอนให้ลูกเก็บรักษาสมบัติข้าวของของตน และของครอบครัว ฝึกความเป็นระเบียบเรียบร้อย สอนศีลธรรม โดยทำตัวอย่างที่ดีให้เห็น ช่วยให้เด็กเข้าใจความสำคัญที่ศาสนามีต่อการดำรงชีวิตของบุคคล เช่น ให้เด็กเห็นคุณค่าของความซื่อสัตย์สุจริต ความกตัญญูกตเวที

ลูกสาวต้องการให้ใกล้ชิดและเป็นเพื่อนกับแม่เพื่อจะเลียนแบบแม่ เห็นแบบอย่างความเป็นผู้หญิงจากแม่ ลูกสาวจะได้เรียนรู้สิ่งใดมีค่าสำหรับผู้หญิงจากแม่ และต้องพยายามหาทำให้เป็นของตน เช่น ชีวิตสมรสที่ผาสุก บ้านที่น่าอยู่ ลูกที่น่ารัก คุณสมบัติของการเป็นแม่บ้าน แม่เรือนที่ดี เรื่องเพศ การแต่งกาย กิจกรรมารยาท ช่วยให้ลูกสาวพัฒนาทางอารมณ์ให้มีความรู้เรื่องเพศ ตามวัยที่จะรับได้ให้เห็นว่าเป็นเรื่องปกติในชีวิต

สรุปได้ว่า พ่อแม่มีความสำคัญต่อการปลูกฝังลักษณะนิสัยที่ดีแก่ลูก เพื่อให้เติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่ดีมีบุคลิกภาพที่เหมาะสม สามารถปรับตัวได้ดีในสังคม

บทบาทและหน้าที่ของพ่อแม่ในการอบรมเลี้ยงดู

วารภรณ์ รักวิชัย (2540) ได้กล่าวถึงบทบาทของพ่อแม่ในการอบรมเลี้ยงดูไว้ดังนี้

1. มีเจตคติที่ดีต่อเด็ก จะต้องเข้าใจพฤติกรรมที่เกิดขึ้นของเด็กในวัยต่างๆ ไปดำเนินเมื่อเด็กมีพฤติกรรมที่ผิดปกติ ควรหาสาเหตุทำความเข้าใจต่อสิ่งที่เกิดขึ้นกับเด็ก หาทางแก้ไขด้วยความรัก และเห็นใจเด็กเสมอ
2. สนองความต้องการของเด็กในทุกด้าน แบ่งเป็น 3 ประการใหญ่ ๆ คือ
 - 2.1 การตอบสนองความต้องการทางด้านสรีระวิทยา ได้แก่ การให้อาหารที่ถูกต้องตามหลักโภชนาการ เอาใจใส่เรื่อง การพักผ่อน นอนหลับอย่างเพียงพอกับวัยของเด็ก ส่งเสริมการออกกำลังกาย เพื่อความสนุกสนานเพลิดเพลิน จัดอุปกรณ์ เครื่องเล่นตามสมควร เอาใจใส่เรื่องเสื้อผ้าเครื่องนุ่งห่มจัดให้เพียงพอ เหมาะสมกับฤดูกาลและเศรษฐกิจ ดูแลความสะอาด ความเรียบร้อยฝึกหัดเรื่องขับถ่ายให้กับเด็กเมื่อถึงเวลาอันสมควร ด้วยความละมุนละม่อมและอดทน ไม่ใช่วิธีลงโทษรุนแรง โดยเริ่มฝึกให้นั่งกระโถน การจัดการขับถ่ายให้เป็นเวลา สนใจเรื่องการป้องกัน โรคและการเจ็บป่วยของเด็ก ระวังเรื่องอุบัติเหตุที่จะเกิดขึ้นกับเด็ก
 - 2.2 การตอบสนองความต้องการทางจิตวิทยา ได้แก่ ให้ความรักความอบอุ่นอย่างเพียงพอ เป็นพื้นฐานในการพัฒนาบุคลิกภาพ ปฏิบัติกับเด็กให้เขาเป็นส่วนหนึ่งของครอบครัว ให้มีส่วนร่วมในกิจกรรมภายในบ้าน ในอิสรภาพและความเป็นตัวของตัวเองกับเด็ก ให้รู้จักการช่วยเหลือตนเอง ตามวัยอันสมควร ไม่เข้มงวดจนเกินไป ไม่ช่วยเหลือมากเกินไป
3. ถ่ายทอดวัฒนธรรมประเพณีให้กับเด็ก ได้แก่ ให้เด็กรู้จักยกย่องวัฒนธรรมของชาติ เกิดความต้องการที่จะรักษามรดกทางวัฒนธรรม และประเพณีของไทยได้ ปลูกฝังลักษณะที่ดีในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคม อบรมมารยาทในสังคม เช่น ให้รู้จักกาลเทศะ มารยาทการรับประทานอาหาร
4. ปลูกฝังเจตคติที่ดีต่อบุคคล และสิ่งต่างๆ โดย

4.1 บิดา มารดา มีเจตคติที่ดีต่อบุคคลต่างๆ และสิ่งต่างๆ ก่อน แล้วเด็กจะเอาเป็นแบบอย่าง

4.2 ให้ความรักเกี่ยวกับเรื่องต่างๆ และบุคคลต่างๆ ในความเป็นจริง

4.3 อภิปรายร่วมกันในครอบครัว เช่น อภิปรายข่าวโทรทัศน์

4.4 จัดประสบการณ์ตรงให้กับเด็ก

4.5 ใช้การจูงใจ เช่น ชมเชย ยกย่องบุคคลที่ทำดี

5. ส่งเสริมความสนใจของเด็ก ทำได้โดย

5.1 จัดหาอุปกรณ์ในการทำกิจกรรมต่างๆ เช่น อุปกรณ์ที่ใช้ในการวาดภาพระบายสี หนังสือนิทาน หนังสือการ์ตูน

5.2 พาออกไปดูสถานที่ต่างๆ ที่สำคัญ เช่น พาไปสวนสัตว์ หรือ พิพิธภัณฑ์

6. ส่งเสริมพัฒนาการทางสติปัญญา

6.1 ฝึกให้เด็กรู้จักใช้ความคิดในการแสดงออกที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมและชุมชน

6.2 ฝึกให้เด็กมีสมาธิในการเรียน การศึกษาค้นคว้าต่างๆ ไม่ทอดทิ้งง่ายๆ

6.3 ส่งเสริมให้เด็กมีความคิดก้าวหน้า พยายามแสวงหาความรู้ใหม่ๆ เพื่อเพิ่มพูนความสามารถของตน

6.4 ให้ความเข้าใจในความงามของศิลปะต่างๆ และความไพเราะของดนตรี

6.5 ให้มีความเชื่อมั่นในตนเอง สามารถแก้ไขสถานการณ์ต่างๆ

6.6 ส่งเสริมความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ด้วยการให้โอกาสเด็กได้แสดงออก

6.7 ให้มีโอกาสนำเข้ารับผิดชอบในการทำงานส่วนรวม

6.8 ให้เรียนตามความถนัดเพื่อออกปฏิบัติงานตามที่ชอบและให้โอกาสใช้สติปัญญาได้อย่างเต็มความสามารถ

7. สร้างสิ่งแวดล้อมที่ดีให้แก่เด็ก

7.1 พยายามทำทุกอย่างเพื่อให้เด็กรู้สึกว่าเขาได้รับความรักอย่างเพียงพออย่าให้สถานการณ์ทางบ้านบีบบังคับไม่让孩子ได้รับความอบอุ่น พยายามให้มีสิ่งน่าชื่นใจภายในบ้าน เพื่อที่เด็กจะไม่ต้องแสวงหาความรักนอกบ้าน แต่ให้ได้คบหาสมาคมกับเด็กดีๆ ได้แบบอย่างที่ดี

7.2 พ่อแม่ควรทำทุกอย่างให้เด็กเห็นว่าเป็นที่พึ่งแก่เขาได้ ทั้งร่างกายและจิตใจเมื่อเด็กมีปัญหาถามควรพร้อมที่จะตอบ หรือแก้ไขแนะนำให้เด็กรู้ว่าสิ่งใดดีสิ่งใดไม่ดี แต่ควรให้เขาตัดสินใจอย่างอิสระ

7.3 ให้สภากาการณ์ต่างๆ ในครอบครัวเป็นเครื่องเร้าหรือกระตุ้นให้ชีวิตเขาเจริญเติบโต ให้งานให้เขาทำภายในบ้านเพื่อให้เกิดทักษะและช่วยพัฒนาด้านกล้ามเนื้อ

7.4 พ่อแม่เป็นแบบอย่างในความประพฤติดี เช่น พุดจาไพเราะ มีความรับผิดชอบ ไม่ทะเลาะเบาะแว้งกัน

7.5 ให้เด็กได้รู้ถึงสภาพความเป็นอยู่ภายในครอบครัวเมื่อโตพอ อาจให้รู้ถึงรายจ่ายภายในบ้าน ให้รู้เรื่องการประหยัด การใช้จ่ายต่างๆ

7.6 ให้เด็กมีสิทธิมีเสียงตามความคิดอ่านของครอบครัว รู้เรื่องกฎระเบียบต่างๆ ที่ตั้งขึ้นในบ้าน

8. ทำตัวเป็นครูของคุณ

8.1 ให้โอกาสในการพัฒนาความรู้ความเข้าใจของคุณโดยผ่านประสาทสัมผัส ทั้ง 5 คือ ตา หู ปาก จมูก และผิวหนังสัมผัส

8.2 ให้เวลาและความสนใจของคุณอย่างจริงจังในการฝึกฝนทักษะความรู้และการส่งเสริมพัฒนาการต่างๆ

8.3 ให้กำลังใจในการฝึกหัดความชำนาญ และการเรียนรู้สิ่งต่างๆ

9. การให้แรงเสริมและการลงโทษ

9.1 พ่อแม่ควรต้องเอาใจใส่ต่อความคิดเห็นของคุณ สนใจกิจกรรมต่างๆ ของคุณให้คำแนะนำ ส่งเสริมและเฝ้าดูแลผลสำเร็จในงานของคุณด้วยความตั้งใจและอดทนเมื่อคุณประสบความสำเร็จ พ่อแม่ควรแสดงความดีใจอย่างซัดเซ็ง ชมเชยหรือการให้รางวัล

9.2 พ่อแม่ควรใช้แรงเสริมเป็นตัวสร้างบุคลิกภาพของเด็ก ตามที่ตนต้องการจะให้เด็กเป็น พ่อแม่เป็นแบบอย่างโดยการแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสม

9.3 พ่อแม่ ควรใช้วิธีการลงโทษให้เหมาะสม การลงโทษยังเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับเด็กตามทฤษฎีของโคลเบอร์ก กล่าวไว้ว่า ในเด็กอายุ 1-7 ปี การทำโทษทางร่างกายยังใช้ได้ เพราะเด็กในวัยนี้กำลังเกิดการเรียนรู้ โดยหลีกเลี่ยงการถูกทำโทษทางร่างกาย การตีเด็กเป็นการตีเพื่อการสั่งสอน ไม่ใช่ตีเพราะความโกรธหรือสาเหตุอื่น

รูปแบบการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย

การอบรมเลี้ยงดูเด็กไทยในอดีต

ทิสนา เขมมณี (2536) ผู้ที่ทำหน้าที่เลี้ยงดูเด็กมีทั้งพ่อ แม่ ปู่ ย่า ตา ยาย และพี่ ในการเลี้ยงทารกแม่จะมีบทบาทสำคัญมากที่สุด ในการอบรมสั่งสอนเด็กเล็กๆ พ่อแม่หรือผู้เลี้ยงดูใช้บทเพลง

เห่ากล่อมเด็กเวลานอน ทำนองเพลงมีความไพเราะ เนื้อเพลงเป็นเรื่องราวธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม ค่านิยม คุณธรรม นิทานสอนเด็กให้มีจริยธรรมที่ดีงาม และคุณสมบัติของกุลสตรี ส่วนเด็กชาย ได้รับการอบรมให้มีความกล้าหาญ และขยันหมั่นเพียร ความมุ่งหวังในการอบรมเลี้ยงดูเด็กที่สำคัญ 3 ประการคือ ให้มีสุขภาพดี มีกิริยามารยาทดี มีคุณธรรมทั้ง กาย วาจา และใจ

พระธรรมปิฎก (2544) กล่าวว่าพ่อแม่ทำหน้าที่เป็นพระพรหมของลูก หน้าที่คือการแสดง โลกนี้แก่ลูก เด็กจะเห็นโลกอย่างไร มีท่าทีต่อโลกอย่างไร โดยมากพ่อแม่เป็นผู้ชักนำโดยรู้ตัวบ้าง ไม่รู้ตัวบ้าง การแสดงโลกนี้แก่ลูกพ่อแม่ต้องเริ่มที่ตนเอง โดยเป็นตัวแทนที่ดีของมนุษยชาติ คือ มีเมตตา กรุณา มุทิตา ต่อไป ให้เด็กมีความสัมพันธ์ต่อสิ่งแวดล้อม โดยมองสิ่งทั้งหลายเป็นสิ่งที่น่ารู้ น่าศึกษา เมื่อเด็กอยากรู้ พ่อแม่ตอบสนอง ให้ความรู้สอนให้ปฏิบัติให้ถูกต้อง คือ มีอุเบกขา ดังนั้น บทบาทของพ่อแม่ในการนำเสนอโลกแก่ลูก ประกอบด้วย

1. ให้ลูกได้ความรู้สึกที่ดีต่อเพื่อนมนุษย์เป็นมิตรไมตรี
2. ให้ความรู้สึกและท่าทีที่ดีต่อสิ่งแวดล้อม มองเห็นโลกนี้สวยงาม มีธรรมชาติที่น่าชื่นชม
3. มีความรู้สึกต่อสิ่งทั้งหลายในโลกว่าน่าจะไปเรียนรู้
4. มองบทบาทของตัวเองในสังคมว่าจะไปมีส่วนร่วมสร้างสรรค์

สรุปได้ว่า การอบรมเลี้ยงดูเด็กตามวัฒนธรรมของไทย เป็นการอบรมให้เด็กมีอารมณ์ จิตใจที่ดี โดยพ่อแม่ เป็นคนเลี้ยงดูที่จกต้องปฏิบัติตนให้ดีก่อน สอนให้ลูกรู้จักผิด รู้จักถูก ให้มอง โลกใบนี้ด้วยความงาม ทั้งทางกาย วาจา และใจ

เพลงกล่อมเด็กพื้นบ้านอีสาน

ประวัติความเป็นมาเพลงกล่อมเด็กอีสาน

เพลงกล่อมเด็กอีสานเป็นวรรณกรรมพื้นบ้านเกิดจากการร้องถ่ายทอดด้วยปากต่อปาก และ อาจะวิวัฒนาการมาจากการเล่านิทาน โดยมีจุดประสงค์เพื่อให้เด็กนอนหลับ มีการเล่าสลับเปลี่ยน กันไปหลายๆ เรื่อง และมีการคิดเอาทำนองเข้ามาสอดแทรก และนอกจากนั้นแล้วยังมีหลักฐาน ที่บ่งบอกถึงที่มาของเพลงกล่อมเด็กอีสานที่อยู่ในวรรณกรรมพื้นบ้านอีสานเรื่องขุนทิง เป็นกลอน โบราณของคนในสมัยก่อน มีความไพเราะทำให้คนเคลิบเคลิ้มหลับไหลดังนี้

นอนสำหล้าอำคาแม่สิกล่อม	นางจันดานาน้อยนอนแล้วอย่าแอ่วนอน
นอนสำหล้านอนป่าพงไพร	ขุนทิงเป็นพ่อเจ้าจำไว้อย่าลืม
นางแอกได้เป็นย่าของเธอ	กับขุนเทืองพระปู่เฮจำไว้
แม่สิกล้าเข้ามันมาสู่	พอให้ลูกอ่อนนอนแล้วอย่าแอ่วนอน

จารุวรรณ ธรรมวัตร (2522) กล่าวว่า เพลงกล่อมลูกเป็นวรรณกรรมประเภทมุขปาฐะ (การเล่าต่อปากกันมา, การบอกเล่าต่อ ๆ กันมาโดยมิได้เขียนเป็นลายลักษณ์อักษร) (Oral literature) ที่ได้รับการถ่ายทอดประเพณีการบอกเล่า โดยใช้ระบบครอบครัว ระบบเครือญาติเป็นตัวเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของคนในชุมชนท้องถิ่น “เพลงกล่อมเด็กจึงเปรียบเสมือนกระจกเงาที่ฉายให้เห็นถึงความรู้สึกนึกคิด นิสัยใจคอ ของคนที่เป็นเจ้าของ นอกจากนี้ยังแสดงร่องรอย ที่แฝงความหมายในทางประวัติศาสตร์ สะท้อนให้เห็นถึงสภาพสังคมไทยในอดีต ทางลัทธิประเพณีได้เป็นอย่างดี

สมร ทองดี (2541) กล่าวว่า เพลงกล่อมเด็กเป็นการที่ใช้ห่อหุ้มให้เด็กนอนหลับง่าย และเป็นการหลับอย่างมีความสุข เพลงกล่อมเด็กไทยมีอยู่ทุกภาคแต่เรียกชื่อแตกต่างกัน ได้แก่ ภาคใต้ เรียกว่า เพลงชาน้อง ทางภาคเหนือ เรียกว่า อื้อ อื้อ จาจา และภาคอีสาน เรียกว่า เพลง ลิก จุง จา เนื้อร้องของเพลงกล่อมเด็กเป็นเนื้อสั้นๆ ร้องพร้อมกับไกลเปลไปมาและร้องจนหลับ

จันทร์ศรี นิตยฤกษ์ (ม.ป.ป) กล่าวถึงเพลงกล่อมลูกว่า เป็นเพลงที่มีอยู่ทุกภาค และเรียกแตกต่างกันออกไปตามแต่ละภาค มีจุดประสงค์การร้องคือ เพื่อให้เด็กเกิดความเพลิดเพลิน อบอุ่น รู้สึกว่ามีเพื่อน และหลับง่าย ทำนองจึงมักคล้ายๆกัน คือ ซ้ำๆ เนิบๆ ลากเสียงยาวๆ ไปตอนท้ายวรรค เนื้อหาเปลี่ยนไปตามที่ผู้ร้องจะคิด ผู้ร้องเองก็จะเพลิดเพลินไปกับเสียงของตนเอง ทั้งยังเป็นการระบายความในใจอีกด้วย

สารานุกรมวัฒนธรรมไทย ภาคอีสาน (2542) ให้ความหมายเพลงกล่อมลูกอีสานไว้ว่า เพลงกล่อมลูก หรือบางแห่งเรียกว่า เพลงนอนสาเดื่อ ซึ่งมีวัตถุประสงค์ให้ลูกนอนหลับ และเป็น การส่งเสียงให้ลูกทราบว่า มีผู้ใหญ่อยู่เป็นเพื่อน ขณะที่นอนหลับ ไม่ได้อยู่ตัวคนเดียว อันเป็นการ ให้ความอบอุ่นแก่เด็กเล็กๆ

เพลงกล่อมเด็กอีสานเป็นวรรณกรรมมุขปาฐะ เป็นการถ่ายทอดเรื่องแบบปากต่อปาก มีการร้องเพื่อให้เด็กนั้นนอนหลับ และยังเป็นการระบายอารมณ์ของแม่ ถ่ายทอดเรื่องราวการทำไร่ ทำนา ชีวิตของคนอีสานเอาไว้อีกด้วย

ความหมายของเพลงกล่อมเด็ก

ไพฑูริย์ แพงเงิน (2534) ได้ให้ความหมายของเพลงกล่อมเด็กหรือเพลงกล่อมลูกนั้นย่อมมีอยู่ในทุกภาค และแต่ละภาคก็จะมีความไพเราะไปคนละแบบ แต่มีลักษณะของเพลงที่เหมือนกัน อยู่อย่างหนึ่งก็คือ ลีลา ของเพลง

เพลงกล่อมเด็กเป็นวัฒนธรรมท้องถิ่นอย่างหนึ่งที่สะท้อนให้เห็นถึงความเชื่อและค่านิยมของคนในท้องถิ่นต่างๆ คนทุกชาติทุกภาษาในโลกมีบทเพลงกล่อมเด็กด้วยกันทั้งนั้น สันนิษฐานว่า เพลงกล่อมเด็กมีวิวัฒนาการจากการเล่านิทานให้เด็กฟังก่อนนอน ดังนั้นเพลงกล่อมเด็กบางเพลงจึงมีลักษณะเนื้อร้องที่เป็นเรื่องเป็นราว เช่น จันทร โครพ ไชยเชษฐ พระรถเสน เป็นต้น การที่ต้องมี เพลงกล่อมเด็กก็เพื่อให้เด็กเกิดความเพลิดเพลิน หลับง่าย และเกิดความอบอุ่นใจ

ลักษณะของเพลงกล่อมเด็ก

ลักษณะกลอนของเพลงกล่อมเด็กจะเป็นกลอนชาวบ้านไม่มีแบบแผนแน่นอน เพียงแต่มีสัมผัสคล้องจองกันบ้าง ถ้อยคำที่ใช้ในบางครั้งอาจไม่มีความหมาย เนื้อเรื่องจะเกี่ยวกับธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม หรือเรื่องราวต่างๆ ที่เกี่ยวกับชีวิตความเป็นอยู่ ซึ่งสะท้อนให้เห็นความรัก ความห่วงใยของแม่ที่มีต่อลูก ทั้งยังมีการสั่งสอนและเสียดสีสังคม สามารถแยกเป็นข้อได้ดังนี้

1. เป็นบทร้อยกรองสั้นๆ มีคำคล้องจองต่อเนื่องกันไป
2. มีฉันทลักษณ์ไม่แน่นอนใช้คำง่ายๆ สั้นหรือยาวก็ได้
3. มีจังหวะในการร้องและทำนองที่เรียบง่าย สนุกสนาน จดจำได้ง่าย

ที่มาของเนื้อเพลงกล่อมเด็ก

ผอบ โปษกฤษณะ (2527) ได้กล่าวถึงประเภทของเพลงกล่อมลูกไว้ดังนี้

1. แสดงความรักความห่วงใย ไม่ว่าจะเป็นการสัมผัสด้านดี หรือไม่ดี ความสัมพันธ์ระหว่างพ่อแม่ลูกบันดาลให้เกิดเป็นเพลงกล่อมเด็กได้ทั้งนั้น
2. กล่าวถึงสิ่งแวดล้อม เนื่องจากคนในสมัยก่อนมีความผูกพันใกล้ชิดกับธรรมชาติรอบๆตัว
3. เล่าเป็นนิทานและวรรณคดี วรรณคดีที่ได้รับการสืบทอดกันมา ประกอบกับเป็นคนมีจินตนาการกว้างไกลเป็นคนที่มีความรู้สึกละเอียดอ่อน ก็ถ่ายทอดออกมาเป็นบทเพลง
4. ล้อเลียนและเสียดสีสังคม ส่วนใหญ่จะเป็นเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับผู้หญิง หรือผู้ชายเป็นส่วนใหญ่

จารุวรรณ ธรรมวัตร (2522) กล่าวถึงที่มาของเพลงกล่อมลูกว่า น่าจะมาจาก การเล่านิทาน มาจากการร้องเกี่ยวพาราตี เกิดจากความรู้สึกคับแค้นใจ หรืออารมณ์กตัญของผู้อ่าน เกิดจากการ อ่อนนอนให้เด็กหลับและการอบรมสั่งสอนเด็ก

ทัศนีย์ ทานตวนิช (2523) กล่าวว่า เพลงกล่อมเด็กเกิดขึ้นเมื่อใดไม่ทราบได้ แต่คงมีมานานนับตั้งแต่มนุษย์มีภาษาพูดได้ไม่นาน ส่วนจุดเริ่มต้นเพลงกล่อมเด็กนั้นมีความเห็นแตกต่างกัน 2 ทาง คือ

1. เพลงกล่อมเด็กเกิดจากหัวหน้าเผ่า หรือหัวหน้ากลุ่มชนร้องขับกล่อมบุตรหลานตน ต่อมาจึงแพร่กระจายไปสู่ชนสามัญ
2. เพลงกล่อมเด็กเกิดจากกลุ่มชวานหรือคนสามัญก่อน แล้วจึงเกิดการดัดแปลงเป็นบทเห่พระบรรทมพระเจ้าลูกเธอ และพระเจ้าลูกยาเธอในภายหลัง

ข้อมูลเท่าที่รวบรวมมาได้นี้พอจะสรุปได้ว่า เพลงกล่อมลูกเป็นเพลงที่ใช้ร้องขับกล่อมให้เด็กหลับง่าย และรู้สึกอบอุ่นใจว่ามีผู้ดูแลอย่างใกล้ชิด ถือว่าเป็นวรรณกรรมมุขปาฐะ ได้รับการสืบทอดต่อกันมาด้วยวาจา

ข้อสันนิษฐานเรื่องที่มาของเพลงกล่อมเด็ก พอจะสรุปได้ว่า เพลงกล่อมลูกมาจากการที่แม่อ่อนวอนให้ลูกนอนหลับ บางครั้งนั้นก็เป็นการระบายความในใจของแม่ ต่อมามีการเอาทำนองมาใส่ และอาจเกิดมาจากในชุมชนที่ทำอาชีพทำนา และมีการร้องต่อกันมา จนกลายเป็นบทเห่กล่อมในปัจจุบัน

คุณค่าของเพลงกล่อมลูก

เพลงกล่อมลูกก่อให้เกิดคุณค่าหลายประการทั้งต่อตัวเด็ก และต่อชุมชน และยังเป็นประโยชน์ของคนรุ่นหลัง เรื่อง ความเชื่อ จารีต ประเพณี ค่านิยม ซึ่งได้รวบรวมข้อมูลเอาไว้ดังนี้

สุทธิวงศ์ พงษ์ไพบูลย์ (2525) ได้สรุปคุณค่าเพลงกล่อมลูกไว้ว่า เพลงกล่อมเด็กเป็นเหมือนกระจกสะท้อนให้เห็นชีวิตความเป็นอยู่ของคนในชุมชน สะท้อนให้เห็นถึงประเพณีวัฒนธรรม และให้ความรู้เรื่องคำศัพท์และภาษา ย่อมทำให้เกิดความเพลิดเพลิน เป็นเครื่องมือในการอบรมสั่งสอนเด็ก

คุณค่าของเพลงกล่อมลูกไว้ว่า เป็นหลักฐานอวดอ้างความเก่าแก่ของของชาติ และความงามทางด้านภาษา เป็นหลักฐานที่แสดงให้เห็นความรักความผูกพันของแม่กับลูก และยังสามารถนำมาขับกล่อมลูกให้หลับได้อย่างไม่ลำสมัย เป็นการฝึกฝนเรื่องคำศัพท์ สำนวน ภาษาให้กับเด็ก ฝึกเรื่องการใช้เสียงสูง ต่ำ ฝึกฝนในเรื่องของความจำ ได้รับความเพลิดเพลินเรื่องของเพลง ช่วยขับกล่อมเคล้าจิตใจของเด็กให้อบอุ่นสมบูรณ์ ปลูกฝังค่านิยมที่ถูกต้อง

วาสนา เกตุภาค (2521) ได้สรุปคุณค่าของเพลงกล่อมลูกไว้ว่า เพลงกล่อมลูกได้ให้ความรู้ในด้านต่างๆ เช่น สภาพสังคมในอดีต ถ้อยคำและวงศัพท์ในประวัติศาสตร์ ให้ความรื่นรมย์แก่ชีวิตในวัยเยาว์

เนื้อหาของเพลงกล่อมลูก

เนื้อหาในเพลงกล่อมลูกมีนักวิชาการหลายท่านได้จำแนกประเภทเอาไว้แตกต่างออกมามากมาย ดังนี้

กิ่งแก้ว อรรถากร (2531) เนื้อหาในเพลงกล่อมลูกมีอยู่มากมาย บางครั้งก็ไม่เหมาะสมกับเด็ก เช่น บรรดาที่เกี่ยวกับชู้สาว และที่เสียดสีสังคม ทั้งนี้อาจนำมาร้องกล่อมต่อๆ กันมา

วาสนา เกตุภาค (2521) กล่าวว่าเนื้อหาของเพลงกล่อมเด็กนั้น แสดงความความรัก ห่วงใย เอาใจใส่ เนื้อเพลงที่เป็นการขู่ให้เด็กกลัว เนื้อเพลงที่สะท้อนสังคม เนื้อเพลงที่แสดงเรื่องราวของความรัก เนื้อเพลงที่เกี่ยวข้องกับธรรมชาติ

คำเร็จ คำโมง (ม.ป.ป) เนื้อหาเพลงกล่อมลูกอีสานมีด้วยกัน 4 แนว คือ การปลอบ การขู่ การให้สินบน และการขอ

จารุวรรณ ธรรมวัตร (ม.ป.ป) กล่าวว่ารูปแบบโครงสร้างเพลงกล่อมเด็กไม่ต่างกันมากนัก แต่จะประกอบด้วยอนุภาค นำนำ ขับกล่อม การพรรณนา และการขู่ อนุภาคหลัก คือการพรรณนา เป็นคำกล่าวที่มุ่งให้เกิดความอ่อนสุข

เขาวเรศ สิริเกียรติ (2521) ได้วิเคราะห์และแยกเนื้อหาออกมาเป็นเกี่ยวกับสัตว์ เป็นเรื่องราวนิทานพื้นบ้าน เป็นเนื้อหาสื่อเสียด เนื้อหาที่แสดงความรักระหว่างแม่กับลูก

จากการศึกษาข้อมูลเพลงกล่อมเด็กอีสานนั้นสามารถแบ่งเนื้อหาออกเป็น ด้านที่สะท้อนเรื่องวัฒนธรรม ประเพณี ความเชื่อ นอกจากนั้นยังสะท้อนเรื่องของการอบรมเลี้ยงดูเด็กอีกด้วย

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ เรื่อง เพลงกล่อมเด็กอีสาน ได้เคยมีผู้ศึกษาวิจัย หรืองานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ในเรื่องนี้ หลายเล่มด้วยกัน ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาและรวบรวมมาเป็นบรรทัดฐานในการวิเคราะห์ ตีความ หรือใช้เป็นแนวทางในการศึกษาวิจัย เรื่อง เพลงกล่อมเด็กพื้นบ้านอีสาน คุณค่าต่อการอบรม เลี้ยงดูเด็กปฐมวัยในครั้งนี้ได้แก่

เยาวเรศ สิริเกียรติ (2521) ได้ศึกษาเพลงกล่อมลูกไทยโดยรวบรวมไว้ จำแนกประเภท และ วิเคราะห์บทเพลงกล่อมลูกทั่วทุกภาคของไทย จากข้อมูลที่มีผู้รวบรวมเอาไว้ เอามาทำการศึกษา ค้นหาลักษณะ ประโยชน์ ประเภท พบว่า เพลงกล่อมลูกสะท้อนเรื่องราวต่างๆ ทั้งวิถีชีวิตความเป็นอยู่ วรรณกรรมท้องถิ่น ความรักของแม่ที่มีต่อลูก วัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น

จารุวรรณ ธรรมวัตร (2522) ได้รวบรวมเพลงเด็กในภาคอีสาน นำมาวิเคราะห์คุณค่า และ โครงสร้างของเพลงเด็กอีสาน ที่เป็นเครื่องบันทึกสภาพสังคมอีสาน เช่น การดำรงชีวิตแบบง่ายๆ ไม่ซับซ้อน โลกทัศน์ความเชื่อของคนอีสาน บทเพลงกล่อมเด็กมีคุณค่าทางอารมณ์ แสดงให้เห็น ถึงความรัก นอกจากนี้ยังมีคุณค่าทางภาษาอีกด้วย ซึ่งทั้งหมดนี้จะปรากฏอยู่ในเพลงอีสาน ทั้งเพลง กล่อมเด็ก เพลงเด็กร้องเล่น เพลงล้อ และเพลงประกอบการเล่นของภาคอีสาน

นิตดา สุนทร (2540) ได้วิเคราะห์วรรณกรรมพื้นบ้าน จากตำบลตาตอง อำเภอเมือง จังหวัดยโสธร เป็นการรวบรวมวิเคราะห์วรรณกรรมพื้นบ้าน เพลงกล่อมเด็ก ปริศนาคำทาย ที่สะท้อนวิถีชีวิตค่านิยม ความเชื่อ และขนบธรรมเนียมประเพณี ที่ปรากฏในท้องถิ่น

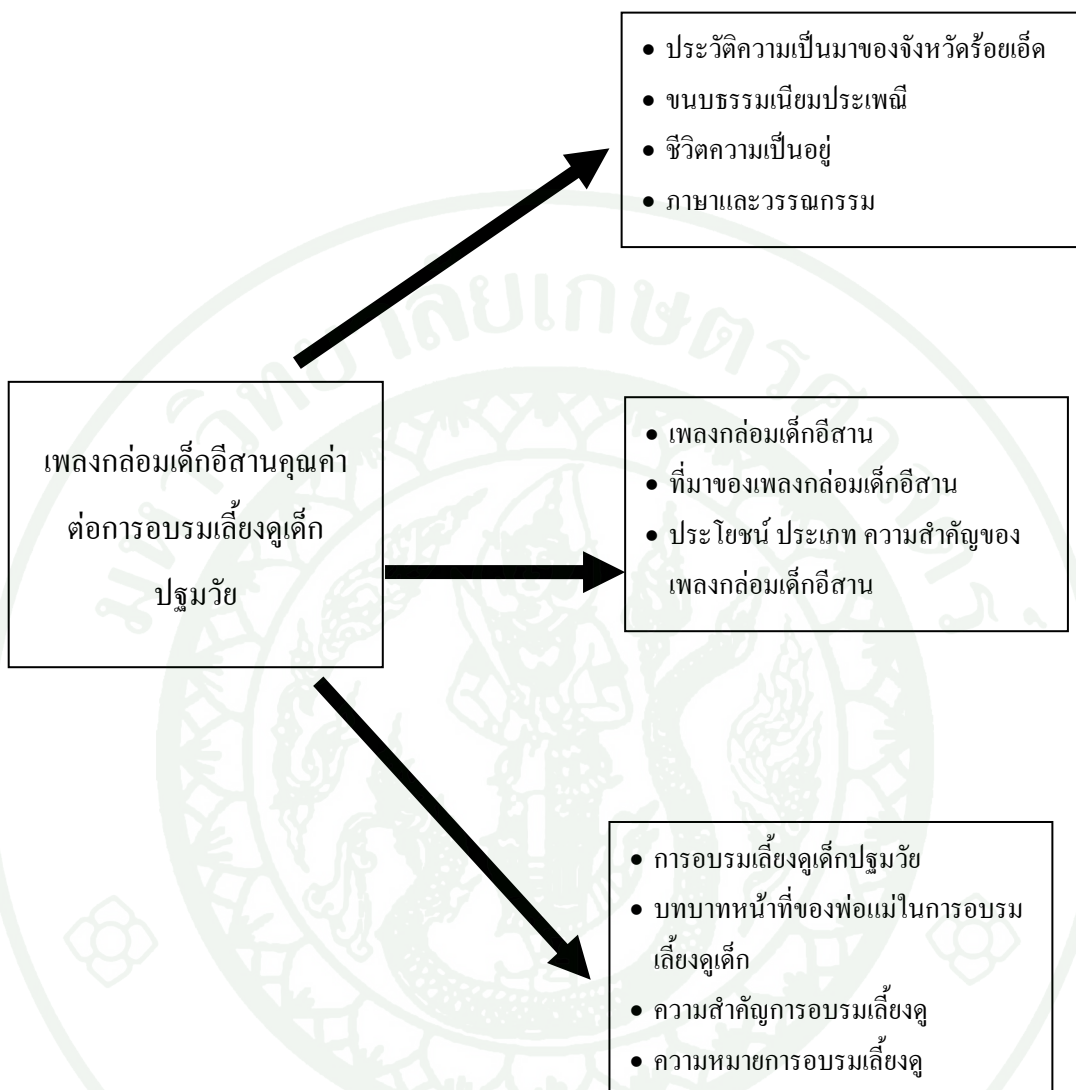
นุรีย์น สาเล๊ะ (2540) กล่าวว่า เพลงกล่อมเด็กไทยมลายูมีหน้าที่พื้นฐานคือ เป็นเครื่องมือ ขับกล่อมให้เด็กนอนหลับเร็ว และหลับสบาย เป็นเครื่องมือถ่ายทอดความรัก ระหว่าง เด็กกับแม่ และมีหน้าที่สำคัญที่มีอิทธิพลต่อสังคมส่วนใหญ่ คือ เพลงกล่อมเด็ก ถูกนำมาใช้เป็นเครื่องมือใน การสั่งสอนศีลธรรม เพื่อปรับปรุงพฤติกรรม และยกระดับศีลธรรมของเด็ก เพื่อที่จะได้เติบโตเป็น ผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพ เนื่องจากธรรมชาติของเด็กมักจะจดจำบทกลอนได้เร็ว การสอนศีลธรรม การ ปลูกฝังค่านิยมที่ดีของสังคม การให้เด็กเรียนรู้โลกรอบๆ ตัว โดยผ่านบทเพลงกล่อมเด็ก จึงเป็น กลวิธีที่แยบยล

สุวรรณที ทองรอด (2551) กล่าวว่า เพลงกล่อมเด็กส่วนใหญ่คล้ายบทกลอนทั่วไปมีสัมผัสระหว่างวรรค ใช้ถ้อยคำเรียบง่าย ไม่มีทำนองตายตัว เนื้อหาของเพลงจัดเป็นเรื่องราวเกี่ยวกับวรรณกรรม นิทาน ที่แสดงความรักของพ่อแม่ เกี่ยวกับการอบรมสั่งสอนเด็ก เกี่ยวกับการชู้ และการปลอมขวัญ

จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ที่ได้กล่าวมาแล้วนั้น แสดงให้เห็นการศึกษาเกี่ยวเพลงกล่อมมีอยู่มากมายหลายประการ ได้มีการรวบรวมจากท้องถิ่น แล้วนำมาวิเคราะห์บทบาทหน้าที่และความสำคัญของเพลงกล่อมลูกเอาไว้มากมาย ผู้วิจัยจึงได้เอาข้อมูลที่ปรากฏในเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเหล่านี้ นำมาใช้ประโยชน์ทั้งข้อมูลพื้นฐาน และเป็นแนวทางประกอบการวิเคราะห์การศึกษาเรื่องเพลงกล่อมลูกอีสาน คุณค่าต่อการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย เพื่อให้ผลการศึกษาที่มีความสมบูรณ์มากขึ้น

กรอบแนวคิดของการวิจัย

เพลงกล่อมเด็กอีสานมีประวัติความเป็นมายาวนาน และยังสะท้อนถึงวิถีชีวิตของคนอีสาน และเล่าเรื่องราวของผู้หญิงที่มีบทบาทสำคัญในการเลี้ยงดูอบรมลูก นอกจากนั้นคนในครอบครัวก็มีส่วนในการอบรมเลี้ยงดูลูกเช่นเดียวกัน เพลงกล่อมเด็กนั้นสะท้อนให้เห็นคุณค่าของการเลี้ยงดูอบรมเด็ก ทั้งในเรื่องความรักความผูกพันของแม่กับลูก ความห่วงหาเอื้ออาทรระหว่างแม่กับลูก การอบรมเรื่องที่ควรประพฤติปฏิบัติในสิ่งที่ดีงาม ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและวางกรอบแนวคิดการวิจัยเอาไว้ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

บทที่ 3

วิธีการวิจัย

การศึกษาเรื่อง เพลงกล่อมเด็กพื้นบ้านอีสานที่มีคุณค่าต่อการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ ที่มีวัตถุประสงค์ในการวิจัยเพื่อรวบรวมบทเพลงกล่อมเด็กพื้นบ้านอีสานและเพื่อศึกษาเนื้อหาของเพลงกล่อมเด็กพื้นบ้านอีสาน ผู้วิจัยเลือกกลุ่มเป้าหมายจำนวน 3 กลุ่ม คือ กลุ่มผู้เชี่ยวชาญและมีความรู้เรื่องเพลงกล่อมเด็กพื้นบ้านอีสาน กลุ่มหญิงที่มีประสบการณ์ในการใช้เพลงกล่อมเด็กอีสาน และกลุ่มผู้ปกครองเด็กปฐมวัย โดยที่ผู้ให้ข้อมูลทั้ง 3 กลุ่มเป็นคนในพื้นที่จังหวัดร้อยเอ็ด โดยมีเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสัมภาษณ์ ซึ่งจะใช้สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลในประเด็นที่เกี่ยวกับเพลงกล่อมเด็กพื้นบ้านอีสาน โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์ การสังเกต และการสนทนา กลุ่ม มีอุปกรณ์ที่ใช้ประกอบการวิจัยได้แก่ เครื่องบันทึกเสียง กล้องถ่ายรูป สมุดจดบันทึก เป็นต้น ผู้วิจัยจะต้องนำข้อมูลทั้งหมดมาเรียบเรียงและเขียนสรุปผลตามวัตถุประสงค์ที่ผู้วิจัยได้ตั้งเอาไว้ เพื่อให้ข้อมูลที่ได้นี้มีความครอบคลุม และมีความน่าเชื่อถือ

การเลือกกลุ่มเป้าหมาย

ผู้วิจัยศึกษาเพลงกล่อมเด็กพื้นบ้านอีสานที่มีคุณค่าต่อการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย โดยเลือกกลุ่มเป้าหมายจำนวน 3 กลุ่ม คือ หญิงที่มีประสบการณ์ในการเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย และร้องเพลงกล่อมเด็กอีสานได้ อายุ 50 ปีขึ้นไป จำนวน 8 คน ผู้ปกครองของเด็กปฐมวัยที่มีแนวทางการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย จำนวน 4 คน ผู้เชี่ยวชาญเพลงกล่อมเด็กอีสานจำนวน 3 คน โดยมีวิธีการเลือกกลุ่มเป้าหมายดังนี้

1. การเลือกกลุ่มเป้าหมายที่เป็นหญิงที่มีประสบการณ์ในการเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย ใช้วิธีการสอบถามจากผู้ใหญ่บ้าน และจากการสำรวจข้อมูลเบื้องต้น ผู้วิจัยได้เลือกกลุ่มผู้ให้ข้อมูลจำนวน 8 คน โดยมีเกณฑ์การเลือกดังนี้

- 1.1 เป็นหญิงที่มีประสบการณ์ในการใช้เพลงกล่อมเด็กพื้นบ้านอีสาน ที่มีอายุ 50 ปีขึ้นไป มีถิ่นกำเนิดในพื้นที่จังหวัดร้อยเอ็ด

1.2 เป็นบุคคลที่ยินดีจะให้ความร่วมมือในการเก็บข้อมูลในการวิจัย

2. การเลือกกลุ่มเป้าหมายผู้ปกครองเด็กปฐมวัย เพื่อให้ข้อมูลด้านการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยจำนวน 4 คน โดยมีเกณฑ์การเลือกดังนี้

2.1 เป็นผู้ปกครองที่กำลังเลี้ยงดูลูกช่วงวัย 3 – 6 ปีสามารถให้ข้อมูลในเรื่องการเลี้ยงดูลูก และมีถิ่นกำเนิดในจังหวัดร้อยเอ็ด

2.2 เป็นบุคคลที่ยินดีจะให้ความร่วมมือในการเก็บข้อมูลในการวิจัย

3. การเลือกกลุ่มเป้าหมายผู้ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญเพลงกล่อมเด็กพื้นบ้านอีสานจำนวน 3 คน โดยใช้เทคนิคการเลือกแบบเจาะจง มีเกณฑ์การเลือกดังนี้

3.1 สอบถามข้อมูลจากศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดร้อยเอ็ด และสอบถามจากวิทยาลัยนาฏศิลป์จังหวัดร้อยเอ็ด เพื่อให้ได้รายชื่อผู้ที่มีความรู้ในเรื่องเพลงกล่อมเด็กอีสาน

3.2 เป็นผู้ที่มีความรู้ในเรื่องเพลงกล่อมเด็กอีสาน โดยมีถิ่นกำเนิดอยู่ในพื้นที่ จังหวัดร้อยเอ็ด และมีความยินดีจะให้ความร่วมมือในการเก็บข้อมูลในการวิจัย

การเลือกพื้นที่ในการเก็บข้อมูล

การเลือกพื้นที่ในการเก็บข้อมูล ผู้วิจัยได้ศึกษาจากเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง มองพบว่าสภาพโครงสร้างของจังหวัดร้อยเอ็ดนั้นสามารถรวบรวมข้อมูล คั่นคว้าในการวิจัยเรื่องเพลงกล่อมเด็กอีสาน ที่มีคุณค่าต่อการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย ได้ตามเกณฑ์ดังนี้

1. เป็นพื้นที่มีประวัติความเป็นมา มีวัฒนธรรม ประเพณี ความเชื่อ พิธีกรรม ที่ยาวนาน
2. เป็นสังคมเมืองที่มีการเปลี่ยนแปลงตามยุคสมัย แต่ยังมีร่องรอยหลักฐานด้านเพลงกล่อมเด็กอีสานไว้

3. เป็นพื้นที่ที่มีความยินดีในการเก็บข้อมูล เพื่อนำมาใช้ในการทำวิจัย
4. เป็นพื้นที่ไม่เคยมีผู้ทำวิจัยในด้านเพลงกล่อมเด็กอีสานที่มีคุณค่าต่อการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยมาก่อน

ดังนั้นผู้วิจัยได้เลือก หมู่บ้านที่อยู่ในเขตเมือง อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ดเอ็ด ซึ่งมีคุณสมบัติตามเกณฑ์ที่ได้กำหนดไว้

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสัมภาษณ์เชิงลึก เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการสัมภาษณ์สอบถามข้อมูลผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ และหญิงที่มีประสบการณ์ในการเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยที่ใช้เพลงกล่อมเด็กพื้นบ้านอีสาน และผู้ปกครองเด็กปฐมวัย เพื่อให้ได้ข้อมูลอย่างละเอียดครอบคลุมมากที่สุดตามรายละเอียดดังต่อไปนี้

1.1 ข้อมูลพื้นฐานประวัติส่วนตัว อาชีพ อายุ สถานะของผู้ให้ข้อมูลทั้ง 3 กลุ่ม

1.2 ข้อมูลจากผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญเพลงกล่อมเด็กพื้นบ้านอีสาน จะสัมภาษณ์ให้ได้ข้อมูลประวัติความเป็นมาของเพลงกล่อมเด็กอีสาน ลักษณะของถ้อยคำที่ใช้ร้องเพลงกล่อมเด็กอีสาน ความหมายของเพลงกล่อมเด็กอีสาน เรื่องราวที่สอดแทรกในเพลงกล่อมเด็กอีสาน เช่น ความเชื่อ ประเพณี แนวทางคำสอน และการเปลี่ยนแปลงของเพลงกล่อมเด็กอีสานที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน รวมไปถึงแนวทางการอนุรักษ์เพลงกล่อมเด็กอีสาน

1.3 ข้อมูลจากหญิงที่มีประสบการณ์ในการเลี้ยงดูอบรมเด็กปฐมวัยที่เคยร้องเพลงกล่อมเด็กอีสาน จะสัมภาษณ์ให้ได้ข้อมูลเรื่องการร้องเพลงกล่อมเด็กอีสานที่สามารถร้องได้ แนวทางการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยของคนในสมัยก่อนในภาคอีสาน ความคิด ความเชื่อ ประเพณี วัฒนธรรม ที่สอดแทรกในเนื้อหาเพลงกล่อมเด็กอีสาน และแนวทางการอนุรักษ์บทเพลงกล่อมเด็กอีสาน

1.4 ข้อมูลจากผู้ปกครองเด็กปฐมวัยจะสัมภาษณ์ให้ได้ข้อมูลเรื่อง แนวทางการอบรมเลี้ยงดูเด็กของพ่อแม่ในพื้นที่จังหวัดร้อยเอ็ดที่ส่งเสริมพัฒนาการทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา การอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยตามความคิดความเชื่อในสมัยก่อนกับการเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยในสังคมปัจจุบัน การใช้เพลงกล่อมเด็กอีสานกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยตามความคิดของพ่อแม่ในสังคมปัจจุบัน การร้องเพลงกล่อมเด็กปฐมวัยตามความคิดของผู้ปกครองเด็กในสังคมปัจจุบัน

วิธีการเก็บข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลของการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยจะใช้วิธีการที่หลากหลายไม่ว่าจะเป็น การสังเกต การสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่ม การเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร จากรูปภาพ โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. การสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการในช่วงแรกของการเข้าสู่ภาคสนาม ผู้วิจัยจะสัมภาษณ์เกี่ยวกับการดำเนินชีวิตโดยทั่วไป เช่น การประกอบอาชีพ อายุ สถานะ การดำเนินชีวิตประจำวัน โดยทั่วไปของผู้ให้ข้อมูล นำมาซึ่งเป็นข้อมูลพื้นฐานที่แสดงให้เห็นลักษณะการดำเนินชีวิตของคนในพื้นที่ ผู้วิจัยจะได้นำข้อมูลนั้นมาเตรียมการสัมภาษณ์ในครั้งต่อไป และใช้วิธีการการสัมภาษณ์เจาะลึก (การสัมภาษณ์ที่ให้รายละเอียดในประเด็นที่ผู้วิจัยจะศึกษาอย่างลึกซึ้ง) เนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับเพลงกล่อมเด็กพื้นบ้านอีสาน การร้องเพลงกล่อมเด็กพื้นบ้านอีสาน และแนวทางการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย เป็นต้น
2. การสังเกตผู้วิจัยจะใช้การสังเกตที่เป็นไปตามสภาพธรรมชาติ ผู้วิจัยใช้สังเกตบริบทของสิ่งต่างๆ ที่พบเห็นในการลงภาคสนามการวิจัย สังเกตอาการปฏิกิริยา สังเกตท่าทาง สังเกตพฤติกรรมแสดงออกของผู้ให้ข้อมูลในระหว่างการสัมภาษณ์และการสนทนากลุ่ม ซึ่งการสังเกตนั้นจะสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม และสังเกตแบบมีส่วนร่วม โดยกำหนดประเด็นในการสังเกตไว้อย่างคร่าวๆ ว่าต้องการสังเกตอะไร แต่ไม่ยึดติดกับประเด็นที่กำหนด
3. การสนทนากลุ่มหญิงที่มีประสบการณ์ในการใช้เพลงกล่อมเด็กพื้นบ้านอีสาน ที่มีภูมิหลังทางสังคม ความรู้ และประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับประเด็นที่นำมาสนทนากลุ่มเป็นการสนทนาอย่างอิสระและแสดงความคิดเห็นตามมุมมองที่แท้จริงของผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม

เพื่อให้ได้ข้อมูลรายละเอียดในประเด็นที่ไม่สมบูรณ์ ผู้วิจัยกำหนดประเด็นการสนทนากับบทเพลงกล่อมเด็กพื้นบ้านอีสาน การอนุรักษ์บทเพลงกล่อมเด็กพื้นบ้านอีสาน แนวทางการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย จะทำให้ข้อมูลเกิดความหลากหลาย ชัดเจนมากขึ้น

อุปกรณ์ในการเก็บข้อมูล

เครื่องบันทึกเสียง กล้องถ่ายรูปและอุปกรณ์ในการจดบันทึก ดินสอ ปากกา สมุด สำหรับการเก็บข้อมูลในการทำวิจัย ใช้เครื่องบันทึกเสียงในขณะที่พูดคุยในการสัมภาษณ์ การให้ข้อมูลจะเป็นแบบเดี่ยว และกลุ่ม ซึ่งบางคนพูดเร็ว บางคนพูดช้า ถ้าจดบันทึกเพียงอย่างเดียวทำให้ข้อมูลไม่ครบถ้วน และการสนทนาอาจไม่ต่อเนื่องเพราะผู้วิจัยจะกังวลกับการจดบันทึก ทุกครั้งที่ผู้วิจัยจดบันทึกเสร็จจะนำมาทบทวนสรุปข้อมูล และจัดระบบข้อมูล นอกจากนั้นยังบันทึกภาพตลอดช่วงที่ผู้วิจัยลงภาคสนาม แต่ถ้าผู้ให้ข้อมูลไม่อนุญาตในการบันทึกเสียง หรือบันทึกภาพจะจดบันทึกข้อมูลแทน

การสร้างเครื่องมือและการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การทำวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ออกแบบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์ที่เป็นทางการ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เรื่อง เพลงกล่อมเด็กพื้นบ้านอีสาน เพื่อนำข้อมูลมาตั้งประเด็นในการสัมภาษณ์ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมีจำนวน 3 ชุด คือ แบบสัมภาษณ์หญิงที่มีประสบการณ์ในการใช้เพลงกล่อมเด็กอีสาน แบบสัมภาษณ์ผู้ปกครองเด็กปฐมวัย และแบบสัมภาษณ์ผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญเพลงกล่อมเด็กพื้นบ้านอีสาน หลังจากนั้นผู้วิจัยนำเครื่องมือทั้งหมดให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน ตรวจสอบคุณภาพของคำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์ และเลือกคำถามที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในการวิจัย หากข้อคำถามใดที่ไม่สอดคล้อง จะดำเนินการแก้ไขตามที่ผู้เชี่ยวชาญเสนอแนะ เพื่อให้เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมีคุณภาพ และสามารถนำไปใช้ในการสัมภาษณ์เก็บข้อมูลได้ตรงตามวัตถุประสงค์มากที่สุด และข้อมูลที่ได้มีความน่าเชื่อถือ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การทำวิจัยเรื่อง เพลงกล่อมเด็กพื้นบ้านอีสาน คุณค่าต่อการอบรมเลี้ยงดู ผู้วิจัยได้ศึกษารวบรวมข้อมูลจากเอกสาร และสอบถามจากทางศูนย์วัฒนธรรม จังหวัดร้อยเอ็ด เกี่ยวกับรายชื่อผู้มีความรู้เรื่องเพลงกล่อมเด็กอีสานในพื้นที่จังหวัดร้อยเอ็ด และสอบถามข้อมูลพื้นฐานของจังหวัดร้อยเอ็ด ในเรื่องของประเพณี วัฒนธรรม วิถีชีวิต ความเชื่อ

การลงพื้นที่ที่ผู้วิจัยใช้วิธีการเก็บข้อมูลที่หลากหลาย ทั้งการสัมภาษณ์เชิงลึก การสัมภาษณ์ที่เป็นทางการ และการสัมภาษณ์ที่ไม่ใช่ทางการ การสังเกตแบบมีส่วนร่วม การสนทนากลุ่มย่อย นำข้อมูลทั้งหมดมาวิเคราะห์ พร้อมกับการเก็บข้อมูลไปด้วย เพื่อให้ได้ข้อมูลที่น่าเชื่อถือ ข้อมูลที่เป็นจริง และวิเคราะห์เพื่อเขียนรายงานนำเสนอข้อมูลทั้งหมด ได้อย่างเหมาะสม

การตรวจสอบและการวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่ได้จากการวิจัย แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ ข้อมูลจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่อง เพลงกล่อมเด็กพื้นบ้านอีสาน และ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลจำนวน 3 กลุ่ม คือ หญิงที่มีประสบการณ์ในการใช้เพลงกล่อมเด็กอีสาน ผู้ปกครองเด็กปฐมวัย และผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญเพลงกล่อมเด็กพื้นบ้านอีสาน หลังจากนั้นผู้วิจัยจะนำข้อมูลทั้ง 2 ส่วนมาตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Triangulation) เป็นวิธีการในการตรวจสอบความถูกต้องและน่าเชื่อถือของข้อมูล ผู้วิจัยใช้วิธีการ 3 วิธีคือ

Data Triangulation หมายถึง การเปรียบเทียบและตรวจสอบความคงเส้นคงวาของข้อมูล โดยนำข้อมูลจากแหล่งต่างๆ ที่เก็บโดยวิธีการต่างๆ ภายในเวลาเดียวกันหรือคนละช่วงเวลา นำมาเปรียบเทียบดูความสอดคล้องกัน

Review Triangulation หมายถึง การให้บุคคลต่างๆ ที่ไม่ใช่นักวิจัยทำการทบทวนข้อค้นพบจากการวิเคราะห์ของวิจัย เพื่อตรวจสอบความถูกต้องแม่นยำในประเด็นที่ศึกษา

Methods Triangulation หมายถึง การเปรียบเทียบข้อมูลที่ได้มาจากเทคนิคการเก็บข้อมูลหลายวิธีการต่างๆ เช่น วิธีการสัมภาษณ์ วิธีการสังเกต วิธีการสนทนากลุ่ม เป็นต้น

หลังจากที่ผู้วิจัยตรวจสอบข้อมูลว่ามีความถูกต้อง ขั้นตอนต่อมาคือการวิเคราะห์ข้อมูล แบ่งออกเป็น การวิเคราะห์ข้อมูลขั้นต้น เช่น การถอดเทปจากการสัมภาษณ์ในแต่ละครั้ง การจัดบันทึกข้อมูลย่อๆ เพื่อนำมาอ่าน วิเคราะห์ ทำรหัสข้อมูล เป็นการสรุปข้อมูลที่ได้จากการลงภาคสนามในแต่ละครั้ง การวิเคราะห์ข้อมูลขั้นต้นจะนำไปพร้อมกับการเก็บข้อมูล ต่อจากนั้นการวิเคราะห์ข้อมูลขั้นต่อไปเป็นการวิเคราะห์ข้อมูลหลักเป็นการวิเคราะห์ข้อมูลทั้งหมด เพื่อตอบคำถามของการวิจัย ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหาของเพลงกล่อมเด็กพื้นบ้านอีสาน และตีความหมายของข้อมูลที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย และมีการใช้ทฤษฎีมารองรับและนำมาสร้างข้อสรุปของข้อมูล โดยใช้การจัดกลุ่มข้อมูล การหาความคล้ายคลึงของข้อมูล เพื่อนำมาเขียนรายงานผลการวิจัยต่อไป

การนำเสนอรายงาน

การนำเสนอผลการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยใช้วิธีการเขียนรายงานการวิจัยแบบพรรณนาอธิบายเนื้อหาที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในการวิจัยที่เป็นการศึกษาเพลงกล่อมเด็กพื้นบ้านอีสาน คุณค่าของเพลงกล่อมเด็กพื้นบ้านอีสานที่เกี่ยวข้องกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย การวิจารณ์และหาทฤษฎีมารองรับข้อมูลที่ได้จากการวิจัย นำมาเสนอรายงานให้ชัดเจน และมีความน่าเชื่อถือถูกต้องตามหลักการวิจัยเชิงคุณภาพ

บทที่ 4

ผลการวิจัยและข้อวิจารณ์

ผลการวิจัย

ในบทนี้ผู้วิจัยจะนำเสนอ เพลงกล่อมเด็กพื้นบ้านอีสานที่ได้จากการเก็บข้อมูลจำนวน 16 เพลง คุณค่าของเพลงกล่อมเด็กพื้นบ้านอีสานที่มีต่อการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย ผลการศึกษามีดังต่อไปนี้

บทเพลงกล่อมเด็กอีสาน

เพลงกล่อมเด็กพื้นบ้านอีสานที่ได้จากการศึกษา และรวบรวมจากเอกสารมีทั้งหมด 12 เพลง ตามตารางการนำเสนอ ดังนี้

ตารางที่ 1 เพลงกล่อมเด็กพื้นบ้านอีสานที่ได้จากการศึกษา และรวบรวมจากเอกสาร

ลำดับที่	เพลงกล่อมเด็กอีสาน
1	นอนสาแต่หล้าหลับตาแม่สิกล่อม แม่ไปไสหมกไข่มาหา แม่เลี้ยงม่อนอยู่ในป่าสวนมอน ฟังเสียงเอ็นกะอ้ายบ่าวสิลา จับอึ้งแล้วเลี้ยงวัวเลี้ยงควาย นอนตื่นแล้วเจ้าจิ้งแ้วกินนม แม่ไปนาจับปลามาป้อน นอนตะแคงกะอยู่กักไม้เน็ง เพื่อนไปนาจับอึ้งมาแล้ว ควายกูเสียอี่แม่กู่ค่า
2	ลูกอ่อนน้อยหลับแล้วแม่สิกวย อย่าสุตงนอนสาลูกแก้ว นอนสาหล้าหลับตาแม่กล่อม กินนมไผ่ป่านนมแม่
3	นอนสาหล้าหลับตาแม่สิกล่อม กินนมไผ่ป่านนมแม่
4	นอนสาหล้าหลับตาแม่สิกล่อม มิคอึ้งดั่งอย่ากวอนอย่าแ้ว เขาขายกล้วยแม่สิซื้อให้กิน นอนอยู่แก้วในอู่สายไหม นอนตื่นแล้วจ้งหลุกกินนม กินนมแม่มันแซบมันหวาน ขค้อมป้อมนอนแล้วอย่าตี นอนตื่นแล้วจ้งหลุกกินนม

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ลำดับที่	เพลงกล่อมเด็กอีสาน	
5	นอนสำเค้อหล้าหลับตาแม่สิกล่อม เจ้าบ่อนอนแมว โพงสิขบแก้ม	เจ้าบ่อนอนตุ๊กแกจะกินตับ เจ้าบ่อนอนแมวน้อยจะกินตา
6	แม่ไปใส่หมกไข่ไก่มาหา แม่ไปเลี้ยงม้อนเก็บบักมอนมาส่ง	แม่ไปนาหมกไข่ปลาบ่บ่อน นอนสาแม่เค้อ หลับตาสาแม่เค้อ
7	นอนสาเขอหลับตาสาเขอแม่เขอ แม่เฮาไปนาจี้ควายเขาตุ๋ สองขาหน้ายันไปกุ่มๆ	แม่ไปไฮจี้ควายเขาตา ขาหนึ่งคู่ ขาหนึ่งเหยียดชอยลอย สาวขาไหลจี้ดิน ingsing
8	นอนเค้อหล้าหลับตาแม่สิกล่อม แม่ไปห้วยไปสอนปลาปู ไปใส่เบ็ดเอาปลาเค้อใหญ่	เจ้าบ่อนอน บ่ให้กินกล้วย เก็บผักตีวมาใส่แกงเห็ด อย่าร้องให้ลูกหล้าข้อยกิน
9	นอนสาเค้อหลับตาแม่สาเขอ เสียงแมวโพงห้องมาง่าวๆ	นอนอู่แก้วหลับแล้วแม่สิควาย ถักเชือกคั่วไวค้องคอกแมว
10	นอนสาเค้อ หลับตาสาเค้อ เจ้าบ่ย่านพื้นสิมาตอนบิ พื้นสิมาตอนบิ	นายอำเภอดีเบอร์หัวล้าน นอนสาดีหลับตาสาหล้า
11	นอนสาเค้อหว่า แม่สิไปเซ็นฝ้าย เอาพอม้าเกี้ยวหม้างหลังค้ำให้เจ้ายู	นอนสาแม่สิกอม เคี้ยวหงายเอ้พอ ฝนสิอ้ออู่แก้วสิไปช่นยูใส
12	นอนสาเค้อหล้า นอนอ่อมล่อมนอนผ่าอูแพ	นอนสาแม่สิกอม

ที่มา: ไพบูลย์ แพงเงิน (2534)

จากการสัมภาษณ์ผู้ที่มีความรู้เรื่องเพลงกล่อมเด็กอีสานจำนวน 3 คน ผู้ปกครองเด็กปฐมวัยจำนวน 4 คน และหญิงที่มีประสบการณ์ในการใช้เพลงกล่อมเด็กอีสาน จำนวน 8 คน เพลงกล่อมเด็กพื้นบ้านอีสานที่รวบรวมได้จากการสัมภาษณ์ ตามตารางดังนี้

ตารางที่ 2 เพลงกล่อมเด็กพื้นบ้านอีสานที่รวบรวมได้จากการสัมภาษณ์

ลำดับที่	ชื่อ – สกุล	อายุ	เพลงกล่อมเด็กพื้นบ้านอีสานที่รวบรวมได้
1.	นางฉวีวรรณ คำเนิน (ศิลปินแห่งชาติ)	68	สามารถร้องเพลงกล่อมเด็กอีสานได้ทุกเพลง เนื่องจากท่านเป็นศิลปินแห่งชาติและเคยร้อง ประกวด
2.	นางกฤษณา วรรณสุทธิ (แม่เพลงพื้นบ้านอีสาน)	61	สามารถร้องเพลงกล่อมเด็กอีสานได้ทุกเพลง เนื่องจากท่านเคยเข้าประกวดชนะเลิศภาค
3.	นางรัญจวน ดวงไข่มพร (แม่เพลงหมอลำอีสาน)	66	สามารถร้องเพลงกล่อมเด็กอีสานได้ทุกเพลง เนื่องจากท่านเป็นครูสอนหมอลำอีสาน
4.	นางพานพิศ บุตรพรม (หญิงที่มีประสบการณ์ใน การใช้เพลงกล่อมเด็กอีสาน)	54	เคยได้ยินหลายเพลงแต่สามารถร้องได้ 1 เพลง คือเพลง นอนสำหล่ำ นอนสาเดื่อหล่ำหลับตาแม่สิกล่อม นอนตื่นแล้วเจ้าจ้งแอ่วกินนม แม่ไปไฮหมกไข่มหา แม่ไปนาจีปลาม่าป้อน...
5.	นางราลี ฤทธิ์น้ำคำ (หญิงที่มีประสบการณ์ใน การใช้เพลงกล่อมเด็กอีสาน)	57	เคยได้ยินหลายเพลงแต่สามารถร้องได้ 1 เพลง คือเพลง นอนสำหล่ำ นอนสาเดื่อหล่ำหลับตาแม่สิกล่อม นอนตื่นแล้วเจ้าจ้งแอ่วกินนม แม่ไปไฮหมกไข่มหา แม่ไปนาจีปลาม่าป้อน...
6.	นางสาวท วิไลลักษณ์ (หญิงที่มีประสบการณ์ใน การใช้เพลงกล่อมเด็กอีสาน)	56	เคยได้ยินหลายเพลงแต่สามารถร้องได้ 1 เพลง คือ เพลง นอนสำหล่ำ นอนสาเดื่อหล่ำหลับตาแม่สิกล่อม นอนตื่นแล้วเจ้าจ้งแอ่วกินนม แม่ไปไฮหมกไข่มหา....

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ลำดับที่	ชื่อ - สกุล	อายุ	เพลงกล่อมเด็กพื้นบ้านอีสานที่รวบรวมได้
7.	นางสังวาล แสงสว่าง (หญิงที่มีประสบการณ์ใน การใช้เพลงกล่อมเด็กอีสาน)	92	ร้องเพลงกล่อมเด็กได้จำนวน 3 เพลง คือ 1. นอนสาหล่าหลับตาแม่กล่อม นอนตื่นแล้วจั่งหลุกกินนม กินนมไผ่บ่ปานนมแม่ กินนมแม่มันแซบมันหวาน มันหวานลงหวานลงคือกล้วยหวานจ้วยๆ ใส่ปากคำแพง 2. นอนสาหล่าหลับตาจ้วยๆ เพิ่นขายกล้วยแม่ลิซื่อให้กิน เพิ่นขายดินแม่ลิซื่อให้นั่ง เพิ่นขายตั้งแม่ลิซื่อให้งอย เพิ่นขายหอยแม่ลิซื่อให้จิ้ม 3. นอนสาเยอ ลูกน้อยพ่อเอย เจ้าบ่นอน แมวโพงสิขบแก้ม เจ้าบ่แอม แมวโพงสติคตดา เจ้าอย่าพาโลฮ้องแอ้ว
8.	นางบุญเหลือ อุบลเลิศ (หญิงที่มีประสบการณ์ใน การใช้เพลงกล่อมเด็กอีสาน)	59	เคยได้ยินเพลงกล่อมเด็กหลายบทเพลง แต่เท่าที่ จำได้และเอมาร้องกล่อมลูกหลานบ่อยที่สุด คือ นอนสาเค้อหล่าหลับตาแม่สิกล่อม นอนตื่นแล้วเจ้าจั่งแอ้วกินนม แม่ไปไฮหมกไข่มาหา แม่ไปนาจีปลาม่าป้อน...

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ลำดับที่	ชื่อ - สกุล	อายุ	เพลงกล่อมเด็กพื้นบ้านอีสานที่รวบรวมได้
9.	นางสุมนทรา พินิตการ (หญิงที่มีประสบการณ์ใน การใช้เพลงกล่อมเด็กอีสาน)	53	ส่วนใหญ่ร้องกล่อมลูกหลานจะเป็นเพียงการ เอื้อน และจำเนื้อร้องได้เพียงบางส่วน และร้อง เพลงกล่อมได้ 1 เพลง คือ นอนสาเด้อหล่าหลับตาแม่สิกล่อม นอนตื่นแล้วเจ้าจ้งแอวกินนม แม่ไปไฮหมกไข่มหา แม่ไปนาจีปลาม่าป้อน...
10.	นางทองดี บุญแสง (หญิงที่มีประสบการณ์ใน การใช้เพลงกล่อมเด็กอีสาน)	72	ร้องเพลงกล่อมเด็กอีสานได้ 2 เพลง คือ นอนสาหล่าหลับตาจ้วยๆ เพิ่นขายกล้วยแม่ชีซ้อให้กิน เพิ่นขายดินแม่ชีซ้อให้นึ่ง เพิ่นขายตั้งแม่ชีซ้อให้งอย เพิ่นขายหอยแม่ชีซ้อให้จี้ นอนสาเด้อ หลับตาสาเด้อ นายอำเภอตีเบอร์หัวล้าน เจ้าบ้านลิมาดอนบี เพิ่นลิมาดอนบี นอนสาดีหลับตาสาหล่า นอนสาเดอหล่า หลับตาสาเดอหล่า
11.	ยายกุล ศรีสุรา (หญิงที่มีประสบการณ์ใน การใช้เพลงกล่อมเด็กอีสาน)	74	ร้องเพลงกล่อมเด็กได้เพียง 1 เพลง คือ นอนสาเยอหลับตาสาเยอแม่เยอ แม่ไปไฮจี้ควายเขาลา แม่ไปนานจี้ควายเขาลู ขาหนึ่งคู่ ขาหนึ่งเหยียดชอยลอย สองขาน้ำยันไปกุ่นๆ สาวขาไหลจี้ดินไผ่ฝ้ง

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ลำดับที่	ชื่อ - สกุล	อายุ	เพลงกล่อมเด็กพื้นบ้านอีสานที่รวบรวมได้
12.	นางอภิษฐา วิไลลักษณ์ (ผู้ปกครอง)	37	จำเนื้อร้องได้ 1 เพลง แต่ไม่สามารถร้องได้จนจบ คือ นอนส่ำหล่ำหลับตาแม่สิกล่อม ไผ่บ่อนอนบ่ให้กินกล้วย แม่ไปห้วยหาซอหาปลา แม่ไปนาหาผักมาป้อน (เนื้อร้องเท่าที่จำได้)
13.	นางสุภัทรา เอียงคำขาว (ผู้ปกครอง)	30	จำได้จากคุณยายแต่ไม่สามารถร้องได้ คือ นอนส่ำหล่ำหลับตาแม่สิกล่อม คั้นบ่อนอนบ่ให้กินนม แมวเป่าสิมากัดหนวยตา เออ สะ เอ้อ สะ เออ สะ เอ้อ (เนื้อร้องเท่าที่จำได้)
14.	นางจิรวีวัฒน์ อมรชาติ (ผู้ปกครอง)	35	จำเนื้อร้องไม่ได้ แต่ร้องได้เป็นบางบท คือ นอนส่ำหล่ำหลับตาแม่สิกล่อม แม่ไปห้วยเก็บหอยเก็บปู แม่ไฮ หมกไข่มาหา แม่นาหาปลาป้อน (เนื้อร้องเท่าที่จำได้)
15.	นางจันทจรี พิณีการ (ผู้ปกครอง)	31	ร้องได้ 1 เพลง คือ เพลงนอนส่ำหล่ำ นอนส่ำหล่ำหลับตาแม่สิกล่อม นอนตื่นแล้วเจ้าจ้งแอ้วกินนม แม่ไปไฮหมกไข่มาหา แม่ไปนาจีปลาป้อน (จะร้องซ้ำท่อนเดิม พร้อมกับเอื้อน ไปด้วย)

เพลงกล่อมเด็กอีสานที่รวบรวมได้จากการสัมภาษณ์ ส่วนใหญ่ผู้ให้ข้อมูลจะร้องเพลงกล่อมเด็กอีสานบทหนึ่งได้เหมือนกันที่ขบร้องว่า

“ นอนสาเดื่อหล่าหลับตาแม่สิกล่อม
นอนตื่นแล้วเจ้าจั่งแอ่วกินนม
แม่ไปไฮหมกไข่มหา
แม่ไปนาจีปลาม่าป้อน ”

แต่ก็มีผู้ให้ข้อมูลอีกส่วนหนึ่งที่สามารถร้องเพลงกล่อมเด็กอีสานเพลงอื่นได้เช่นเดียวกัน ส่วนผู้ให้ข้อมูลที่มีความรู้เรื่องเพลงกล่อมเด็กอีสาน เป็นแม่เพลงอีสานที่เคยประกวดและเป็นครูที่ให้ความรู้เรื่องเพลงพื้นบ้าน จึงร้องเพลงกล่อมเด็กพื้นบ้านอีสานได้เกือบทุกเพลง

คุณค่าเพลงกล่อมเด็กอีสานต่อการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย

เพลงกล่อมเด็กอีสานมีคุณค่าต่อเด็กโดยตรง และถ่ายทอดความรักความผูกพันระหว่างแม่กับลูกเอาไว้อย่างชัดเจน ดังนั้นเพลงกล่อมอีสานจะมีเนื้อหาที่อธิบายถึงวิธีการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย ทั้งในด้านการปฏิบัติของแม่ที่มีต่อลูก ด้านการสั่งสอนอบรม และด้านการให้ความรักความเอ็นดู เอื้ออาทร ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาและวิเคราะห์เพลงกล่อมเด็กอีสานที่รวบรวมมาได้ทั้งจากการสัมภาษณ์ และจากเอกสารทั้งหมด สรุปได้จำนวน 16 เพลง แต่ละเพลงจะแสดงให้เห็นคุณค่าการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยเอาไว้แต่ละด้านดังนี้

1. คุณค่าทางด้านร่างกาย

1.1 บทเพลงนอนสำหล่า สำนวนที่ 1 (เรื่องการเลี้ยงดูลูกให้ได้รับประทานอาหารที่มีประโยชน์)

อ้อ...อ้อ...อ้อ...นอนสาเดื่อหล่าหลับตาแม่สิกล่อม นอนตื่นแล้วเจ้าจั่งแอ่วกินนม
แม่ไปไฮหมกไข่มหา แม่ไปนาจีปลาม่าป้อน

แม่เลี้ยงม่อนอยู่ในป่าสวนมอน นอนตะแคงกะอยู่กัไม้เน็ง

ฟังเสียงเอ็นกะอ้ายบ่าวสิลา เพ็นไปนาจับอั้งมาแล้ว

จับอั้งแล้วเลี้ยงวัวเลี้ยงควาย ควายกุเสี่ยอี่แม่กูด่า

เดินเข้าป่าเห็นนกเงินแว้น เงินแว้นเอี้ยเห็นควายกูป่อเห็นป่อแท้จักว่าโต

ได้ อ้อ...อ้อ...อ้อ..

เพลงกล่อมเด็กพื้นบ้านอีสาน นี้แสดงให้เห็นถึงคุณค่าการเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย ทางด้านร่างกายและจิตใจ เพราะเป็นการถ่ายทอดสภาพชีวิตของแม่ที่ต้องรีบออกไปทำไร่นา จึงร้องกล่อมลูกให้นอนหลับเร็วขึ้น และลูกรู้สึกสบายใจว่า **นอนหลับตาเถิดลูกน้อย แม่นั้นจะออกไปทำนา แม่ไม่ได้ไปนานหรอก แล้วกลับมาแม่จะเอาหมกไข่มาให้กิน เอาปลาที่ปิ้งแล้วมาให้ลูก แม่ไม่ได้ห่างไปไหนเลยหมอนอยู่ข้างๆ และผู้บ่าวของแม่ก็จับอึ่งมาให้ลูกด้วย จับอึ่งก็เลี้ยงทั้งวัวและควาย ถ้าควายหายแม่จะดำ กระโดดเข้าป่าเห็นนกร้อง เเลยถามนกว่าเห็นควายไหม นกตอบว่าไม่รู้ตัวไหน**

คุณค่าด้านจิตใจสำหรับเด็กปฐมวัย คือ ผู้เป็นแม่ที่คอยห่วงหาอาทรลูก ถึงแม้ตนเองจะออกไปทำไร่นา ยังคอยหาอาหารมาให้ลูก เพื่อให้ลูกได้กินอิ่มทั้งกาย และใจ

คุณค่าด้านร่างกายสำหรับเด็กปฐมวัย คือ ให้ลูกได้กินอิ่ม และนอนหลับอย่างมีความสุข ซึ่งสอดคล้องกับ วราภรณ์ รักวิชัย (2540) ที่กล่าวว่า บทบาทของพ่อและแม่ในการอบรมเลี้ยงดูลูก แม่ต้องคอยปฏิบัติตามแบบแผนที่วางไว้ กิน นอน เล่น เรียน พักผ่อนเป็นเวลา จัดหาอาหารที่มีประโยชน์ให้กิน และช่วยปลูกฝังนิสัยการกินที่ดี

1.2 บทเพลงกล่อมลูก ชื่อ นอนสาหล่า (เรื่องการเลี้ยงดูลูกให้ได้รับประทานอาหารที่มีประโยชน์)

นอนสาหล่าหลับตาแม่สิกล่อม	แมวน้อยทอดหน่วยตาตำมันเต้อ....
แม่ไปไฮกะสิไปหาปลา	แม่ไปนาสิหาของมาฝาก
บักหมากหว่า บักม้ง บักหวาย	เอาบักไฟ บักแงว บักसान
แตงค่าฮ่านสิเอามาจิ้มแจว	บักเลียบแม่วกะสิให้ลูกหล่า
คั่น ได้ปลาสิเอามาตำป่น	เข้าหน้าฝนปลาไข่เต็มห้อง
แมสิจ้องเอามาให้หนู	ได้กะปุแม่สิเอามาلاب
นกกะจาบเข้ามาจิกกินข้าว	แมสิเอาตับมันมาปิ้ง
บักหัวลิ่งแมสิให้กินหวาน	ยอดบักตาลกะสิมาจิ้มแจว
กั่มมาแล้วสิมาอ้อมลูกหล่า	กั่มจากน้ำสิพาด้วยเข้าคอก
ยอดผักหนอกเอามาจิ้มแจวบ่อ	

การร้องกล่อมลูกแล้วเล่าเรื่องราวของแม่ที่ต้องออกไปทำนา หานาอาหารเช่นปลา ปู นก และยังเก็บผลไม้ต่างๆ เช่น มะไฟ หวาย ลูกหว้า เก็บผักมาจิ้มแจ่ว คุณค่าการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย ด้านจิตใจแสดงให้เห็นถึงความรักของแม่ที่มีต่อลูก เพราะอาหารที่แม่หามาได้จะเอามาให้ลูก

1.3 เพลงกล่อมเด็กชื่อหมกไข่ไก่ (เรื่องการเลี้ยงดูให้ลูกได้รับประทานอาหารที่มีประโยชน์)

เอ้ เเห่ เอ้ เเห่ เอ้ **แม่ไปใส่หมกไข่ไก่มาหา แม่ไปนา หมกไข่ปลามาป้อน**
แม่ไปเลี้ยงมือนเก็บบักมอนมาส่ง นอนสาแม่เต๋อ หลับตาสาแม่เต๋อ

บทเพลงนี้แสดงให้เห็นสภาพชีวิตของแม่ที่ต้องไปทำไร่ ทำนา หานาอาหารมาให้ลูก ได้กินอิ่มท้อง เช่น หานปลา หมกไข่ เป็นต้น คุณค่าต่อการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยด้านจิตใจที่ สะท้อนให้เห็นถึงความรัก ความห่วงหาอาทรของแม่ที่มีต่อลูก และการให้ลูกได้กินอิ่ม นอนหลับ การพักผ่อนอย่างเพียงพอ มีผลต่ออารมณ์ของเด็ก เมื่อตื่นขึ้นมาอารมณ์จะดี จิตใจแจ่มใส

2. คุณค่าทางจิตใจ เพลงกล่อมเด็กพื้นบ้านอีสานที่สะท้อนให้เห็นคุณค่าทางจิตใจ ทางบวกและทางลบ มีเพลงดังต่อไปนี้

2.1 บทเพลงนอนสำหล่า (เรื่องการให้รางวัล)

อ้อ...อ้อ...อ้อ...นอนสาเต๋อหล่าหลับตาแม่สิกล่อม
นอนแต่เช้าเจ้าอย่าดิงคิง นอนจริงจริงหลับตาจ้อยจ้อย
ลูกอ่อนน้อยหลับแล้วแม่สิกวย **เขาขายกล้วยแม่สิซื้อให้กิน**
อย่าสุดิงนอนสาลูกแก้ว นอนอู่แก้วในอู่สายไหม
แม่สิไกวไปมาไวไว นอนอู่ไทยกวยไปโตนเต้น
กวยโอนเอ็นหลับแล้วอย่าดิง อ้อ...อ้อ...อ้อ...

มีคุณค่าด้านจิตใจสำหรับเด็กปฐมวัย คือ **แสดงให้เห็นการกล่อมลูกให้นอนหลับ โดยใช้สิ่งของมาเป็นแรงเสริมทางบวก ให้ลูกน้อยนอนหลับเร็วขึ้น** อย่างเช่นในวรรค ที่สองที่ร้องว่า **ลูกอ่อนน้อยหลับแล้วแม่สิกวย เขาขายกล้วยแม่สิซื้อให้กิน** แล้วแม่ก็ไกวเปลพร้อมกับร้องกล่อมไป

แม่ไปไฮ้กะยังบ่ทันมา แม่ไปนายังมาบ่ทันสอด จั้นแม่มาสอดแล้วบักนายน้อยต้น
กีนนม

จากบทเพลงนี้เล่าถึง สภาพของแม่ที่กำลังปกป้องลูก ไม่ให้ใครเข้ามาทำร้ายลูก เพื่อให้ลูกนั้นรู้สึกปลอดภัย สบายใจว่ามีคนอยู่ใกล้ซิดดูแล จากท่อนหนึ่งในบทกล่อมเด็กอีสาน ช่างต้น หมายความว่า ใครมันเก่งให้มันเข้ามา ไม่ใครจะทำร้ายลูกแม่ได้ แม่จะจับขาทั้งสองของมัน ให้กั้นมันชูตั้งขึ้นมา สะท้อนให้เห็นการอบรมเลี้ยงดูเด็ก ที่ว่า ความรักของบิดามารดาเป็น จุดเริ่มต้นของพัฒนาการที่ดีของเด็ก เด็กที่ได้รับความรักความอบอุ่น และเกิดความพอใจ และมีความสุขก็ต่อเมื่อ ได้ใกล้ชิดผู้เลี้ยงดูของตนเอง เมื่อ ไห่ร่กัตามที่อยู่ห่างก็จะเกิดความกลัวและว้าวหว่ (เฉลิมศรี ตั้งสกุลธรรม, 2544)

2.4 บทเพลงนอนสำหรับเด็ก จำนวนที่ 4 (เรื่องการขู่)

นอนสาเดื่อหล้าหลับตาแม่สิกล่อม

เจ้าบ่อนอนตุ๊กแกจะกีนตับ

เจ้าบ่อนอนแมวโพงลิขบแก้ม

เจ้าบ่อนอนแมวน้อยจะกีนตา

นอนสะเดื่อหล้าหลับตาแม่สิกล่อม

ถึงยามค่ำแม่ลิหย่าข้าวป้อนกีนกล้วยให้อ้มหนา

พ้อลูกคำแม่ลูกคำเจ้าเอย

เพลงกล่อมเด็กอีสานนี้ แสดงให้เห็นว่าแม่ต้องการให้ลูกนอนหลับเร็วๆ แม่จึงเอาสัตว์ที่เด็กๆกลัว เช่น ตุ๊กแก แมวโพง (แมวที่หากินตอนกลางคืน และมีเสียงร้องที่น่ากลัว) แม่นำมาวางเงื่อนไขให้ลูกนอน เมื่อพูดถึงสัตว์พวกนี้จะมีผลทำให้ลูกนอนหลับเร็วขึ้น เนื่องจากความกลัว แต่ก็เอาสิ่งของที่เรียกว่า รางวัล สำหรับเด็กเล็กๆ คือ กล้วยน้ำว้า (คนสมัยก่อนจะชูดกล้วยน้ำว้าให้เด็กกิน มีประโยชน์และมีรสชาติอร่อย) ซึ่งถือว่าเป็นแรงเสริมทางบวกหากลูกนั้นนอนหลับเร็วๆ

คุณค่าต่อการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย เรื่อง ด้านการเชื่อฟังผู้ใหญ่และปฏิบัติตาม โดยมีการวางเงื่อนไขให้เด็กนั้นกลัวในสิ่งที่ไม่ควรกลัว การขู่เช่นไม่ได้มีประโยชน์อะไร เพียงแต่ต้องการให้เด็กทำตาม และทำตามเพียงเพราะไม่ยอมเจอสิ่งที่น่ากลัวเหล่านั้น นอกจากนั้นแล้วการ

ให้แรงเสริมทางบวก เป็นเรื่องที่ดี เช่น การให้คำชมเชย การให้รางวัล เพื่อให้เด็กเกิดความภาคภูมิใจในตนเอง

2.5 เพลงกล่อมเด็ก ชื่อ แมวโพง (เรื่องการขู่)

ขี้ขานอนสาหล่า หลับตาเอยมแม่ลิก่อม
 ขี้ขาน่าอ้ออ้อมอ้อยแมวน้อยลิตอดคา
 อั้นว่าแมวโพงฮ้องในเอือนใต้ทะหล่าง ลิมახบ
 แจ่มเจ้าบุตรตาแก้วแม่บ่นอน
 นอนสาหล่าคำเอยมแม่ลิก่อม ขี้ขานอนอ้อมแล้วบุตรตาแก้วจ้งตื่นมา...นอ.....

บทเพลงนี้แสดงให้เห็นการขู่ให้นอนหลับ โดยเอาแมวโพง ซึ่งทางภาคอีสาน หมายถึง แมวที่ไม่มีเจ้าของ หากินตามบ้านเรือนในตอนกลางคืน เด็กจะกลัว ผู้กล่อมจึงร้องเอาแมวโพงมาขู่ให้นอนหลับ สะท้อนให้เห็นถึงการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย เรื่อง การเชื่อฟังผู้ใหญ่และปฏิบัติตาม และการวางเงื่อนไขทางลบ ให้เด็กนั้นกลัวในสิ่งที่ไม่ควรกลัว การขู่เช่นนั้นไม่ได้มีประโยชน์อะไร เพียงแต่ต้องการให้เด็กทำตาม และทำตามเพียงเพราะไม่อยากจะเจอสิ่งที่น่ากลัวเท่านั้น นอกจากนั้นแล้วการให้แรงเสริมทางบวก เป็นเรื่องที่ดี เช่น การให้คำชมเชย การให้รางวัล เพื่อให้เด็กเกิดความภาคภูมิใจในตนเอง

2.6 นอนสาเออ ลำานวนที่ 1 (เรื่องการขู่)

นอนสาเออหลับตาแม่สาเออ	นอนอู่แก้วหลับแล้วแม่ลิกวย
เสียงแมวโพงห้องม่างวาวๆ	ถักเชือกค้ำวไว้ค้องคอแมว

คุณค่าการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย คือ เพลงกล่อมนี้แม่ใช้การขู่ให้กลัว เอาเสียงแมวมาร้องกล่อม ที่เห็นได้จากเพลงท่อนหนึ่งที่ว่า เสียงแมวโพงห้องม่างวาวๆ ให้ลูกได้ยินเสียงแมวจะทำให้ลูกกลัวและรีบนอนหลับเร็วขึ้น

2.7 นอนสาเหอ ลำนวนที่ 2 (เรื่องการขู่)

นอนสาเหอ ลูกน้อยพ่อเอย	เจ้าบ่นอน แมวโพงสิขบแก้ม
เจ้าบ่นอน แมวโพงสิตอดตา	เจ้าอย่าพาโลฮ้องแอ่ว
พ่อว่าแล้ว ให้เจ้านอนสาเหอ	บัดนี้คำม้อยๆ ตัวเจ้าจ้งนอน

คุณค่าการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย คือ เพลงกล่อมเด็กอีสานนี้แสดงให้เห็นว่า นอกจากแม่แล้ว ยังมีพ่อคอยเลี้ยงกล่อมลูก แต่วิธีการอบรมเลี้ยงดูของพ่อ บางครั้งดูไม่อ่อนโยนเท่า การเลี้ยงดูของแม่ เห็นได้ว่า มีการขู่เกือบตลอดทั้งเพลง ดังนั้นการขู่ก็มีผลต่ออารมณ์ความรู้สึกของ ลูกทั้งทางบวก และทางลบของลูก

2.8 นอนสาเหอ ลำนวนที่ 3 (เรื่องการขู่)

นอนสาเหอ หลับตาสาเหอ	นายอำเภอตีเบอร์หัวล้าน
เจ้าบ้านเพิ่นสิมาตอนบี เพิ่นสิมาตอนบี	นอนสาตีหลับตาสาเหอเล่า เอ่อ เอ่อ
นอนสาเดอเหล่า หลับตาสาเดอเหล่า	

คุณค่าต่อการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย คือ เพลงกล่อมเด็กอีสานนี้เอาชื่อบุคคลมา อ้าง และเอามาขู่ หากลูกน้อยไม่ยอมนอน นายอำเภอจะมากินบี (ตับ) ซึ่งผู้เฒ่าผู้แก่สมัยก่อนจะขู่เด็ก และ และพูดว่า **สิจับกินบี** เมื่อได้ยินจะกลัวทันที

2.9 บทเพลงกล่อมเด็ก ชื่อ นอนสาเหอ (เรื่องการให้รางวัล)

นอนสาเหอหลับตาจ้วยๆ	เพิ่นขายก้วยแม่ลิซื้อให้กิน
เพิ่นขายดินแม่ลิซื้อให้นั่ง	เพิ่นขายตั้งแม่ลิซื้อให้งอย
เพิ่นขายหอยแม่ลิซื้อให้จ้ม (อื้อ อื้อ อื้อ อื้อ)	

คุณค่าต่อการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย คือ แม่จะเอาสิ่งของต่างๆ มาหลอกล่อให้ลูก นั้นนอนหลับ ถ้ามีคนเอาดินมาขายแม่จะซื้อให้ลูกได้นั่ง ถ้ามีคนเอากล้วยมาขายแม่จะซื้อให้ลูกได้

กิน ถ้ามีคนมาขายตั้ง(เก้าอี้) แม่จะซื้อให้งอย(พัก) ถ้ามีคนมาขายหอยแม่จะซื้อให้กิน เหมือน ร้องกล่อมหลอกต่อให้ลูกนั้นนอนหลับไป

2.10 นอนสาเยอ ลำนวนที่ 4 (การให้ลูกได้รับความเพลิดเพลิน)

นอนสาเยอหลับตาสาเยอแม่เยอ	แม่ไปไฮจีควายเขาลา
แม่เฮาไปนาจีความเขาตู้	ขาหนึ่งคู่ ขาหนึ่งเหยียดชอยลอย
สองขาหน้ายื่นไปกุนๆ	สาวขาไหลจีดินไผ่ (อื้อ อื้อ)

คุณค่าต่อการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย ด้านจิตใจคือ เด็กสบายใจเมื่อได้ยินเสียงแม่กล่อมลูกอยู่ข้างๆ และนอนหลับไปอย่างเพลิดเพลิน แม้ว่าความหมายเพลงนี้จะไม่ใช่วิธีการสั่งสอนหรืออบรม แต่เป็นเพียงเนื้อหาที่เล่าเรื่องราวชีวิตของแม่ สะท้อนถึงวิถีชีวิตของคนในสมัยก่อนที่มีอาชีพหลักคือการทำนา และจะใช้ควายในการไถนา คนสมัยก่อนจะขี่ควายทำนา ควายจะมีเขาแตกต่างกัน เช่น ความเขาลา หมายถึง ควายที่มีเขายาวออกโค้งหากันสวยงาม และควายเขาตู้ หมายถึง ควายที่มีเขาสั้นๆ ไม่ยาว และเวลาขี่ควาย ขาข้างใดข้างหนึ่งพับเข้ามา ส่วนขาอีกข้างเหยียดยาวออกไป และขาก็ยื่นให้ควายเดินไปตามทิศทางที่ต้องการ

2.11 เพลงกล่อมเด็ก ชื่อ นอนเคื่อหล่า (เรื่องการขู่และการให้รางวัล)

นอนเคื่อหล่าหลับตาแม่ลิกล่อม	เจ้าบ่นอน บ่ให้กินกล้วย
แม่ไปห้วยไปล่อนปลาปู	เก็บผักตี๋มาใส่แกงเห็ด
ไปใส่เบ็ดเอาปลาเคื่อใหญ่	อย่าร้องให้ลูกหล่าช้อยกิน
เจ้าบ่นอนแมวโพงลิกกตา	เจ้านอนซ่าแมวโพงลิกกท่า
เจ้านอนค้ำแมวโพงจกกัน	เจ้าให้วนแม่ตีกันเอาหละ

เพลงกล่อมเด็กอีสานนี้แสดงถึงการกล่อมลูก คุณค่าด้านการอบรมเลี้ยงดูแม่ต้องการให้ลูกหลับโดยเร็ว ใช้วิธีการขู่ และยังให้เห็นความรักที่แม่มีต่อลูก หน้าที่แม่คือการเสริมสร้างพัฒนาการทางด้านต่างๆ เพลงกล่อมอีสานนี้แม่เป็นผู้หาอาหารที่ดีมาให้ลูกได้กินอิ่ม และนอนหลับอย่างสบายใจ

3. คุณค่าทางวัฒนธรรม จริยธรรม

3.1 บทเพลงกล่อมเด็ก ชื่อ ลูกกำพร้าว้า (เรื่องการสั่งสอนให้เด็กเชื่อฟังพ่อแม่และแม่)

บัดนี้มาจักกล่าวถึงลูกกำพร้าว้าก่อนแห (ลูกกำพร้าว้าไม่มีพ่อ)

หาแพและผ้าฝืนลิตุ้มห่มหนาว หาผ้ามาห่มยามหนาวก็ไม่มี

ขี้ว่าอาวให้แพวเดี่ยวพอได้ตุ้มแต่น้องโตเอื้อย

กะอยู่เปื้อยเปื้อยกะเปื้อย

บ่ได้แหลฝนแสงตกฟ้าแสงฮ้อง กะบองได้กะบมี (ฝนตกฟ้าร้อง ที่จุดให้แสงสว่างก็ไม่มี)

ให้เจ้านอนสาเดื่อหล่านอนสาอย่าสิอ่อนอู่

ขี้แม่นลูกฟูสู้ นอนแล้วอย่าแอ้วอน

ให้เจ้านอนสาเดื่อ หล่า นอนสาอย่า

สิแอ้วแนวเฮาเป็นกำพร้าว้า ลุงป้าเพ

เพลงกล่อมเด็กข้างต้นเล่าถึงสภาพที่แม่นั้นเป็นแม่หม้าย และลูกกำพร้าว้าไม่มีพ่อ แม่ทุกข์แสนสาหัส ไม่มีแม่ฝ้าจะห่มให้ลูก ขนาคยามีคังไม่มีแม่แสงสว่าง เป็นการรำพันถึงความทุกข์ยากลำบากผ่านบทกล่อมให้ลูกนอนหลับ

สะท้อนให้เห็นถึงคุณค่าการอบรมเลี้ยงดูของแม่ที่ต้องการสอนให้ลูกนั้นว่านอนสอนง่าย ไม่เป็นเด็กดื้อ ให้ลูกเห็นถึงความทุกข์ยากของแม่

3.2 บทเพลงกล่อมเด็ก ชื่อ นอนสำหล่า (เรื่องการอบรมสั่งสอนให้เป็นคนว่านอนสอนง่าย)

นอนสำหล่าหลับตาแม่สิกล่อม **อิพ้อหม่อมเขาไปขายไหม**

ลงไปไทยขายไหมขายหลอด

ขายไปสอดเมืองนอกเมืองนา

หลบคีนมาซื้อปลามาต้อน

แดคบฮ้อนลมกะบ่แสง

บายเลงๆแม่สิแกงเป็ดกิน

ให้ลูกใหญ่เป็นผู้เป็นคน

อย่าสิวนกวนพอกวนแม่

ขอให้แต่ลูกหลับลูกนอน

คำออนซอนหมู่เขานอนมิดมี

นอนสำหล่าหลับตาเจ้าอย่าแอ้ว

คุณค่าเพลงต่อการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยด้านจิตใจ เนื่องจากเพลงกล่อมเด็กอีสานนี้ แม่จะเป็นคนร้องและเล่าถึงพ่อที่ต้องออกไปทำงานต่างที่ นอกจากนั้นแล้วยังบอกลูกว่า พ่อได้ซื้อของมาฝากลูก เป็นการติดสินบนลูกเพื่อให้ลูกนอนหลับ แม่จะต้องออกไปทำนา ตอนบ่ายแม่จะรีบกลับมาทำอาหารให้ลูกกิน การอบรมเลี้ยงดูจากเพลงกล่อมเด็กอีสานนี้ มีบทบาทพ่อเข้ามาเกี่ยวข้อง เห็นได้พ่อต้องคอยดูแลลูกเช่นเดียวกันกับแม่ และถือว่าเป็นหัวหน้าครอบครัว

คุณค่าเพลงกล่อมเด็กพื้นบ้านอีสานสะท้อนให้เห็นเรื่องราว วิถีชีวิตคนอีสาน และยังแสดงให้เห็นถึงคุณค่าการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย ผู้วิจัยได้รวบรวมและศึกษาเพลงกล่อมเด็กพื้นบ้านอีสานจำนวน 16 เพลง ได้สะท้อนให้เห็นถึงคุณค่าด้านร่างกายในเรื่องการเลี้ยงดูลูกให้ได้รับประทานอาหารที่มีประโยชน์ คุณค่าด้านจิตใจทางบวกในเรื่องการให้รางวัล การได้รับความรัก ความอบอุ่น การดูแลความปลอดภัยให้ลูก การร้องเพลงเพื่อให้ลูกได้รับความเพลิดเพลิน และมีผลต่อจิตใจทางลบเรื่องการขู่ว่าจะทำให้เกิดความกลัว รวมไปถึงคุณค่าด้านคุณธรรม จริยธรรม ในเรื่องการสั่งสอนให้เด็กเชื่อฟังพ่อแม่ การอบรมสั่งสอนให้เป็นคนว่านอนสอนง่าย สรุปได้ว่าการเลี้ยงดูอบรมของเด็ก คนในครอบครัวต้องให้ความรัก ความเอาใจใส่ดูแล และตอบสนองความต้องการของเด็ก นอกจากนั้นแล้ววิธีการก็แตกต่างกันไป แต่ก็ต้องรู้จักใช้ให้เหมาะสม การเลี้ยงดูในแนวทางที่แตกต่างกันมีผลต่อความเป็นผู้ใหญ่ในอนาคตของเด็กอีกด้วย

ข้อวิจารณ์

การวิจัยเรื่องเพลงกล่อมเด็กอีสาน คุณค่าต่อการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย จากการให้ข้อมูลของผู้มีความรู้เพลงกล่อมเด็กอีสานจำนวน 3 คน การอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่ปัจจุบันจำนวน 4 คน และการอบรมเลี้ยงดูของผู้เฒ่าผู้แก่ที่ได้ใช้เพลงกล่อมเด็กอีสาน จำนวน 8 คน มีวัตถุประสงค์เพื่อรวบรวมบทเพลงกล่อมเด็กอีสานที่มีคุณค่าต่อการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย ผลการศึกษาพบประเด็นที่ควรนำมาพิจารณาคือ

เพลงกล่อมเด็กอีสาน

จากการศึกษาได้รวบรวมบทเพลงกล่อมเด็กอีสานเอาไว้จำนวน 16 เพลง ผู้วิจัยได้ไปเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลทั้ง 3 กลุ่ม และจากการศึกษาจากเอกสาร พบว่า เพลงกล่อมเด็กอีสานมีเนื้อหาไม่ต่างกันมาก ส่วนใหญ่เนื้อหาของเพลงจะมีความคล้ายคลึงกัน

จะต่างกันเพียงคำบางคำ บางเพลงนั้นก็ขาดความสมบูรณ์ และมีการเพิ่มเติมเข้ามาใหม่ เป็นการถ่ายทอดปากต่อปาก การร้องเพลงกล่อมเด็กจะใส่ท่วงทำนอง เอื้อน เอื้อ เป็นการเริ่มต้น และจบเพลงได้เสมอ ซึ่งการร้องนั้นจะเปลี่ยนแปลงได้เสมอ ทั้งมีการละข้อความ การเปลี่ยนรายละเอียด การขยายความ การผนวกเรื่องราว โดยมีการใช้เสียง เอื้อน เอื้อ เอื้อ โอ้ โอ้ อื้อ อื้อ อื้อ เป็นการเกริ่นนำบทกล่อม เช่น

อื้อ...อื้อ...อื้อ...นอนสาแต่อย่าลืมตาแม่สิกล่อม

นอนแต่เช้าเจ้าอย่าตึงคิง	นอนจริงจริงหลับตาจ้อยจ้อย
ลูกอ่อนน้อยหลับแล้วแม่สิกว	เขายากกล้วยแม่สิซื้อให้กิน
อย่าตึงนอนสาลูกแก้ว	นอนอู่แก้วในอู่สายไหม
แม่สิกวไปมาไวไว	นอนอยู่ไทยกวยไปโคนต้น
กวยโอนเอ็นหลับแล้วอย่าตึง	อื้อ...อื้อ...อื้อ...

ลักษณะการร้องนั้นผู้ร้องจะกำหนดจังหวะ สั้นหรือยาวได้ตามสบาย ขึ้นอยู่กับความสามารถในการจำเนื้อร้อง และความสามารถในการนำเนื้อหามาจากสำนวน หรือเรื่องราวต่างๆ มาใส่ และนอนจากนั้นการร้องเพลงกล่อมเด็กอีสานจะใช้สรรพนามเรียกลูกด้วยความรัก ความผูกพัน เช่น หล้า (ลูกเล็ก) หากเด็กนอนหลับยาก ผู้ร้องจะร้องยาวขึ้น หรือร้องสั้นๆ ต่อกัน และพบว่าเพลงนั้นมีวิธีการกล่อมตามลักษณะต่างๆ กัน อีกด้วย เช่น การร้องจากการปลอบ การร้องที่มีการชูให้เด็กกลัว การร้องเพลงกล่อมเด็กโดยการให้สินบน และการร้องโดยการขอ

เพลงกล่อมเด็กอีสานนอกจากจะมีคุณค่าในฐานะที่เป็นเครื่องบันเทิงสำหรับเด็กแล้ว ในอีกส่วนหนึ่งยังทำหน้าที่เป็นเครื่องมือถ่ายทอดสภาพสังคมของคนในอดีต ในเรื่องสภาพความเป็นอยู่ อาชีพการงาน บรรยากาศในชีวิตประจำวัน ปัญหาทางสังคม ค่านิยม ตลอดจนอารมณ์ความรู้สึก นึกคิดของผู้คน ดังนั้นการถ่ายทอดบทเพลงกล่อมเด็กเป็นการบอกเล่าแบบปากต่อปาก บุคคลหนึ่งสู่บุคคลหนึ่ง ดังนั้นเนื้อเพลงที่เอามาร้องต่อๆ ก็ยังคงยึดพื้นเดิมอยู่ แต่คนที่สามารถร้องและจดจำ บทเพลงกล่อมเด็กอีสานในปัจจุบันนั้นมีน้อยลง การถ่ายทอดวัฒนธรรมดั้งเดิมของการกล่อมลูกเกิด การเปลี่ยนแปลงไปตามสภาพสังคมในปัจจุบัน ซึ่งตรงกับคำบอกเล่าของผู้ปกครองท่านหนึ่งบอกว่ายุคสมัยมันเปลี่ยนไปอย่างรวดเร็ว เหมือนอยู่ในตรงกลางระหว่างสองรุ่น ไม่ได้เอามากล่อมลูก เพราะร้องไม่เป็นและไม่ได้เอามาใช้อย่างสม่ำเสมอ ได้ยินจากแม่หรือยายร้องกล่อมมานานมาแล้ว

เพลงกล่อมเด็กอีสานเริ่มเลือนหายไป ในสังคมปัจจุบัน แต่อย่างไรก็ตามก็มีความสำคัญกับ เพลงกล่อมเด็ก เพื่อให้เพลงกล่อมเด็กอีสานนั้นยังมีให้คนรุ่นหลังได้ศึกษา

ตรงกันกับ เอนก นาวิกมูล (ม.ป.ป) ที่กล่าวว่า ไม่มีอะไรเด่นชัดพอที่จะทำให้เราแน่ใจได้ ว่า มีใครเคยบันทึกเสียงเพลงเหล่านี้ แม้แต่กรมศิลปากร ดูเหมือนจะไม่มีแม่บ้านเทพ หรือแผ่นเสียง ใดๆอย่างหนึ่งที่ถูกนำมาเผยแพร่ ดังนั้นสิ่งที่ตระหนักคือ แม้จะมีผู้ร้องเพลงเหล่านี้ได้มากมาย แต่ในสังคมปัจจุบันที่ต้องยอมรับคือ การที่ผู้เป็นแม่ทั้งในด้านสังคมเมือง และสังคมชนบททั้งเพลง สำหรับเด็กเอาไว้กับอดีต และไม่มีอะไรให้กับทารกอีกมากนัก นอกจากความเงียบเสียงที่ไม่เป็น ภาษา และเพลงจากวิทยุที่เปิดทิ้งไว้รอบละแวกบ้าน บางท้องถิ่นผู้หญิงวัยเลย 50 ขึ้นไปอาจจะยังจำ เพลงเหล่านี้ได้บ้าง โดยเฉพาะในชนบทที่ยังไม่มีความเจริญ หรือเรียกว่าอะไรก็ตามเข้าไปทำลายถึง แต่ถึงอย่างไรก็ตาม สิ่งเหล่านี้เรียกว่าความเจริญจะเข้าไปทำลายในไม่ช้า ไม่ต้องประมาท

เพลงกล่อมเด็กอีสานที่มีคุณค่าต่อการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย

คุณค่าของเพลงกล่อมเด็กอีสานจากการศึกษาพบว่า บทเพลงกล่อมเด็กอีสานสะท้อนให้เห็นความรักของแม่ที่มีต่อลูก เมื่อได้ยินเสียงกล่อมส่งผลต่ออารมณ์ความรู้สึกของเด็ก ทำให้เด็ก เพลิดเพลินแล้วหลับไป นอกจากนั้นแล้วยังทำให้เด็กเกิดความรู้สึกอบอุ่น ซึ่งสอดคล้องกับลักษณะ การอบรมเลี้ยงดูในสังคมไทยในอดีตของทิสนา แจมมณี (2535) ที่กล่าวว่า ผู้ที่ทำหน้าที่เลี้ยงดูเด็กมี ทั้งพ่อ แม่ ปู่ ย่า ตา ยาย และพี่ ในการเลี้ยงดูทารกแม่จะมีบทบาทสำคัญมากที่สุด ในกาอบรมสั่ง สอนเด็กเล็กๆ พ่อแม่เป็นผู้เลี้ยงดูใช้บทเพลงแห่งกล่อมเด็กเวลานอน ทำนองเพลงมีความไพเราะ เนื้อเพลงเป็นเรื่องราวธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม ค่านิยม คุณธรรม ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลของผู้วิจัย พบว่า การใช้เพลงกล่อมเด็กอีสานส่วนใหญ่เป็นผู้เฒ่าผู้แก่ที่มีอายุ 50 ปีขึ้นไปจะสามารถร้องกล่อม บุตรหลานได้ แต่พ่อแม่สมัยปัจจุบันจะร้องกล่อมแบบไม่มีเนื้อร้อง จะร้อง เอ้อ เอ้อ อ้อ อ้อ ไปเรื่อย จนกว่าลูกจะหลับเท่านั้น เพราะจดจำเนื้อร้องไม่ได้ นอกจากนั้นแล้วผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่บอกว่า เพลงกล่อมเด็กมีผลทำให้เด็กนอนหลับ เนื่องจากเสียง ทำนอง ที่ขับกล่อมมีจังหวะช้าๆ ทำให้เด็ก เคลิ้มและนอนหลับไป และการร้องเพลงกล่อมเด็กยังมีผลต่อจิตใจของเด็กเกิดความรู้สึกอบอุ่น เพราะรู้ว่าแม่นั้นไม่ได้ห่างไปไหน เมื่อยินเสียงของแม่จะทำให้เด็กเงียบสงบ สอดคล้องกับ ความสำคัญของการอบรมเลี้ยงดูของ เฉลิมศรี ตั้งสกุลธรรม (2544) ที่กล่าวว่า การอบรมเลี้ยงดูเป็น เรื่องสำคัญยิ่ง และเป็นหน้าที่ของทุกคนในครอบครัว ไม่ใช่เป็นเรื่องของใครคนใดคนหนึ่ง โดยเฉพาะความรักของบิดามารดาเป็นจุดเริ่มต้นของพัฒนาการทางจริยธรรมในเด็ก เด็กที่ได้รับ

ความรักความอบอุ่นจะเกิดความพึงพอใจและมีความสุข และเมื่อเด็กได้อยู่ใกล้ชิดผู้เลี้ยงดูเด็กจะเลียนแบบผู้เลี้ยงดูโดยไม่รู้ตัว ถ้าเด็กต้องอยู่ห่างจากผู้เลี้ยงดูจะทำให้เกิดความวิตกกังวลและหัวเหว่

จากการสัมภาษณ์พบว่า คนสมัยก่อนจะเลี้ยงลูกด้วยนมแม่เป็นส่วนใหญ่ และมีความเชื่อว่าการดื่มนมแม่มีสารอาหารครบถ้วน มีผลต่อการพัฒนาการทางด้านร่างกาย และพัฒนาการทางด้านสติปัญญาของเด็กปฐมวัย และนอกจากนั้นแล้วการดื่มนมแม่มีผลต่อความรักความผูกพันระหว่างแม่และลูก ส่งผลอารมณ์ และจิตใจของเด็ก ระหว่างการให้นมได้มีการโอบกอด ลูกอยู่ในอ้อมกอดแม่อย่างเต็มที่ ความรู้สึกรักผูกพันเกิดขึ้นระหว่างการให้นมแม่ อย่างเช่นในบทเพลงกล่อมเด็กอีสานที่ว่า

นอนสำหล่าหลับตาแม่ซีกล่อม	นอนตื่นแล้วจ้งหลุกกินนม
กินนมไต่บ่ปานนมแม่	กินนมแม่มันแซบมันหวาน
มันหวานลงหวานลงคือกล้วยหวานจ้วยๆ	ใส่ปากคำแพง

บทเพลงกล่อมเด็กอีสานข้างต้นแสดงให้เห็นว่า น้ามนของแม่มีประโยชน์และยังมีความอร่อยและมีรสชาติหวาน หอม ไม่มีน้ามนชนิดไหนจะอร่อยเหมือนน้ามนของแม่อีกแล้ว สอดคล้องกับบทความทางวิชาการ ของบรรจบ ชุณหสวัสดิกุล (ฝ่ายคัดค้าน) ดื่มนมไม่มีประโยชน์แก่คนไทย นายแพทย์ และนักธรรมชาติบำบัด (2552) บอกว่า การดื่มนมวัวอาจเพิ่มความเสี่ยงต่อโรคกระดูก เนื่องจากนมเป็นแหล่งของแคลเซียมย่อมจะดี สำหรับป้องกันโรคกระดูก แต่แท้ที่จริงอาหารที่มีแคลเซียม ต่อ ฟอสฟอรัส ในอัตราส่วน 2 ต่อ 1 หรือมากกว่านั้นจึงจะดี เช่น นมแม่มีแคลเซียม ต่อ ฟอสฟอรัส 2.35 ต่อ 1 ถือว่าดีกับทารก ส่วนนมวัว มี แคลเซียม ต่อ ฟอสฟอรัส 1.27 ต่อ 1 ฟอสฟอรัสที่สูงเกิน จะกระตุ้นให้พาราไทรอยด์หลังฮอว์โมนดึงแคลเซียมจากกระดูกไปสมดุลกับฟอสฟอรัส สอดคล้องกับผู้ให้ข้อมูลที่ว่า การที่เด็กสมัยนี้กินนมวัว มีผลทำให้เด็กกลายเป็นคนคือ รัน ไม่ค่อยเชื่อฟังผู้ใหญ่เหตุผลนี้อาจเป็นเพราะ แม่สมัยใหม่ให้ลูกดื่มนมจากขวด แล้วเปิดโทรทัศน์ให้ลูกนอนดูแล้วก็กลับไปพร้อมกับขวดนมที่อยู่ในปาก ความผูกพัน การโอบกอดขาดหายไปมีผลต่อจิตใจของเด็กที่ทำให้เกิดช่องว่างระหว่างแม่กับลูก ซึ่งตามความคิดเห็นของผู้ให้ข้อมูลท่านหนึ่งบอกว่า ความผูกพันระหว่างที่เราได้ให้นมลูก เกิดความอบอุ่น ลูกจะได้รับความรัก ความรู้สึกปลอดภัย เกิดสายใยความผูกพันระหว่างแม่ลูก บางครั้งได้เล่น ได้หยอกล้อกับลูกในช่วงที่ลูกนั้นดื่มนม แล้วเราก็ตอบสนองปัจจัยขั้นพื้นฐาน จะทำให้เขาเกิดความรู้สึกมั่นคง และปลอดภัยซึ่ง สอดคล้องกับทฤษฎีของ Maslow ที่มองว่าความต้องการของมนุษย์มีลักษณะเป็นลำดับขั้น ความ

ต้องการในขั้นแรกของมนุษย์ คือความต้องการขั้นพื้นฐานในเรื่องของการอยู่รอด เช่น อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย ยารักษาโรค

คุณค่าต่อการอบรมเลี้ยงดู

เพลงกล่อมเด็กยังแสดงออกในเรื่องความผูกพันของคนในครอบครัวอีสานไว้อย่างชัดเจน ในการช่วยดูแลเด็กเล็ก ซึ่งทุกคนในครอบครัวมีส่วนช่วยในการเลี้ยงดู ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลของผู้วิจัย บางครั้งแม่ต้องออกไปทำงานนอกบ้าน ไม่มีเวลาในการเลี้ยงดู จึงฝากให้คนอื่นในครอบครัวเลี้ยงดูแทน เช่น ย่า ยาย ปู่ ตา เป็นต้น บุคคลเหล่านี้จะเข้ามาช่วยเลี้ยงดูบุตรหลาน ซึ่งสอดคล้องกับหลักการอบรมเลี้ยงดูเด็กตามวิถีไทย ทิศนา แจมมณี (2535) กล่าวว่า การที่มีผู้ดูแลเด็กหลายคน เนื่องจากครอบครัวไทยในชนบท ยังมีลักษณะเป็นครอบครัวขยาย นอกจากพ่อแม่แล้วยังมีญาติพี่น้องที่อาศัยอยู่ด้วย มีส่วนในการอบรมเลี้ยงดู ซึ่งผู้ปกครองเด็กได้ให้ข้อมูลที่ตรงกันว่า การที่ผู้เฒ่าผู้แก่ในบ้านช่วยเลี้ยงดูลูกให้ เกิดความสบายใจมากกว่าจะเอาไปฝากให้บุคคลอื่นที่ไม่ใช่คนในครอบครัวเลี้ยง เพราะคนในครอบครัวย่อมจะใส่ใจความรู้สึกของลูก และรักลูกเหมือนกับเป็นลูกหลานคนหนึ่ง ผู้เฒ่าผู้แก่ ญาติพี่น้องยังให้คำแนะนำในการเลี้ยงดูลูก วัฒนธรรมประเพณีที่ดีงามเอามาถ่ายทอดทางความคิด ยังเป็นแนวทางในการเอามาปรับใช้ในการเลี้ยงดูลูกของตัวเองอีกด้วย

เพลงกล่อมเด็กยังมีผลต่อการพัฒนาการทางอารมณ์ และจิตใจทั้งทางบวกและทางลบ ทางบวกทำให้เด็กมีความสบายใจ เพลิดเพลิน รู้สึกถึงความรักที่แม่มีต่อลูก ความห่วงอาทร สิ่งเหล่านี้เป็นสิ่งที่ทำให้เด็กเกิดความรู้สึกทางบวก ส่วนทางลบบางบทเพลงจะมีการทำให้เด็กกลัว นอกจากจะเป็นการนำเอาสัตว์ เช่น ตั๊กแก แมว โพง นกฮูก มาชูเช่นเดียวกับในเพลงกล่อมเด็กทั่วไปแล้ว ยังมีการกล่าวเอาตำราจ นายอำเภอ มาชูให้เด็กกลัวอีกด้วย เช่น “นายอำเภอตีเบอร์หัวล้าน เจ้าบ้านสิมาตอนบิ” การกลัวเป็นสิ่งที่เด็กเกิดขึ้นจากการเรียนรู้ และผู้ที่ให้การเรียนรู้ก็คือผู้ใหญ่ นั่นเอง ผู้ใหญ่เป็นผู้ที่ปลูกฝังความกลัวให้แก่เด็กสิ่งเหล่านี้มีผลต่อจิตใจทางลบ โดยการวางเงื่อนไขกับสิ่งหนึ่งสิ่งใด (จันทมาศ, 2515) เช่นในบทร้องกล่อมที่ว่า

“นอนเสียเถิดลูก เจ้านกฮูกจะกินตับ”

“เจ้าบ่นอนตั๊กแกจะกินตับ”

“เจ้าบ่นอนแมว โพงสียงจะกิน”

“เจ้าบ่นอนแมวน้อยจะกินตา”

จากการสัมภาษณ์พบว่า การช่วยให้เด็กกลัวสัตว์หรือสิ่งรอบๆ ตัว จึงเป็นการวางแผนพฤติกรรมที่ต้องการ โดยไม่คำนึงถึงเหตุผลตามหลักความเป็นจริง ซึ่งจะมีผลต่อบุคลิกภาพของเด็กต่อไปในอนาคต ทำให้เป็นคนขาดความมั่นใจ ไม่กล้ารับผิดชอบ ไม่กล้าตัดสินใจและขาดความคิดริเริ่ม แต่จะเป็นผู้ที่ปฏิบัติตนอยู่ในกฎระเบียบที่กำหนดให้ ซึ่งสอดคล้องกับ กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2531) กล่าวว่าสภาพแวดล้อมของเด็กที่ขาดการอบรมเลี้ยงดูที่เหมาะสม ย่อมมีผลต่อความมั่นใจ ขาดความเชื่อมั่นในตนเอง และมีผลต่อกระบวนการคิดแก้ปัญหาของเด็กในอนาคต นอกจากนี้ ไวรซ์ เจียมบรรจง (2522) กล่าวถึงความสำคัญของการเลี้ยงดูว่าพ่อแม่เป็นผู้ที่ต้องคอยอบรมสั่งสอนเด็กในระยะเริ่มแรก มีอิทธิพลต่อการส่งเสริมพฤติกรรมตามที่คาดหวัง และทำลายพฤติกรรมของบุตรอย่างที่ไม่คาดคิดมาก่อน

เพลงกล่อมเด็กอีสานนั้นมีคุณค่าต่อการอบรมเลี้ยงดูเด็ก ทั้งในเรื่องการพัฒนาการจิตใจของเด็กให้เป็นคนที่มีจิตใจอ่อนโยน ไม่ก้าวร้าว และยังสอดแทรกเรื่องคุณธรรม จริยธรรม ให้รู้จักการเป็นคนดี เชื่อฟังพ่อแม่ บทเพลงนั้นจะช่วยขับกล่อมกลาจิตใจของเด็กได้อีกทางหนึ่งด้วย

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

การศึกษาเพลงกล่อมเด็กพื้นบ้านอีสาน คุณค่าต่อการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย มีวัตถุประสงค์ในการวิจัยเพื่อรวบรวมและศึกษาเนื้อหาของเพลงกล่อมเด็กพื้นบ้านอีสาน ที่มีคุณค่าต่อการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย ผู้วิจัยเก็บศึกษารวบรวมข้อมูลจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และจากการสัมภาษณ์กลุ่มผู้มีความรู้เรื่องเพลงกล่อมเด็กจำนวน 3 คน หญิงที่ประสบการณ์ในการใช้เพลงกล่อมเด็กอีสานจำนวน 8 คน และผู้ปกครองที่มีลูกอยู่ในช่วงระดับปฐมวัย 4 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา คือ แบบสัมภาษณ์ มีวิธีการที่ใช้ในการวิจัย คือวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก การสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ การสนทนากลุ่ม และการสังเกต กรอบแนวคิดทางในการศึกษา ประวัติความเป็นมาเพลงกล่อมเด็กอีสาน บทเพลงกล่อมเด็กอีสาน ประเภทของเพลงกล่อมเด็กอีสาน คุณค่าของการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย การวิเคราะห์และการตรวจสอบข้อมูลจะทำพร้อมกันกับการเก็บข้อมูลใน แต่ละวันที่ลงพื้นที่ภาคสนาม ผู้วิจัยจะจดบันทึกข้อมูล ถ่ายภาพ บันทึกเหตุการณ์ บันทึกเสียงสนทนา เอามาจำแนกออกเป็นหมวดหมู่ นำมาสรุปตีความ โดยยึดหลักการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า จากการศึกษาได้วิเคราะห์จากปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น พอสรุปได้ดังนี้

1. การอบรมเลี้ยงดูของคนอีสานทั้งสมัยก่อนและสมัยปัจจุบัน

สมัยก่อนความเจริญก้าวหน้าทางการแพทย์ของคนอีสานยังมีไม่มากนัก ผู้เฒ่าผู้แก่จะคลอดลูกเองตามธรรมชาติ และยังมีวิธีการรักษาดูแลตนเองหลังคลอดตามความเชื่อของคนสมัยก่อน เช่น การใช้ยาสมุนไพร การอยู่ไฟ การรักษาแผลจากการคลอดลูก เป็นต้น นอกจากนั้นเรื่องการเลี้ยงดูลูกจะเลี้ยงดูตามวิถีชีวิตของคนอีสานโดยแท้จริง เช่น การป้อนกล้วยน้ำหว่า การเคี้ยวอาหารป้อน การดื่มนมแม่ การกล่อมลูกด้วยเพลงกล่อมเด็กอีสาน เป็นต้น ส่วนเรื่องการอบรมสั่งสอน จะตรงคำสั่งานวนที่ว่า รักวัวให้ผูก รักลูกให้ตี เด็กสมัยก่อนจะเชื่อฟังผู้ใหญ่และปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด

สมัยปัจจุบันแม่จะสนใจหาข้อมูลการเลี้ยงดูลูกจากอินเทอร์เน็ต และจากการอ่านหนังสือ นอกจากนั้นแล้วยังไปพบแพทย์แผนปัจจุบัน และจะปฏิบัติตามคำแนะนำอย่างเคร่งครัด การเอาความเชื่อของผู้เฒ่าผู้แก่มาใช้ในการเลี้ยงดูลูกน้อยลง ส่วนน้อยที่จะร้องเพลงกล่อมลูกได้ จะเป็นการเอื้อนกล่อมมากกว่า การให้นมบุตรจะมีการให้นมแม่สลับกับนมวัว ในเรื่องเวลาการดูแลลูกน้อยลง มีการฝากลูกไว้กับคนในครอบครัวช่วยเลี้ยงดู การอบรมสั่งสอนเป็นไปอย่างหละหลวม เด็กจะเอาแต่ใจตนเองมากขึ้น

2. เพลงกล่อมเด็กอีสาน

เพลงกล่อมเด็กอีสานจัดเป็นวรรณกรรมพื้นบ้านอย่างหนึ่งของคนอีสาน การถ่ายทอดจะเป็นในลักษณะปากต่อปาก นอกจากนั้นเชื่อว่าการเกิดเพลงกล่อมอาจเกิดมาจากการเล่านิทาน แล้วต่อจากนั้นก็เริ่มใส่ทำนองเอื้อนไปตามเนื้อหาของเพลง ใส่จังหวะ เมื่อเด็กได้ยินเสียงกล่อมก็จะทำให้เกิดความรู้สึกเพลิดเพลิน สบายใจ และนอนหลับไปในที่สุด

3. เนื้อหาของเพลงกล่อมเด็กอีสาน

เพลงกล่อมเด็กอีสานมีเนื้อหาที่ไม่แตกต่างกันมากนัก ส่วนใหญ่เนื้อความในเพลงจะบอกลักษณะวิถีชีวิตของผู้หญิงในชนบทอีสานมีอาชีพหลักคือทำนา เมื่อกลับมาต้องเลี้ยงดู การกล่อมก็เอาเรื่องราวการทำงานของตนเองมาร้องแห่กล่อมลูก รวมไปถึงการเอาสัตว์ เช่น แมว โพง นกเค้าแมว เป็นต้น และนำเอาสิ่งของที่คิดว่าเด็กกลัวมาขู่ให้นอนหลับง่ายขึ้น นอกจากนั้นยังร้องกล่อมโดยเอาสิ่งของที่คิดว่าเด็กชอบเป็นสิ่งที่ดีมาล่อให้เด็กนอนหลับอีกด้วย

4. เพลงกล่อมเด็กมีคุณค่าต่อการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย

การอบรมเลี้ยงดูเด็ก พ่อแม่จะคอยดูแลสั่งสอนให้ประพฤติดี ประพฤติชอบ รู้จักควบคุมตนเอง สอนในเรื่องระเบียบวินัย ซึ่งเป็นการอบรมให้เด็กเป็นคนที่ดีดี ทำดี นอกจากนั้น การเลี้ยงดูต้องดูแลในเรื่องความต้องการของเด็กขั้นพื้นฐาน การให้ปัจจัยสี่ การให้ความรัก ความเอาใจใส่

เพลงกล่อมเด็กอีสานมีเนื้อหาที่สะท้อนให้เห็นความรักของแม่ที่มีต่อลูก การร้องกล่อมให้ลูกนอนหลับเปรียบเสมือนแม่คอยเอาใจใส่ให้ลูกในเรื่องความสุขทางกาย และทางใจ รวมไปถึง

การสั่งสอนเรื่องคุณธรรมจริยธรรม ความกตัญญูต่อผู้มีพระคุณ การเป็นคนคิดดี ทำดี สิ่งเหล่านี้ล้วนอยู่ในบทเพลงกล่อมเด็กอีสานแทบทั้งสิ้น

5. อภิปรายผล

จากการสรุปผลการวิจัยที่ได้กล่าวมาแล้ว จะเห็นได้ว่า ในปัจจุบันคนอีสานในจังหวัดร้อยเอ็ด ยังมีผู้ที่สามารถขับร้องเพลงกล่อมลูกได้ ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นแม่เพลงพื้นบ้าน ครูอาจารย์ที่สอนในโรงเรียนนาฏศิลป์ และเป็นผู้เฒ่าผู้แก่ จากการเก็บข้อมูลภาคสนามในครั้งนี้ ผู้วิจัยพบว่ากลุ่มวัยรุ่นหรือกลุ่มวัยกลางคนไม่สามารถร้องเพลงกล่อมลูกได้ บางคนเคยได้ยินผู้เฒ่าผู้แก่ขับร้องก็ไม่ได้สนใจเท่าที่ควร และหากไม่มีการถ่ายทอดสืบต่อไป ในอนาคตเพลงกล่อมลูกก็อาจเป็นเพียงการกล่าวขาน ไม่มีร่องรอยหลักฐานจากตัวบุคคล ซึ่งเป็นเพียงการบันทึกเอาไว้ในหนังสือ แต่ไม่มีผู้ใดที่สามารถขับร้องได้ ทำให้เพลงกล่อมลูกอีสานนั้นสูญหายไปอย่างน่าเสียดาย

จากการศึกษา พบว่า เพลงกล่อมเด็กอีสานเป็นวรรณกรรมเป็นมุขปาฐะพื้นบ้าน เป็นการถ่ายทอดทางภาษา เป็นการใช้हे่กล่อมให้เด็กนอนหลับง่าย และเป็นการหลับอย่างมีความสุข ภาคอีสานจะร้องเพลงเด็กเป็นเนื้อความสั้นๆ ร้องกล่อมเอื้อน เอื้อ เอื้อ เอื้อ เอื้อ เอื้อ เอื้อ ไปตามท่วงทำนอง คล้อยไปตามเนื้อหาของเพลงเพื่อให้เกิดความไพเราะ ฟังแล้วรู้สึกผ่อนคลายประสานกับจังหวะการไกวเปลไปมา เด็กก็พร้อมจะหลับตาอย่างเงียบสงบ (สมร ทองดี, 2541) และลักษณะเพลงกล่อมเด็กอีสาน ไม่มีมีแบบแผนตายตัว จากศึกษาบทเพลงกล่อมเด็กอีสานพบว่า จะมีลักษณะเป็นการถ่ายทอดเรื่องราวต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับชีวิตความเป็นอยู่ ร้องออกมาเป็นบทร้อยกรองสั้นๆ เป็นการคล้องจองต่อเนื่อง สั้นหรือยาวสลับกันไป ซึ่งสะท้อนให้เห็นการแสดงความรักความห่วงใย สิ่งแวดล้อมต่างๆ ที่อยู่รอบตัว การสั่งสอนอบรมให้เด็กเป็นคนดีตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา

จากนักทฤษฎีความต้องการขั้นพื้นฐานของ Maslow กล่าวว่า มนุษย์มีความต้องการเป็นไปตามลำดับขั้น จากระดับที่ต่ำสุดไปยังระดับที่ต่ำสุด เมื่อได้รับการตอบสนองแล้ว มนุษย์จะมีความต้องการอื่นในระดับที่สูงขึ้นต่อไป ซึ่งสอดคล้องในเรื่องความต้องการสามขั้นแรกของมนุษย์ คือ ความต้องการทางด้านร่างกาย ความต้องการความปลอดภัยและมั่นคง ความต้องการความผูกพันหรือการยอมรับ จากบทเพลงกล่อมลูกอีสานถ่ายทอดออกในลักษณะความรักความผูกพันของแม่ที่มีต่อลูก เพื่อสนองความต้องการขั้นพื้นฐานให้กับลูกทั้งความต้องการทางร่างกาย (Hysiological needs) เช่น อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย ยารักษาโรค การพักผ่อน เป็นต้น ทั้งความต้องการความปลอดภัย

(Security or safety needs) เป็นความรู้สึกว่าแม่อยู่ข้างๆคอยดูแลอยู่ไม่ห่าง รวมไปถึงการได้รับความรักความผูกพัน (Affiliation or acceptance needs) เมื่อใดก็ตามที่ร้องไห้มีแม่คอยปลอบร้องเพลงกล่อมลูกเป็นการถ่ายทอดสายใยแห่งความผูกพันและได้รับความรักจากแม่

นอกจากนั้นแล้วยังสอดคล้องกับนักทฤษฎีทางสังคมของ Erikson ที่กล่าวว่า เด็กจะวัดความรู้สึกไว้วางใจต่อโลก จากการกระทำของแม่ ท่าทางการอุ้ม ท่าการให้นม เด็กจะมีความรู้ไว้เป็นพิเศษ เมื่อใดก็ตามที่ร้องไห้ หิว หนาวกาย มีแม่คอยให้ความรักดูแลอย่าง อบอุ่นอม จากบทเพลงกล่อมเด็กอีสานก็ถ่ายทอดถึง บทบาทของแม่ที่แสดงความรักอย่างแท้จริงต่อลูก เป็นเหมือนสายใยความรักความผูกพัน การที่เด็กได้ยินเสียงต่างๆ เป็นการกระตุ้นความสามารถในการเรียนรู้ของเด็กพร้อมทั้งพัฒนาการทางด้านอารมณ์ ซึ่งเด็กจะสามารถรับรู้ถึงความรัก ความรู้สึกอบอุ่น มั่นคง และปลอดภัย ในขณะที่นอนหลับพร้อมกับเสียงร้องเพลงกล่อมเด็กอยู่ใกล้ๆ ในขณะเดียวกัน เนื้อหาในเพลงกล่อมเด็ก ทำให้เด็กได้มีพัฒนาการทางด้านสังคมไปพร้อมๆ กัน การร้องเพลงเพลงกล่อมเด็กนอกจากจะช่วยให้เด็กนอนหลับได้อย่างมีความสุข ยังเกิดการเรียนรู้ทางภาษาและวัฒนธรรม วิถีชีวิตประจำวันท้องถิ่น สิ่งแวดล้อมในสังคม และคุณธรรมจริยธรรม จึงเป็นกระบวนการอบรมเลี้ยงดูเด็กให้มีคุณภาพ (สมร ทองดี, 2541)

จากการศึกษาเพลงกล่อมเด็กอีสานแสดงให้เห็นถึงการอบรมเลี้ยงดู การร้องกล่อมลูกเป็นส่วนหนึ่งของการอบรมเลี้ยงดู ที่มีผลต่อจิตใจของเด็กโดยตรง คือ มีอารมณ์เบิกบาน มีความอ่อนโยน และมีความสุข การที่พ่อแม่เป็นพระพรหมของลูก ต้องเป็นแบบอย่างที่ดี เป็นผู้ชักจูงลูกให้มองเห็นโลก สอนให้ลูกปฏิบัติในเรื่องที่ถูกต้อง ทั้งทาง กาย วาจา และใจ รวมไปถึง คนใกล้ชิดที่ต้องปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างในการอบรมสั่งสอนเด็กเล็กๆ การใช้เพลงกล่อมยามนอนด้วยทำนองที่ไพเราะ เล่าเรื่องราวธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม ค่านิยม คุณธรรม คุณสมบัติการวางตัวของชายและหญิง ซึ่งเป็นแนวทางการอบรมสั่งสอนของผู้เฒ่าผู้แก่ของสังคมไทยในอดีต (ทศนา แยมมณี, 2535)

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

จากการศึกษาเรื่อง เพลงกล่อมเด็กพื้นบ้านอีสาน คุณค่าต่อการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ควรให้ผู้มีความเข้าใจในภาษาอีสานช่วยแนะนำ และบอกความหมายของคำศัพท์ภาษาอีสาน เพื่อให้การวิเคราะห์เป็นไปตามความหมายที่แท้จริงของเนื้อเพลงกล่อมเด็กอีสาน จะไม่ทำให้เกิดการผิดพลาด

2. การออกภาคสนาม ไปสัมภาษณ์เก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูล เรื่องของการซักถามในประเด็นของแบบสัมภาษณ์ที่เตรียมไป เกิดการสื่อสารที่เข้าใจไม่ตรงกัน เนื่องจากบางคำถามอาจทำให้เกิดความสับสนของผู้ให้ข้อมูล บางครั้งผู้ให้ข้อมูลไม่ทราบในประเด็นที่จะถาม ผู้วิจัยต้องเปลี่ยนภาษาทำให้เกิดความเข้าใจง่ายขึ้น ต้องรู้จักแก้สถานการณ์ล่วงหน้าอีกด้วย

3. การบันทึกเสียงภาคสนามของทำวิจัยเชิงคุณภาพในการทำวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาคอีสาน จะต้องมีความรู้ความเข้าใจภาษาอีสาน หรือปรึกษาคนที่มีความรู้เรื่องภาษาอีสาน เพื่อไม่ให้เกิดการตีความที่ผิดพลาดของข้อมูลวิจัย

4. เนื่องจากเพลงกล่อมเด็กในปัจจุบันคนรุ่นใหม่ไม่นิยมนำมาร้องขับกล่อม และผู้ให้ข้อมูลกล่อมเด็กเป็นผู้เฒ่าผู้แก่ ทำให้ขาดการสืบทอดวัฒนธรรม จึงควรมีการรวบรวมเอกสารข้อมูลทางด้านบทเพลงกล่อมเด็กอีสาน

5. ควรมีการจัดประกวดการขับร้องบทเพลงกล่อมเด็กอีสานให้มากขึ้น ทั้งในสวนราชการและภาคเอกชน อย่างน้อยก็เป็นการเผยแพร่ข้อมูลให้คนรุ่นหลังสามารถจดจำทำนองเนื้อร้องได้ง่ายกว่าการอ่านหรือศึกษาจากเอกสารเพียงอย่างเดียว

3. การสอนเนื้อหาของบทเพลงกล่อมเด็กอีสานควรเอามาสอดแทรกในเนื้อหาของหลักสูตรท้องถิ่น เพื่อให้เด็กนักเรียนได้เรียนรู้เรื่องวัฒนธรรม ประเพณีท้องถิ่นของตัวเอง

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

จากการศึกษาเพลงกล่อมเด็กอีสาน คุณค่าต่อการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยในครั้งนี้ ทำให้ผู้วิจัยมีแนวความคิดบางประการ ในการทำวิจัยครั้งต่อไป จึงขอเสนอแนะผู้ที่สนใจศึกษาครั้งต่อไป

1. การศึกษาบทเพลงกล่อมเด็กอีสานเป็นเพียงวรรณกรรมพื้นบ้านที่เล่าต่อกันมาอย่างหนึ่งของคนอีสาน ยังมีเรื่องราวหรือวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับเด็กปฐมวัยอีกมากมาย เช่น ภาษาคำสอน (คำพูดที่แสดงถึงปัญญาหรือปรัชญาโดยใช้คำที่มีความหมายลึกซึ้ง) กลอนหมอลำการทายคำ เป็นต้น ซึ่งสามารถนำมาเป็นเรื่องที่ควรค่าแก่การศึกษาทำวิจัยต่อไป
2. การศึกษาเนื้อหาที่เป็นเอกสารและข้อเสนอแนะจากผลการวิจัยนี้ ควรจัดประเภทในการทำวิจัย ตามประเด็นที่ศึกษาเพื่อความสะดวกในการรวบรวมข้อมูล ไม่ให้เกิดความสับสนของผู้วิจัยเอง
3. การศึกษาวิจัยควรมีการศึกษาเพลงกล่อมเด็กในภาคอื่น หรือในจังหวัดอื่นๆ เพื่อให้เกิดการค้นคว้าข้อมูลวิจัยที่หลากหลาย นำมาใช้ประโยชน์ในการศึกษาต่อไปได้อีกด้วย

เอกสารและสิ่งอ้างอิง

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. 2531. รายงานการสัมมนาระดับชาติ เรื่อง **หลักสูตร
ประถมศึกษา**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์การศาสนา.

กิ่งแก้ว อัครถาวร. 2531. **คติชนวิทยา**. เอกสารนิเทศการศึกษา ฉบับที่ 184. กรุงเทพมหานคร.
ม.ป.ท.

กุล ศรีสุรา. 2555. หญิงที่มีประสบการณ์ในการร้องกล่อมลูก. **สัมภาษณ์**. 18 ธันวาคม 2555.

กุลศล สุนทรธาดา อุไรวรรณ คณิงสุขเกษม กาญจนา ตั้งชลทิพย์ สุรีย์พร พันพึ้ง. 2542.
สถานการณ์และองค์ความรู้เกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กในประเทศไทย. กรุงเทพมหานคร:
สถาบันประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล.

กฤษณา วรรณสุทธิ. 2556. แม่เพลงกล่อมลูกพื้นบ้าน. **สัมภาษณ์**. 26 มกราคม 2556.

คชา อนันต์. 2526. การศึกษาชาติพันธุ์และการพัฒนา. ศูนย์ศึกษาชาติพันธุ์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
คณะสังคมศาสตร์.

จันทมาศ ชื่นบุญ และคณะ. 2515. **จิตวิทยาเด็ก**. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

จารุวรรณ ธรรมวัตร. 2522. **วิเคราะห์เพลงเด็กอีสานมหาสารคาม**. ศูนย์ศิลปะและวัฒนธรรม
อีสาน มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม

ฉวีวรรณ คำเนิน. 2556. ศิลปินแห่งชาติ. **สัมภาษณ์**. 25 มกราคม 2556.

เฉลิมศรี ตั้งสกุลธรรม. 2544. การศึกษาเปรียบเทียบรูปแบบของการอบรมเลี้ยงดูและ
ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลของเด็กวัยรุ่นในเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์
วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาการให้คำปรึกษา, มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

ชอบ คชอนันต์. 2526. “บทบาทและหน้าที่รับผิดชอบของผู้ดูแลเด็ก”. รายงานการอบรมผู้ดูแลเด็ก. ภาควิชาการพยาบาลสูติศาสตร์และนรีเวชวิทยา คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ดวงเดือน พันธมนาวิน อรพินทร์ ชูชม และงามตา วนินทานนท์. 2528. **ปัจจัยทางจิตวิทยานิเวศที่เกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กของมารดาไทย**. กรุงเทพมหานคร: สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.

ทองดี บุญแสง. 2555. **หญิงที่มีประสบการณ์ในการร้องกล่อมลูก**. **สัมภาษณ์**. 23 พฤศจิกายน 2555.

ทัศนีย์ ทานตวนิช. 2523. **คติชาวบ้าน**. ชลบุรี: ภาควิชาภาษาไทยและภาษาตะวันออก คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางแสน.

ทิสนา แคมมณี และคณะ. 2536. **หลักการและรูปแบบการพัฒนาเด็กปฐมวัยตามวิถีชีวิตไทย**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ธนาคารไทยพาณิชย์. 2542. “มูลนิธิสารานุกรมไทยวัฒนธรรมไทย”. **สารานุกรมวัฒนธรรมไทย ภาคอีสาน**. กรุงเทพฯ:มูลนิธิสารานุกรมวัฒนธรรมไทย.

นุริยัน สาลั่ง. 2541. **เพลงกล่อมเด็กไทยมลายู: มรดกทางภาษาและวัฒนธรรมกลุ่มชนมลายู**. วิทยานิพนธ์มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาปรัชญา,มหาวิทยาลัยทักษิณ

ผอบ โปษกฤษณะ. 2527. **เพลงกล่อมเด็กและเพลงประกอบการเล่นเด็กภาคกลาง ๑๖ จังหวัด**. กรุงเทพมหานคร:คุรุสภาลาดพร้าว.

พรรณทิพย์ ศิริวรรณบุษย์. 2547. **ทฤษฎีจิตวิทยาพัฒนาการ**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: บริษัทแอคทีฟ พรินท์ จำกัด.

พระเทพเวที (ประยูรค์ ปยุตโต). 2544. **พัฒนาการแบบองค์รวมของเด็กไทย**. กรุงเทพมหานคร: ธรรมสภา

เพ็ญศรี พิชัยสนิธ. 2522. “อนามัยครอบครัว”. **วารสารสาธารณสุขและการพัฒนา 2550**. ปีที่ 5 ฉบับที่ 1. กรุงเทพมหานคร: อมรินทร์พริ้นติ้ง

ไพบุลย์ แพงเงิน. 2534. **กลอนลำ-ภูมิปัญญาของอีสาน**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์โอเดียน สโตร์.

เยาวศ สิริเกียรติ. 2521. **เพลงกล่อมเด็กของไทย**. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.

เยี่ยมลักษณ์ อุดการ และคณะ. 2547. **โครงการวิจัยการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กด้วยภูมิปัญญาท้องถิ่น ตำบลบ้านแหวน อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่**. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.).

รัฐจวน ดวงไชยร. 2555. **แม่เพลงสอนการร้องหมอลำกลอน**. **สัมภาษณ์**. 8 ธันวาคม 2555

วราภรณ์ รักวิจัย. 2540. **การอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย**. กรุงเทพมหานคร: บริษัทต้นอ้อ.

วาสนา เกตุภาค. 2521. **คติชาวบ้าน**. กรุงเทพฯ: ภาควิชาภาษาไทยและภาษาตะวันออก มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ไวยรัช เจียมบรรจง. 2523. **จิตวิทยาสังคม**. กรุงเทพมหานคร: ภาควิชาจิตวิทยาและการแนะแนว คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยครูพระนคร.

ศิริกุล อิศรานุรักษ์. 2542. **หลักการวางแผนงานอนามัยครอบครัว**. กรุงเทพมหานคร: เจริญดีการพิมพ์.

ศิราพร จิตะฐาน. 2534. **ทฤษฎีการแพร่กระจายของนิทาน**. กรุงเทพมหานคร:
สำนักคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ.

สมคิด อิศระวัฒน์. 2542. **รายงานการวิจัยเรื่องลักษณะการอบรมเลี้ยงดูหลักของเด็กไทย ซึ่งมีผล
ต่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง**. นครปฐม: มหาวิทยาลัยมหิดล.

สมร ทองดี. 2541. “เพลงกล่อมเด็ก: จุดเริ่มต้นของการพัฒนาคุณภาพชีวิต”. **วารสารสุโขทัย
ธรรมาธิราช**. 11 (1): 40-47

สวาท วิไลลักษณ์. 2555. **หญิงที่มีประสบการณ์ในการร้องกล่อมลูก**. **สัมภาษณ์**. 20 ธันวาคม
2555.

สุกัญญา ภัทรชัย. “แบบโครงสร้างเพลงกล่อมเด็กอีสาน”. **วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์**.
1 (3): 37-42

สุวรรณี ทองรอด. 2551. “การวิเคราะห์เพลงกล่อมเด็กตำบลไทรตรีงษ์อำเภอเมืองจังหวัด
กำแพงเพชร”. **วารสารมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวรเผยแพร่ผลงานวิชาการ
ด้านภาษา วรรณคดี คติชน ดนตรี และนาฏศิลป์ ปีที่ 7 ฉบับที่ 1 มกราคม-เมษายน: 5 - 10.**

สุทธิวงศ์ พงษ์ไพบูลย์. 2525. **รายงานการวิจัยวิเคราะห์สาระ เพลงกล่อมเด็กภาคใต้**. สงขลา:
โครงการฝ่ายวิจัย สถาบันทักษิณคดีศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒสงขลา.

สุนีย์ เลี้ยวเพ็ญวงศ์ และ กุลธิดา ท้วมสุข. 2545. **ภาพสะท้อนจากเพลงกล่อมเด็กอีสาน**. **วารสาร
วิจัยมข**. 7 (1): 78-85

อภิชญา วิไลลักษณ์. 2555. **ผู้ปกครองเด็กปฐมวัย**. **สัมภาษณ์**. 22 พฤศจิกายน 2555.

เอนก นาวิกมูล. ม.ป.ป. **เพลงนอกศตวรรษ**. สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ
กระทรวงศึกษาธิการ:เพชรบุรีการพิมพ์.

กระทรวงพาณิชย์. 2545. ประวัติจังหวัดร้อยเอ็ด. (Online). <http://pcoc.moc.go.th>,
19 มิถุนายน 2555.

คลังปัญญาไทย. 2547. เพลงกล่อมเด็ก. (Online). <http://www.panyathai.or.th>,
20 กรกฎาคม 2555.

บรรจบ หุณหสวัสดิกุล. 2552. “นมวัวก่อนุมิแพ้-คำเตือนจากศูนย์นมแม่.” บัลวี. (Online).
www.balavi.com, 20 มกราคม 2556.

ประจักษ์อีสาน. 2545. เพลงกล่อมลูกชาวอีสาน. (Online). <http://www.isangate.com>,
12 กรกฎาคม 2555.

ปรีชญา สมวงศ์. 2550. การเลี้ยงดูเด็กเล็ก: แนวคิดทฤษฎีและปัจจัยการอบรมเลี้ยงดูลูก. (Online).
<http://www.thaimental.com/modules.php?name=News&file=article&sid=603>, 25
มิถุนายน 2555.

สถิตย์ ภาคมฤค. 2551. ภูมิปัญญาอีสาน. ใน อนุภาคเพลงกล่อมเด็กไทย – เขมร. (Online).
<http://www.gotoknow.org>, 20 กรกฎาคม 2555.

อีสานฮักกัน. 2554. เพลงกล่อมเด็กอีสาน. (Online). www.esaanhuggun.com,
20 ธันวาคม 2555.

ภาคผนวก ก
หนังสือขอความร่วมมือในการทำวิทยานิพนธ์

ที่ ศธ 0513.109/

คณะศึกษาศาสตร์

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

50 พหลโยธิน เขตจตุจักร กทม.10900

พฤษภาคม 2555

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือวิจัย

เรียน ว่าที่ ร.ต. ดร. สมโชค เจริญการ

สิ่งที่ส่งมาด้วย 1. โครงการวิทยานิพนธ์จำนวน 1 ชุด

2. แบบสัมภาษณ์เรื่องเพลงกล่อมเด็กอีสาน: คุณค่าต่อการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย
จำนวน 3 ชุด

เนื่องด้วย นางสาว ฟ้าสวย ตริโษษฐ์ นิสิตปริญญาโท สาขาปฐมวัยศึกษา ภาควิชา
การศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้ทำ
วิทยานิพนธ์เรื่อง “เพลงกล่อมเด็กอีสาน: คุณค่าต่อการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย” ภายใต้การควบคุม
การทำวิทยานิพนธ์ของ

1. รองศาสตราจารย์ ดร. ปัทมาวดี เล่ห์มงคล

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

2. ดร. อรพรรณ บุตรกัตัญญ

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

ภาควิชาใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจพิจารณาแบบสัมภาษณ์เพลงกล่อมเด็ก
อีสาน : ที่มีคุณค่าต่อการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย ดังกล่าว

จึงเรียนมาเพื่อ โปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์แก่นิสิตด้วย จักเป็นพระคุณยิ่งและ
ขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์วรพิมพ์ ธีระวัฒน์)

รองคณบดีฝ่ายบริหาร

รักษาการแทนคณบดีคณะศึกษาศาสตร์

ภาควิชาการศึกษา

02 579 7114 081 298 9363

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ โทร 1822

ที่ ศธ 0513.109/

วันที่ พฤศจิกายน 2555

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือวิจัย

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วสันต์ ทองไทย

เนื่องด้วย นางสาว ฟ้าสวย ตรีโษษฐ์ นิสิตปริญญาโท สาขาปฐมวัยศึกษา ภาควิชาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “เพลงกล่อมเด็กอีสาน : คุณค่าต่อการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย” ภายใต้การควบคุมการทำ วิทยานิพนธ์ของ

1. รองศาสตราจารย์ ดร. ปัทมาวดี เล่ห์มงคล	อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
2. ดร. อรพรรณ บุตรกัตัญญ	อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

ในการศึกษาครั้งนี้จำเป็นต้องใช้เครื่องมือที่มีประสิทธิภาพเพื่อให้การศึกษาสมบูรณ์ยิ่งขึ้น จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ให้ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือดังกล่าว เพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไขให้ถูกต้องสมบูรณ์ต่อไป ตามเครื่องมือวิจัยที่แนบมาพร้อมนี้จำนวน 3 ชุด

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์แก่นางสาว ฟ้าสวย ตรีโษษฐ์ด้วย และขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์วรพิมพ์ ธีระวัฒน์)

รองคณบดีฝ่ายบริหาร

รักษาการแทนคณะบดีคณะศึกษาศาสตร์

ภาคผนวก ข
แบบสัมภาษณ์ผู้ที่มีความเชี่ยวชาญเพลงกล่อมเด็กอีสาน

แบบสัมภาษณ์ใช้ในการทำวิทยานิพนธ์

เรื่อง เพลงกล่อมเด็กอีสาน : คุณค่าต่อการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย

คำชี้แจง: แบบสัมภาษณ์นี้ใช้สัมภาษณ์ผู้ที่มีความเชี่ยวชาญเพลงกล่อมเด็กอีสาน จำนวน 5 ท่าน

แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ

1. สัมภาษณ์ส่วนที่เป็นข้อมูลทั่วไป
2. สัมภาษณ์ส่วนที่เป็นข้อมูลเกี่ยวกับเพลงกล่อมเด็กอีสานในจังหวัดร้อยเอ็ด

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

- 1.1 ชื่อผู้ให้ข้อมูล.....นามสกุล.....
- 1.2 เพศ () ชาย () หญิง
- 1.3 อายุ.....ปี
- 1.4 สถานภาพสมรส () อยู่ด้วยกัน () แยกกันอยู่
() หม้าย () โสด
- 1.5 อาชีพ () รับจ้าง () รับราชการ
() แม่บ้าน () รัฐวิสาหกิจ () อื่นๆ.....
- 1.6 มีบุตรทั้งหมดจำนวน.....คน ชายจำนวน.....คน หญิงจำนวน.....คน

ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับเพลงกล่อมเด็กอีสานของจังหวัดร้อยเอ็ด มีคำถามดังต่อไปนี้

- 2.1 เพลงกล่อมเด็กอีสานนั้นมีประวัติความเป็นมาอย่างไร
- 2.2 เพลงกล่อมเด็กอีสานสามารถถ่ายทอดถึงภูมิปัญญา วิถีชีวิต วัฒนธรรมของคนอีสานได้อย่างไร
- 2.3 เพลงกล่อมเด็กอีสานนั้นมีท่วงทำนองอย่างไร และมีการใช้ถ้อยคำแบบใดในการขับกล่อม
- 2.4 เพลงกล่อมเด็กอีสานนั้นมีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับเรื่องอะไรบ้าง
- 2.5 เพลงกล่อมเด็กที่ท่านประทับใจมากที่สุดคือเพลงบทใด ด้วยเหตุผลอะไร
- 2.6 ท่านชอบร้องเพลงกล่อมเด็กอีสานหรือไม่ ท่านร้องเพลงกล่อมเด็กอีสานได้ที่เพลง
- 2.7 เพลงกล่อมเด็กอีสานมีคุณค่าต่อการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยด้านใดได้บ้าง
- 2.8 บทบาทด้านการอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่ในสังคมปัจจุบันเป็นอย่างไร
- 2.9 เด็กปฐมวัยนั้นควรได้รับการอบรมเลี้ยงดูอย่างไร
- 2.10 เพลงกล่อมเด็กอีสานนั้นมีประโยชน์อย่างไรต่อการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย

ภาคผนวก ค

แบบสัมภาษณ์นี้ใช้สัมภาษณ์หญิงที่มีประสบการณ์ในการเลี้ยงดู
อบรมเด็กปฐมวัยโดยใช้เพลงกล่อมเด็กอีสาน

แบบสัมภาษณ์ใช้ในการทำวิทยานิพนธ์

เรื่อง เพลงกล่อมเด็กอีสาน : คุณค่าต่อการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย

คำชี้แจง : แบบสัมภาษณ์นี้ใช้สัมภาษณ์หญิงที่มีประสบการณ์ในการเลี้ยงดูอบรมเด็กปฐมวัยโดยใช้

เพลงกล่อมเด็กอีสาน

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

- 1.1 ชื่อผู้ให้ข้อมูล.....นามสกุล.....
- 1.2 เพศ () ชาย () หญิง
- 1.3 อายุ.....ปี
- 1.4 สถานภาพสมรส () อยู่ด้วยกัน () แยกกันอยู่
() หม้าย () โสด
- 1.5 อาชีพ () รับจ้าง () รับราชการ
() แม่บ้าน () รัฐวิสาหกิจ () อื่นๆ.....
- 1.6 มีบุตรทั้งหมดจำนวน.....คน ชายจำนวน.....คน หญิงจำนวน.....คน

ส่วนที่ 2 สัมภาษณ์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กที่ใช้เพลงกล่อมเด็กอีสาน

1. ท่านร้องเพลงกล่อมเด็กอีสานได้ทั้งหมดกี่เพลง
2. เพลงกล่อมเด็กอีสานบทเพลงไหนที่ประทับใจ ร้องให้ฟังได้หรือไม่
3. ท่านร้องเพลงกล่อมเด็กอีสานบ่อยเพียงใด และส่วนใหญ่จะร้องในโอกาสใด
4. การร้องเพลงกล่อมเด็กอีสานนั้นส่งผลต่อเด็กปฐมวัยด้านใดบ้าง
5. ท่านคิดว่าเพลงกล่อมเด็กอีสานสอดคล้องแนวทางการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยเรื่องอะไรบ้าง
6. การขับกล่อมบทเพลงกล่อมเด็กอีสานนั้นนอกจากจะช่วยให้เด็กนอนหลับแล้ว ยังมีผลต่อเด็กปฐมวัยด้านใดบ้าง
7. ท่านคิดว่าเพลงกล่อมเด็กอีสานนั้นมีความแตกต่างจากเพลงกล่อมเด็กภาคอื่นอย่างไร
8. ท่านคิดว่าการเปลี่ยนแปลงของสังคมในปัจจุบันมีผลต่อการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยอย่างไร
9. คุณค่าเพลงกล่อมเด็กอีสานกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยมีคุณค่าด้านใดบ้าง
10. ในความคิดของท่านจะอย่างไรให้พ่อแม่รุ่นปัจจุบันได้มองเห็นคุณค่าบทเพลงกล่อมเด็กอีสาน
11. ท่านจะอนุรักษ์บทเพลงกล่อมเด็กอีสานที่มีคุณค่าต่อการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยได้อย่างไร

ภาคผนวก
แบบสัมภาษณ์นี้ใช้สัมภาษณ์ผู้ปกครองเด็กปฐมวัย

แบบสัมภาษณ์ใช้ในการทำวิทยานิพนธ์

เรื่อง เพลงกล่อมเด็กอีสาน : คุณค่าต่อการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย

คำชี้แจง : แบบสัมภาษณ์นี้ใช้สัมภาษณ์ผู้ปกครองเด็กปฐมวัย

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

- 1.1 ชื่อผู้ให้ข้อมูล.....นามสกุล.....
- 1.2 เพศ () ชาย () หญิง
- 1.3 อายุ.....ปี
- 1.4 สถานภาพสมรส () อยู่ด้วยกัน () แยกกันอยู่
() หม้าย () โสด
- 1.5 อาชีพ () รับจ้าง () รับราชการ () แม่บ้าน
() รัฐวิสาหกิจ () อื่นๆ.....
- 1.6 มีบุตรทั้งหมดจำนวน.....คน ชายจำนวน.....คน หญิงจำนวน.....คน

ส่วนที่ 2 สัมภาษณ์ข้อมูลเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยของผู้ปกครองในพื้นที่จังหวัดร้อยเอ็ด

1. ท่านได้ศึกษาแนวทางการเลี้ยงดูลูกจากที่ใดบ้าง ศึกษาเรื่องอะไรบ้าง
2. ท่านได้มีความเชื่อในเรื่องการเลี้ยงดูแบบสมัยก่อนมากน้อยเพียงใด
3. ท่านได้นำหลักการอบรมเลี้ยงดูแบบสมัยก่อนมาเลี้ยงลูกท่านอย่างไร
4. ท่านเคยใช้เพลงกล่อมเด็กอีสานหรือร้องเพลงกล่อมลูกท่านมากน้อยเพียงไร
5. ท่านส่งเสริมพัฒนาการเด็กทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม อย่างไรบ้าง
6. พ่อแม่ของท่านเคยร้องเพลงกล่อมเด็กอีสานกับท่านมากน้อยเพียงไร
7. ท่านมีแนวทางการอบรมเลี้ยงดูลูกที่แตกต่างจากพ่อแม่ของท่านอย่างไร
8. ความเชื่อ วัฒนธรรมในการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยในสังคมปัจจุบันนั้นเป็นอย่างไร
9. การร้องเพลงขับกล่อมเด็กอีสานช่วยส่งเสริมเด็กปฐมวัยได้อย่างไร
10. ท่านคิดว่าการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยในปัจจุบันแตกต่างจากสมัยก่อนเรื่องใดบ้าง

ภาคผนวก จ

ประวัติผู้ให้ข้อมูลที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญเพลงกล่อมเด็กอีสาน

ประวัติผู้ให้ข้อมูลที่มีความรู้เรื่อง เพลงกล่อมเด็กอีสาน

1. นางฉวีวรรณ ดำเนิน

ภาพผนวกที่ 1 นางฉวีวรรณ ดำเนิน ศิลปินแห่งชาติพ.ศ. 2536 สาขาศิลปะการแสดง (หมอลำ)

ดร.ฉวีวรรณ ดำเนิน เกิดเมื่อวันที่ 16 พฤษภาคม พ.ศ. 2488 ปัจจุบันอายุ 68 ปี เป็นคนจังหวัดอุบลราชธานี เป็นบุตรของ นายชาติ ดำเนิน และ นางแก้ว ดำเนิน อาชีพทำนา ท่านมีความสามารถด้านการร้องหมอลำ ทั้งด้านการแต่ง กลอนลำ การคิดท่วงทำนองหมอลำกลอน เขียนกลอนลำ ประดิษฐ์ทำรำและบทร้องชุดแม่อีสาน ผลงานที่โดดเด่นที่สุด คือ การแสดงชุดดั่งครดั่งสาก ทำให้ได้รับการยกย่องว่าเป็นเพชรน้ำหนึ่งของแดนอีสานและได้รับการกล่าวขานด้วยความชื่นชมจากประชาชน ว่าเป็นราชินีหมอลำ ซึ่งเป็นราชินีหมอลำคนแรกแห่งประเทศไทย

ปัจจุบันทำงานที่ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม อาจารย์พิเศษที่วิทยาลัยนาฏศิลป์ร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด และเป็นอาจารย์พิเศษที่คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น เป็นผู้ทรงคุณวุฒิที่สำนักวัฒนธรรมมหาวิทยาลัยขอนแก่น ทำให้เป็นหมอลำที่มี

2. นางกฤษณา วรรณสุทธิ (บุณแสน)

ภาพผนวกที่ 2 การสัมภาษณ์นางกฤษณา วรรณสุทธิ แม่เพลงพื้นบ้านอีสาน

นางกฤษณาเกิดเมื่อวันที่ 18 เดือน สิงหาคม พ.ศ. 2495 ปัจจุบันอายุ 61 ปี เป็นบุตรของ หมอลำบุญมา เป็นคนอำเภอวังขบุรี ปัจจุบันอยู่บ้านเลขที่ 489 หมู่ที่ 14 บ้านห้วยแยกกกโพธิ์ ตำบลเหนือเมือง อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด สำเร็จการศึกษาชั้นสูงสุดครุศาสตรมหาบัณฑิต กิตติมศักดิ์ สาขาดนตรีศึกษาจากมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด ตำแหน่งหน้าที่ในปัจจุบัน ปัจจุบัน (๒๕๕๔) เป็นครูสอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้หมอลำ (ครูผู้ชำนาญการสอนวิชา ศิลปะพื้นบ้าน หมอลำ) ที่วิทยาลัยนาฏศิลป์ร้อยเอ็ด อำเภอเมืองร้อยเอ็ด นางกฤษณาได้ชนะการประกวดร้องเพลงกล่อมลูกอีสานระดับประเทศอีกด้วย

3. นางรัญจวน ดวงไข่มพร

ภาพผนวกที่ 3 นางรัญจวน ดวงไข่มพร ครูเพลงสอนหมอลำ

นางรัญจวน ดวงไข่มพร เกิดเมื่อวันที่ 23 กรกฎาคม พ.ศ. 2490 ปัจจุบันอยู่บ้านเลขที่ 12/10 ถนนกองพล 10 ตำบลในเมือง อำเภอ จังหวัดร้อยเอ็ด เป็นบุตรของนายบุญจันทร์ ดวงไข่มพร และนางทา ดวงไข่มพร จบการศึกษาสูงสุดมัธยมศึกษาปีที่ 6 ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน อำเภอ จังหวัดร้อยเอ็ด เริ่มฝึกร้องหมอลำกลอนตั้งแต่อายุ 13 ปี ปัจจุบันเป็นหมอลำอาชีพและชอบการร้องหมอลำกลอน จนกระทั่งได้ก่อตั้งโรงเรียนสอนหมอลำ สอนลำเพลิน ลำกลอน และมีอาชีพเป็นครูสอนหมอลำจนกระทั่งปัจจุบัน

ภาคผนวก จ
ประวัติหญิงที่มีประสบการณ์ในการใช้เพลงกล่อมเด็กอีสาน

ประวัติผู้ให้ข้อมูลที่เป็นหญิงที่มีประสบการณ์ในการร้องเพลงกล่อมเด็กอีสาน

1. นางกุล ศรีสุรา

ภาพผนวกที่ 4 นางกุล ศรีสุรา

อายุ 74 ปี สถานภาพ สมรส

ระดับการศึกษา จบการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

จำนวนบุตร 3 คน เป็นผู้หญิง 2 คน และเป็นชาย 1 คน

อาชีพ แม่บ้าน/เย็บผ้า

2. นางทองดี บุญแสง

ภาพผนวกที่ 5 นางทองดี บุญแสง

อายุ 72 ปี

สถานภาพ สมรส

ระดับการศึกษา จบการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

จำนวนบุตร 5 คน เป็นชาย 2 คน หญิง 3 คน

อาชีพ แม่บ้าน

3. นางสุนนตรา ฟินิตการ

ภาพผนวกที่ 6 นางสุนนตรา ฟินิตการ

อายุ 53 ปี

สถานภาพ สมรส

ระดับการศึกษา จบชั้นประถมศึกษามัธยมศึกษาปีที่ 6

จำนวนบุตร 2 คน เป็นผู้ชายทั้ง 2 คน

อาชีพ แม่บ้าน

4. นางบุญเหลือ อุบลเลิศ

ภาพผนวกที่ 7 นางบุญเหลือ อุบลเลิศ

อายุ 59 ปี

สถานภาพ สมรส

ระดับการศึกษา จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

มีบุตรจำนวน 2 คน เป็นชาย 1 หญิง 1

อาชีพ แม่บ้าน/ทำมาค้าขาย

5. นางสังวาล แสงสว่าง

ภาพผนวกที่ 8 นางสังวาล แสงสว่าง

อายุ 92 ปี

สถานภาพ สมรส

ระดับการศึกษา จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

มีบุตรจำนวน 9 คน เป็นชาย 6 คน เป็นหญิง 3 คน

อาชีพ แม่บ้าน/ช่างเย็บผ้า

6. นางสาว วิไลลักษณ์

ภาพผนวกที่ 9 นางสาว วิไลลักษณ์

อายุ 56 ปี

สถานภาพ สมรส

การศึกษา จบการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

มีบุตรจำนวน 2 คน เป็นชาย 1 เป็นหญิง 1 คน

อาชีพ แม่บ้าน

7. นางราตี ฤทธิน้ำคำ

ภาพผนวกที่ 10 นางราตี ฤทธิน้ำคำ

อายุ 57 ปี

สถานภาพ สมรส

จบการศึกษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

มีบุตรจำนวน 3 คน เป็นชาย 2 คน เป็นหญิง 1 คน

อาชีพ แม่บ้าน

8. นางพานพิศ บุตรพรม

ภาพผนวกที่ 11 นางพานพิศ บุตรพรม

อายุ 52 ปี

สถานภาพ สมรส

จบการศึกษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

มีบุตร 3 คน เป็นชาย 1 คน เป็นหญิง 2 คน

อาชีพ แม่บ้าน / อาสาสมัครคุ้มวัดคุ้ม

ภาคผนวก ข
ประวัติผู้ปกครองที่ให้ข้อมูลการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย

ประวัติผู้ปกครองที่ให้ข้อมูลการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย

1. นางจันทจรี พิณีการ

ภาพผนวกที่ 12 นางจันทจรี พิณีการ ผู้ให้ข้อมูลการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย

นางจันทจรี พิณีการ อายุ 31 ปี มีอาชีพ รับราชการ ตำแหน่ง เจ้าพนักงานเกษตรกร มีบุตร
จำนวน 2 คน เป็นหญิง 1 คน เป็นชาย 1 คน ปัจจุบันอยู่บ้านเลขที่ 22/1 ถนน ประชาธรรมรักษ์
ตำบลในเมือง อำเภอ เมือง จังหวัดร้อยเอ็ด สามารถร้องเพลงกล่อมลูกได้ และได้นำเอาแนวทางการ
เลี้ยงดูสมัยผู้เฒ่าผู้แก่เอามาปรับใช้ในการเลี้ยงดูบุตร

2. นางจิรวัดน์ อมรชาติรี

ภาพผนวกที่ 13 นางจิรวัดน์ อมรชาติรี ผู้ให้ข้อมูลด้านการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย

นางจิรวัดน์ อมรชาติรี อายุ 35 ปี มีบุตร 3 คน เป็นชาย 1 คน เป็นหญิง 2 คน ปัจจุบันทำงานอยู่ที่บริษัทเบทาโกร ในจังหวัดร้อยเอ็ด ที่อยู่ปัจจุบัน 24 มิโชคชัย ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด ให้ข้อมูลเรื่องการอบรมเลี้ยงดูเด็ก ความแตกต่างของคนสมัยก่อนและสมัยปัจจุบัน และร้องเพลงกล่อมลูกได้จำนวน 1 บท แต่จำเนื้อไม่ได้ เคยได้ยินจากคุณย่ามานานแล้ว รวมไปถึงวิธีการอบรมเลี้ยงดูบุตรทั้ง 3 คน ด้วยวิธีการอบรมเลี้ยงดูที่แตกต่างกัน

3. นางอภิขญา วิไลลักษณ์

ภาพผนวกที่ 14 นางอภิขญา วิไลลักษณ์

นางอภิขญา วิไลลักษณ์ อายุ 37 ปี มีอาชีพเป็นคุณครูสอนอยู่ที่โรงเรียนคุมอง มีบุตร
จำนวน 1 คน เป็นบุตรชาย ปัจจุบันอยู่บ้านเลขที่ 176 หมู่ 22 ตำบลเหนือเมือง อำเภอเมือง จังหวัด
ร้อยเอ็ด ได้ให้ข้อมูลการอบรมเลี้ยงดูลูก การกล่อมลูกนอน และแนวทางการอบรมเลี้ยงดูของคน
สมัยก่อนที่ได้เอามาปรับใช้ในการเลี้ยงดูบุตร และการเปลี่ยนของสังคมที่มีผลต่อการอบรมเลี้ยงดู
เด็กปฐมวัย

ประวัติการศึกษาและการทำงาน

ชื่อ - นามสกุล	นางสาวฟ้าสวย ตรีโษฐ์
วัน เดือน ปี ที่เกิด	วันที่ 22 เดือนมกราคม พ.ศ.2530
สถานที่เกิด	จังหวัดร้อยเอ็ด
ประวัติการศึกษา	ศึกษาศาสตรบัณฑิต (การประถมศึกษา) เกียรตินิยมอันดับ 2 มหาวิทยาลัยศิลปากร
ประวัติการทำงาน	เจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป สถาบันวัฒนธรรมและศิลปะ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ครูผู้ช่วย โรงเรียนแสนสนุกไตรทักชะ จังหวัดกรุงเทพมหานคร
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	ครูผู้ช่วยสอนวิชาภาษาอังกฤษที่คุมอง จังหวัดร้อยเอ็ด